

Univerzita Karlova

1. lékařská fakulta

Studijní program: Specializace ve zdravotnictví

Studijní obor: Adiktologie

Bc. Petra Schovancová

Páchání přestupků v souvislosti s návykovými látkami

Committing misdemeanors in relation to addictive substances

Diplomová práce

Vedoucí závěrečné práce: Mgr. Hana Fidesová, Ph.D.

Praha, 2019

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci zpracovala samostatně a že jsem řádně uvedla a citovala všechny použité prameny a literaturu. Současně prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Souhlasím s trvalým uložením elektronické verze mé práce v databázi systému meziuniverzitního projektu Theses.cz za účelem soustavné kontroly podobnosti kvalifikačních prací.

V Praze, dne 25.04.2019

Bc. Petra Schovancová

Identifikační záznam:

SCHOVANCOVÁ, Petra. *Páchání přestupků v souvislosti s návykovými látkami* [*Committing misdemeanors in relation to addictive substances*]. Praha, 2019. 78 stran, Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, 1. lékařská fakulta, Klinika Adiktologie. Vedoucí diplomové práce Mgr. Hana Fidesová Ph.D.

Poděkování

Při této příležitosti bych ráda poděkovala své vedoucí diplomové práce Mgr. Haně Fidesové, Ph.D., za věcné připomínky, rady, vstřícnost, a především velkou trpělivost při vzniku této práce.

Taktéž moc děkuji svému manželovi a dětem, kteří mi svým trpělivým přístupem byli během psaní této práce, ale i během celého studia, velkou oporou.

Abstrakt

Východiska – diplomová práce se zabývá tématem páchaní přestupků v souvislosti s návykovými látkami. Zaměřuje se na primární a sekundární přestupky zejména v oblasti veřejného pořádku, občanského soužití, majetku, ochrany zdraví před škodlivými účinky návykových látek a další, někdy též nazývané „obecné přestupky“. Systematický sběr informací ohledně této problematiky se provádí pouze u některých primárních přestupků, u sekundárních přestupků nejsou žádné informace v rámci systematického sběru dat dostupné.

Cíle – cílem práce je přinést informace o míře páchaní přestupků v souvislosti s návykovými látkami, tedy primárních a sekundárních, a poznatky ohledně výskytu a četnosti konkrétních přestupků zmíněné problematiky.

Metody – výzkumná část byla pojata jako pilotní studie. Pro účely výzkumu byla data získávána obsahovou analýzou spisů vedených na oddělení přestupků Magistrátu města Liberec. Do výběrového souboru pak byly metodou záměrného výběru zařazeny spisy, které splňovaly základní kritérium, a to informaci, že pachatel spáchal přestupek v souvislosti s návykovou látkou, a to ať pod jejím vlivem nebo pro její opatření či proti drogové legislativě, čili takový přestupek, který se dá podřadit do skupiny primárních či sekundárních přestupků. Data byla vyhodnocována v programu excel a popsána pomocí popisné statistiky.

Výsledky – výzkum přinesl základní informace o výskytu přestupků v souvislosti s návykovými látkami. Výzkumem bylo zjištěno, že zkoumané přestupky tvoří 20,68 % všech přestupků spáchaných fyzickými osobami. Ve výběrovém souboru převažoval výskyt sekundárních přestupků nad primárními. Jak primární, tak sekundární přestupky častěji páchali muži než ženy. Většiny přestupků se pachatelé dopouštěli v souvislosti s alkoholem. Přestupky ve správním řízení byly často vyřizovány odložením, a to téměř v polovině případů. Dalším častým způsobem vyřízení bylo uložení příkazu. Jednoznačně se přísněji trestaly sekundární přestupky než primární přestupky. S ohledem na to, že data o přestupcích nejsou komplexně systematicky sbírána, nelze výsledky porovnat s jiným adekvátním souborem. Pokud by měla být data ohledně této problematiky sbírána, muselo by dojít jednak k systematickému sběru dat a jednak ke změně způsobu evidování přestupků na celostátní úrovni.

Klíčová slova: návykové látky, protiprávní jednání, řízení o přestupku, správní trest, legislativa

Abstract

Background - The thesis deals with the topic of committing misdemeanors related to addictive substances. It focuses on primary and secondary misdemeanors, in particular in the areas of public order, cohabitation, property, health protection from harmful substances and others, sometimes also called "general misdemeanors". A systematic collection of information on this issue is only carried out for some primary misdemeanors, and systematic data collection is not available for secondary misdemeanors.

Objectives - The aim of this work is to provide information on the rate of committing misdemeanors in relation to addictive substances, i.e. primary and secondary, and knowledge of the occurrence and frequency of specific misdemeanors of this issue.

Methods - The research part was conceived as a pilot study. For the purposes of the research, the data were obtained through a content analysis of the files kept at the misdemeanor department of the City of Liberec. In the sample, the method of deliberate selection included files that met the basic criteria, namely that the offender committed an offense in connection with an addictive substance, either under its influence or for its action or against drug legislation, or can be assigned to a group of primary or secondary misdemeanors. Data was evaluated in excel and described using descriptive statistics.

Results - research has provided basic information on the occurrence of addictive misdemeanors. The research found out that the misdemeanors examined accounted for 20.68% of all misdemeanors committed by natural persons. The prevalence of secondary primary misdemeanors prevailed in the sample. Both primary and secondary misdemeanors were more often committed by men than women. Most misdemeanors were committed by offenders in connection with alcohol. Misdemeanors in administrative proceedings were often handled by postponement in almost half of the cases. Another common way of handling were to employ injunctions. There was clearly a stricter punishment for secondary misdemeanors than primary misdemeanors. Given that data on misdemeanors are not comprehensively collected systematically, the results cannot be compared with another adequate file. If data on this issue were to be collected, there would have to be a systematic collection of data and a change in the way in which misdemeanors were recorded at national level.

Key words: addictive substances, misdemeanors, infringement proceedings, administrative punishment, legislation

Použité zkratky

ZNL – zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

TabákZ – zákon. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve znění pozdějších předpisů

ZLéč – zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů (zákon o léčivech), ve znění pozdějších předpisů

ZPrekDr – zákon č. 272/2013 Sb., o prekurech drog, ve znění pozdějších předpisů

PřesZ – zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

PřesNěkt – zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění zákona č. 178/2018 Sb.

PřesZ 1990 – zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, účinný v době od 1. 10. 2017 do 30. 5. 2017 a od 31. 5. 2017 do 30. 5. 2017

SpŘ – zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

OchrZdr – zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů účinný od 29. 11. 2014 do 30. 5. 2017

ZbrZ – zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů

ZměnRejTr – zákon č. 204/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, ve znění pozdějších předpisů, ve znění zákona č. 250/2016 Sb.

TZ – zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

PAD – Projekt analýzy dopadů novelizace drogové legislativy

důvodová zpráva k TabákZ – Důvodová zpráva (volební období 2013–2017) – 828/0 Vládní návrh zákona o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek k zákonu o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek

důvodová zpráva k zákonu č. 204/2015 Sb. – Důvodová zpráva (volební období 2013–2017) – 368/0 Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů

OSN – Organizace spojených národů

EU – Evropská unie

OBSAH

1	ÚVOD	10
	TEORETICKÁ ČÁST	12
2	NÁVYKOVÉ LÁTKY	12
	2.1 Vliv návykových látek na chování	12
	2.1.1 Metamfetamin	13
	2.1.2 Extáze	13
	2.1.3 LSD	13
	2.1.4 Marihuana	14
	2.1.5 Tabák	14
	2.1.6 Alkohol	15
	2.1.7 Kokain	16
	2.2 Detekce návykových látek pro účely řízení o přestupku	16
	2.2.1 Orientační vyšetření	16
	2.2.2 Laboratorní zkoumání	18
3	PŘESTUPKY SOUVISEJÍCÍ S NÁVYKOVÝMI LÁTKAMI	20
	3.1 Dělení přestupků – primární přestupky	21
	3.2 Dělení přestupků – sekundární přestupky	22
	3.3 Pachatelé přestupků	24
	3.4 Dopady správního trestání na pachatele	25
	3.5 Protidrogová politika	27
4	LEGISLATIVNÍ RÁMEC PŘESTUPKOVÉHO ŘÍZENÍ	29
	4.1 Přestupek – vymezení	30
	4.1.1 Materiální znak – společenská škodlivost	31
	4.1.2 Formální znaky přestupku	31
	4.2 Vývoj legislativy	33
	4.2.1 Současná legislativa	34
	4.2.2 Úseky přestupků	35
	4.3 Řízení o přestupcích	40
	4.3.1 Účastníci řízení	41
	4.3.2 Průběh řízení obecně	42
	4.3.3 Společné řízení	46
	4.3.4 Složky spolupracující se správním orgánem	49
	4.3.5 Praktický pohled na řízení o přestupku – držení drog	50

4.4	Evidence přestupků.....	51
4.4.1	Dopady neexistující evidence přestupků na správní trestání.....	51
4.4.2	Zavedení celostátní evidence přestupků.....	52
5	STATISTIKY.....	54
	VÝZKUMNÁ ČÁST.....	56
6	VÝZKUMNÉ CÍLE A OTÁZKY.....	56
7	METODOLOGIE.....	57
7.1	VÝBĚROVÝ SOUBOR A POUŽITÉ METODY SBĚRU DAT.....	57
7.1.1	Základní soubor.....	58
7.1.2	Výběrový soubor.....	59
7.1.3	Metody sběru a analýzy dat.....	59
7.2	Etické aspekty práce.....	62
7.3	Výsledky.....	62
7.3.1	Výskyt návykových látek u primárních a sekundárních přestupků.....	63
7.3.2	Výskyt přestupků.....	65
7.3.3	Páchání přestupků v souvislosti s mírou opilosti.....	68
7.3.4	Primární přestupky ve srovnání se sekundárními přestupky.....	70
7.3.5	Páchání přestupků ženami a muži.....	70
7.3.6	Mladiství pachatelé.....	72
7.3.7	Způsoby vyřízení přestupků.....	73
7.3.8	Správní trestání.....	77
7.3.9	Páchání přestupků cizinci.....	78
7.4	Shrnutí dat.....	80
7.5	Diskuze.....	83
8	ZÁVĚR.....	88
9	SEZNAM LITERATURY.....	89
10	PŘÍLOHY.....	96
10.1	Příloha 1: seznam grafů a tabulek.....	97
10.2	Příloha 2: seznam obrázků.....	98
10.3	Příloha 3: vymezení konkrétních skutkových podstat, které správní orgán řeší v souvislosti s návykovými látkami.....	99
10.4	Příloha 4 – sběrný arch na data.....	105
10.5	Příloha 5 – Obecně závazná vyhláška o zákazu konzumace alkoholických nápojů na veřejném prostranství.....	106

1 ÚVOD

V současné době je problematika užívání návykových látek v různých formách problémem celé společnosti. S informacemi ohledně abúzu se setkáváme v médiích, na sociálních sítích, v podstatě všude kolem nás. Příčinu tohoto jevu není možno snadno definovat, neboť neexistuje jediný důvod, ale celý soubor příčin, proč k užívání ať legálních či nelegálních návykových látek dochází. Pod jejich vlivem pak dochází k četným případům antisociálního jednání a z dlouhodobého hlediska hrozí změna osobnosti, která může být spojená i se změnou společenského statusu.

Velkým problémem může být v dnešní době náhled společnosti na některé návykové látky, kdy např. alkohol a tabák jsou společensky tolerovány a mnohdy nejsou neodbornou veřejností považovány za problém.

Problém však může nastat poměrně snadno, pokud v souvislosti s užíváním návykových látek dojde k porušování zákona, kdy protiprávního jednání vztahujícího se k nim je celá řada. V odborné literatuře je této problematice věnována pozornost, avšak zejména ve vztahu k trestným činům. Přestupkům, tedy méně společensky závažnému protiprávnímu jednání, v souvislosti s užíváním návykových látek příliš pozornosti věnováno není. Neřešení problémů plynoucích z řízení o přestupcích může mít negativní dopad na uživatele návykových látek a méně závažná trestná činnost může předcházet a zpravidla předchází závažnější trestné činnosti.

Cílem diplomové práce je přinést základní vhled ohledně přestupkového řízení v kontextu užívání návykových látek fyzických osob, tedy muži i ženami, ve věku od 15 let, v oblasti veřejného pořádku, občanského soužití, majetku, ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek a dalším, někdy též známé pod pojmem „obecné přestupky“, a to v souvislosti s návykovými látkami, vedenými oddělením přestupků Magistrátu města Liberec. Dopravní přestupky v práci zahrnuté nejsou z důvodu, že se jedná o speciální agendu řešenou dopravně-správními odbory s odlišnostmi ve správním řízení. Agenda dopravních přestupků se statisticky zpracovává a je i prezentovaná v odborných publikacích. Z tohoto důvodu jsem se zaměřila na část přestupků, které zůstávají stranou jak z hlediska statistik, tak z hlediska odborných publikací. Z hlediska četnosti dopravních přestupků by navíc nebylo zřejmě možné využít obsahovou analýzu dokumentů, neboť pro účely diplomové práce by sběr dat přesahoval časové možnosti autorky práce.

Výzkumným cílem práce je zjištění informací o míře páchaní přestupků v souvislosti s užíváním návykových látek, tedy jak přestupků páchaných pod vlivem návykové látky či pro její opatření (sekundárních přestupků), tak přestupků páchaných proti drogové legislativě (primárních přestupků). Dílčím cílem jsou pak poznatky ohledně výskytu a četnosti konkrétních přestupků spáchaných v souvislosti s užíváním návykových látek. Zjištěné výsledky v rámci provedeného pilotního výzkumu mají přinést odpověď na to, zda je výskyt zkoumaných přestupků častý a je vhodné věnovat do budoucna větší pozornost této problematice a činit případně nějaká opatření například směrem k systematické evidenci přestupků souvisejících s návykovými látkami.

TEORETICKÁ ČÁST

2 NÁVYKOVÉ LÁTKY

Termín návykové látky je definován v mnoha právních předpisech různými způsoby. S ohledem na téma práce, které je zaměřeno na řízení o přestupcích v souvislosti s návykovými látkami se nabízí definice uvedená v zákoně č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek (dále jen „TabákZ“), kdy je v § 2 písm. a) tohoto zákona návyková látka definována takto: *„pro účely tohoto zákona se rozumí návykovou látkou alkohol, tabák, omamné a psychotropní látky a jiné látky s psychoaktivními účinky, jejichž užívání může vést nebo se podílet na vzniku a rozvoji duševních poruch a poruch chování“*.

Definice v TabákZ je považována za nejširší a právě z tohoto důvodu se jeví jako vhodná i pro účely této práce.

Dále se nabízí zmínit definici ze zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZNL“) zejména s ohledem na to, že v práci budou v následujících kapitolách uvedeny skutkové podstaty přestupků dle tohoto zákona, tedy: *„Pro účely tohoto zákona se rozumí návykovými látkami omamné látky a psychotropní látky uvedené v přílohách č. 1 až 7 nařízení vlády o seznamu návykových látek.“* (jedná se o nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek).

Návykové látky se dělí na alkohol, tabák, opioidy a opiáty, konopné drogy, halucinogeny, psychomotorická stimulantia, těkavé látky, MDMA a taneční drogy, farmaka s psychotropním účinkem .

V textu práce bude uváděn i termín „droga“. Minařík & Kmoch uvádějí k tomu termínu, že se jedná o látku, která má psychotropní efekt, tedy má vliv na prožívání jedince a též má potenciál závislosti, což může vést ke ztrátě kontroly nad jejím užíváním. Zařazují k tomuto termínu mimo jiné i tabák. V této práci bude termín droga používán tak, jak jej definují výše zmínění autoři.

Pokud bude pojem droga vztahován k nelegálním látkám, bude tento fakt v textu přímo uveden.

2.1 Vliv návykových látek na chování

V souvislosti s pácháním protiprávního jednání na úrovni přestupků se nejčastěji objevují návykové látky: alkohol, metamfetamin (pervitin), marihuana, extáze, LSD, tabák, kokain. V následující kapitole budou uvedeny účinky těchto látek na lidský organizmus a na chování člověka.

2.1.1 Metamfetamin

Metamfetamin neboli pervitin se řadí mezi stimulanty. Metamfetamin je jednou z nejvíce užívaných nelegálních drog v ČR. Nejčastěji se aplikuje intranazálně či intravenózně, někdy se objevuje i aplikace per os. Jednotlivé dávky se pohybují okolo 50–250 mg. Účinek metamfetaminu nastává dle způsobu aplikace ihned, je-li aplikován intravenózně, do několika minut při intranazální aplikaci a až do jedné hodiny při užití per os. Na metamfetamin vzniká psychická závislost a dochází k vzestupu tolerance organismu. V moči lze metamfetamin detekovat v rozmezí 3–21 dnů .

S ohledem na to, že metamfetamin stimuluje psychické procesy, jedinec se po aplikaci dávky metamfetaminu necítí unaven, domnívá se, že všechno dokáže, má zvýšené sebevědomí. Často mívá intoxikovaný jedinec problémy s pozorností a dochází u něj ke zkreslení reality. Může se projevovat psychickou labilitou, agresivitou, čímž může být nebezpečný sobě i svému okolí. U uživatelů metamfetaminu se může vyskytnout tzv. toxická psychóza, kdy u intoxikovaného dochází k halucinacím, bludům, čímž se jeho nebezpečnost zvyšuje. Z fyzických projevů se mohou obzvláště po vyšších dávkách objevit například mydriáza (rozšíření očních zornic), zvýšený krevní tlak .

2.1.2 Extáze

Extáze neboli 3,4 - metylendioxyamfetamin (MDMA) se stejně jako metamfetamin řadí do skupiny budivých amfetaminů a je též nelegální drogou. Je často užíván mezi mladými lidmi zejména na hudebních akcích. Obvyklá dávka se pohybuje okolo 80–150 mg. Užívá se per os, výjimečně intravenózně. Může vzniknout psychická závislost. Účinek při užití per os nastává do 0,5 hodiny až 1 hodiny a vymizí po 5–7 hodinách. Detekce z moči je několik dní .

Extáze má jednak stimulační účinky a jednak psychedelické účinky. Extáze zvyšuje komunikaci mezi lidmi a navozuje příjemné empatické pocity, může dojít ke zvýšenému sebevědomí. Na druhou stranu se však mohou dostavit nepříjemné projevy například ztráta pozornosti, sluchové i zrakové halucinace, z nepříjemných tělesných projevů se pak může jednat o hyperaktivitu, pocení, mydriázu, nevolnost, bolest hlavy a další.

2.1.3 LSD

LSD patří do skupiny halucinogenů. Stejně jako předchozí i LSD je nelegální droga. Obvykle se užívá per os – sublingválně, kouřením, nejsou však vyloučeny ani jiné způsoby aplikace, avšak jsou výjimečné. Nástup účinku je odvislý od látky a způsobu aplikace, kdy většinu nastupuje v řádu desítek minut, vrcholu pak dosahuje po hodinách .

Při nižších dávkách u jedince dochází ke vzniku iluzí, mívá výraznější sklony k ornamentalizaci, dochází ke zvýšené citlivosti vnímání barev a prostorového vnímání. Intoxikace je často doprovázena lehkou euforií, dobrou náladou. Při aplikaci nekvalitní LSD nebo vyšších dávek této látky může dojít k velmi nepříjemným stavům tzv. bad trip,

kteře vedou ke špatnému naladění, poruše úsudku, poruše paměti, stavy mohou vyústit v déle trvající depresi, či k rozvoji paranoidního stavu, který má pak různé projevy například jedinec se cítí být sledován, má pocit, že jej ostatní pozorují, hodnotí atd., u predisponovaných jedinců může dojít ke vzniku závažné úzkosti, napětí, depresivním stavům, které mohou vyústit v automutilaci nebo naopak agresi vůči okolí .

2.1.4 Marihuana

Marihuana se řadí mezi nelegální drogy s halucinogenním účinkem. Je získávána z konopí, účinnou látkou jsou kanabinoidy, kdy nejvíce psychotropní látkou je delta - 9 - trans - tetrahydrocannabinol neboli THC. Více účinné látky se nachází v samičích rostlinách, než-li v samčích, zejména samičí květy obsahují pryskyřici, která má nejvyšší obsah účinných látek, přičemž nejčastěji se podíl účinných látek pohybuje v rozmezí

1–15 %. Způsob užívání je nejčastěji kouřením, může být užita i per os, což je ale méně častá aplikace. Účinek marihuany je odvislý od způsobu užití, kdy při kouření nastává účinek bezprostředně a dosahuje vrcholu během 20 minut, při požití se první příznaky objevují do 30 minut. U marihuany dochází k vzestupu tolerance, může vzniknout psychická závislost, fyzická závislost nevzniká. Detekovatelnost v moči je 1–30 dní dle četnosti užívání .

Uživatelé marihuany si často vůbec nepřipustí, že by její užívání mohlo negativně ovlivnit každodenní činnosti, které vykonávají. Kanabinoidy však mohou vyvolat psychotické stavy a u jedince ovlivnit vnímání reality. Marihuana má vliv na náladu uživatele. Po užití marihuany může být jedinec veselý až euforický, bezstarostný, mívá záchvaty smíchu. Takové chování pak může mít paradoxně negativní dopad při komunikaci s jiným člověkem, kterého může nadměrné veselí vyvádět z míry. Mezi fyzické projevy patří sucho v ústech, zvýšená tepová frekvence a vyšší krevní tlak . Při intoxikaci THC se mohou projevit různé nepříjemné psychické stavy tzv. „bad trip“, kdy po požití konopných drog může dojít například k depresivnímu syndromu či delirantnímu stavu, panickým epizodám, dále zhoršení psychomotorických funkcí, může se také objevit úzkost, psychózy, dezorientace v čase a prostoru, agresivita, apatie, ovlivnění krátkodobé paměti a další .

2.1.5 Tabák

Tabák je získáván z jednoleté rostliny tabák viržinský. Jedná se o legální drogu, volně dostupnou. Tabák obsahuje alkaloid nikotinu, který je látkou psychotropní. Užívá se několika způsoby, a to buď kouřením, což je nejčastější způsob, nebo per os (žvýkáním) nebo intranazálně. Při užívání per os či intranazálně může dojít ke smrtelnému předávkování, kdy smrtelná dávka nikotinu pro člověka je přibližně 50 mg . Tabák sám o sobě návykový není, ale právě na jím obsaženém nikotinu vzniká závislost. Z počátku se jedná o závislost psychosociální, tedy jedinec si přivykne užívat tabák při

určitých situacích v určité společnosti, později může vzniknout i fyzická závislost, a to přibližně u 60–70 % kuřáků.

2.1.6 Alkohol

Další legální drogou je alkohol, chemicky nazýván etylalkohol, vzniká kvašením cukrů. Užívá se per os. Alkohol snadno prochází biologickými membránami a rychle se vstřebává z trávicího traktu a dostává se přes hematoencefalickou bariéru rychle do mozku. Nejvyšší hodnoty po ukončení pití nastávají v rozmezí 30–90 minut. Alkohol je odbouráván zhruba 0,12–0,20 promile za hodinu. Odbourávání je individuální, avšak rychleji odbourávají alkohol zpravidla muži .

Z hlediska psychoaktivních účinků alkoholu záleží jednak na množství požitého alkoholu a jednak na celé řadě dalších faktorů zejména na osobní dispozici jedince, jeho kondici, zdravotním stavu, dále pak na sociálním působení atd. .

Působení alkoholu při nižších dávkách je zpravidla stimulační, zlepšuje náladu, zvyšuje sebevědomí. Při vyšším množství alkoholu v těle pak dochází k odstranění zábran a kritičnosti, často se objevuje agresivita. Později pak dochází k nástupu útlumu a únavy. (Minařík & Kmoch, 2015).

Štáblová et al. (1995) rozlišuje různé stupně opilosti dle porušení psychických, senzorických a motorických funkcí takto:

Podnapilost – do 0,5 promile – někdy není na jedinci na první pohled patrná, dochází ke zhoršení koordinace v oblasti jemné motoriky, prodlužuje se reakční doba – tento stav může již vytvářet problémy například u řidičů či v jiném zaměstnání, kde se vyžaduje zvýšená pozornost.

Lehký stupeň opilosti – 0,5 – 1 promile – na jedinci je již změna patrná. Projevuje se mnohmluvností, snížením morálních zábran, což může vést k nevhodnému chování, které není v souladu se společenskými normami, jedinec může být agresivní, jsou porušeny senzomotorické funkce.

Střední stupeň opilosti – 1–1,5 promile – jedinec blábolí, jeho řeč je nesrozumitelná, dochází k výraznému útlumu, je zpomalená psychomotorika, dochází k výraznému snížení pozornosti, může dojít k pádům a následně úrazům.

Těžký stupeň opilosti – 1,5–2,5 promile – dochází ke ztrátě orientace, řeč je nesrozumitelná, jedinec je celkově zpomalený, často není schopen chůze.

Otrava alkoholem – 2,5 a více promile – nastává bezvědomí, následně smrt.

2.1.7 Kokain

Kokain je alkaloid koky pravé. Je nelegální. Mezi tradiční způsoby užití patří žvýkání kokových listů. Čistý kokain je bílý krystalický prášek bez zápachu. Aplikace

kokainu se pak praktikuje intranazálně a intravenózně. Droga má rychlý nástup. Působí na centrální nervovou soustavu, kdy navozuje hyperaktivitu, někdy i agresi. Krátce po užití kokainu navozuje větší sebedůvěru, nadřazenost, zlepšení nálady. .

Mezi negativní dopady na jedince po užití kokainu patří z fyzických projevů zvýšený krevní tlak, bolest na hrudi. Mezi nejzávažnější komplikace patří náhlá smrt, záchvaty, mnohočetné selhání orgánů. Z hlediska psychického stavu se pak jedná o agitovanost, úzkost neklid. Často se také vyskytují sluchové halucinace a bludy. Kokain bývá spojován s násilným chováním a vraždami .

2.2 Detekce návykových látek pro účely řízení o přestupku

Detekci návykových látek a jejich přítomnost v těle podezřelé osoby lze pro účely řízení o přestupku provést formou orientačního vyšetření, případně laboratorním zkoumáním.

2.2.1 Orientační vyšetření

Pojem orientační vyšetření je definováno v § 20 TabákZ, kdy pro účely tohoto zákona se orientačním vyšetřením myslí dechová zkouška, vyšetření slin, vyšetření stěru kůže nebo sliznic, za účelem zjištění, zda je v těle obsažen alkohol případně jiné návykové látky. Takové vyšetření může provést oprávněná osoba, například příslušník Policie ČR, a to u osoby:

- u níž je dáno důvodné podezření, že pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky vykonává či vykonávala činnosti, kterými by mohla ohrozit zdraví nebo poškodit majetek,
- která bezprostředně ohrožuje zdraví svoje či někoho jiného, majetek nebo veřejný pořádek.
- u osoby mladší 18 let, u níž je podezření, že jí byl prodán, podán alkoholický nápoj nebo umožněna jeho konzumace,
- u osoby mladší 18 let, u níž je podezření, že užila návykovou látku nebo jí bylo umožněno její užití.

Orientačnímu vyšetření na základě výzvy provedené v souladu s § 21 TabákZ jsou výše uvedené podezřelé osoby povinny se podrobit, pokud je k tomu oprávněná osoba např. policista vyzve. V případě, že se osoba odmítá vyšetření podrobit, považuje se jednak za osobu pod vlivem návykové látky a jednak se dopouští přestupku dle § 35 odst. 1 písm. p) TabákZ.

Dalším předpisem, který se zabývá provedením orientačního vyšetření na přítomnost návykových látek v těle, vyjma alkoholu, je Metodický pokyn pro postup při vyšetřování specifikovaných návykových látek v krvi a/nebo v moči zveřejněný v částce 9, ročníku 2012 Věstníku Ministerstva zdravotnictví České republiky dne 27. listopadu 2012.

Tento pokyn rozlišuje provádění vyšetření pro zdravotnické a právní účely. Pro zdravotnické účely je vyšetření prováděno z krve či moči, a to pro diagnostické účely, kdy je potřeba zjistit, zda je např. osoba intoxikována, nebo zda dodržuje léčebný režim apod. Pro právní účely se zjišťuje, zda byla osoba intoxikována v době spáchání protiprávního jednání, popisuje postup při odběru moči a krve. Toto vyšetření je nutné provést co nejdříve po vzniku podezření na intoxikaci nebo po vyšetřované události. Výsledky vyšetření se zapisují do protokolu, jehož vzor je taktéž obsažen v tomto metodickém pokynu ministerstva zdravotnictví.

Orientační vyšetření na přítomnost drog v těle je možné provádět prostřednictvím detekčních trubiček, či v minimalizovaných chemických laboratořích. V terénu se však spíše používají detekční trubičky nebo jednorázové detekční proužky sloužící k detekci drog v moči, slinách i potu. Výhodou je jejich poměrně snadné použití. Výsledek zkoumání je možné odečíst vizuálně přímo z testu. Výsledky orientačního vyšetření by měly být vždy potvrzeny podrobnějším laboratorním zkoumáním (Straus, Porada et al., 2017).

Orientačními testy lze zkoumat několik druhů drog, každá souprava se v tomto drobně liší, nicméně všechny jsou schopny odhalit drogy běžně známé jako je např. pervitin, kokain, heroin, metadon, benzodiazepiny, LSD a další.

Z hlediska přestupků spáchaných pod vlivem návykové látky se orientační vyšetření provádí zejména, dochází-li k přestupkům proti veřejnému pořádku (např. při neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci, při znečišťování veřejného prostranství), proti majetku (např. zničení či poškození věci) a proti občanskému soužití (například při ublížení na zdraví). Podrobnější zkoumání v laboratorních podmínkách se zpravidla neprovádí. Je dostačující orientační test detekce slin sadou DruGwipe 5S. Přítomnost alkoholu v těle se vyšetřuje z dechu např. pomocí zařízení Dräger, které má Policie ČR k dispozici. Ve spise je pak záznam z tohoto zařízení, kde je uvedeno množství alkoholu v dechu v g/kg, tedy promile.

V praxi se můžeme setkat i s tím, že v některých případech je ve spise lékařská zpráva, která přítomnost návykových látek potvrzuje, není to však pravidlem. Stává se tak například v případech, asistovala-li při služebním zásahu Policie ČR též rychlá záchranná služba a podezřelý byl následně předán do zdravotnického zařízení, kdy mu bylo provedeno toxikologické vyšetření nebo byla-li podezřelá osoba umístěna z důvodu podezření na akutní intoxikaci v nemocnici, oddělení psychiatrie (protialkoholní a protitoxikomanická záchytná stanice) a bylo jí provedeno potřebné toxikologické vyšetření.

U osob mladších 18 let se testování provádí vždy s přihlédnutím k principu přiměřenosti. Zjišťuje se u ní, je-li návykovou látkou ovlivněna a kdo jí návykovou látku podal. K takovému zkoumání pak dostačuje orientační test detekce slin sadou

DruGwipe 5 S. Tento postup se volí například při podezření na přestupek podání alkoholu osobě mladší 18 let.

Zjištění přítomnosti návykové látky v těle podezřelého je u primárních i sekundárních přestupků důležité z hlediska posouzení přičetnosti, blíže viz kapitola 4.1.2. Taktéž je tento údaj podstatný u přestupků, které obsahují ve skutkové podstatě podmínku, že musí být spáchané pod vlivem návykové látky (typickým přestupkem z tohoto pohledu je např. nošení zbraně či manipulace s ní na veřejnosti po požití alkoholických nápojů, návykových látek).

2.2.2 Laboratorní zkoumání

V případě, kdy je u podezřelé osoby nalezena látka, u níž je podezření, že se jedná o látku obsahující psychotropní a omamné látky, a mohla by se tedy například dopustit přestupku přechovávání návykové látky v malém množství pro vlastní potřebu dle ZNL, případně trestného činu, je ve většině případů nejprve provedeno orientační zkoumání typu látky pomocí testu (nick – test) a provedeno vážení látky včetně obalu. V případě positivity orientačního testu na zkoumanou psychotropní a omamnou látku a vyšší hmotnost této zjištěné látky je potřeba provést podrobnější odborné zkoumání v laboratorních podmínkách, a to zejména z důvodu, zda se nejedná o trestný čin. Policie ČR věc osobě podezřelé odebere v souladu s § 34 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky a následně zasílá ke zkoumání.

Dříve byla kriminalisticko-technická chemická zkoumání prováděna pouze na Kriminalistickém ústavu Policie ČR v Praze. V současné době se provádějí v rámci krajských pracovišť, kdy se jedná o odbory kriminalistické techniky a expertiz (v praxi známo pod zkratkou OKTE). Zkoumání léčiv a drog se nejčastěji provádí v laboratorních podmínkách chromatografickými metodami. Nejčastěji se využívá chromatografie na tenké vrstvě, plynová chromatografie, kapalinová chromatografie (Straus, Porada et al., 2017).

Chromatografie – je moderní metodou, kterou lze rozdělit směsi látek za účelem získání chemického individua. *„Všechny chromatografické metody jsou založeny na složitých fyzikálně chemických dějích probíhajících mezi nejméně třemi navzájem chemicky odlišnými látkami. Dochází přitom k uplatnění složitých absorpčních, adsorpčních, chemických a jiných vlivů, jejichž výsledkem je rozdělení zkoumané látky mezi dvě složky (fáze) chromatografickému systému. Chromatografický systém je vždy tvořen fází pohyblivou (různé plyny nebo kapaliny) a fází stacionární. Podle fyzikálně chemických vlastností zkoumané látky je rychlost pohybu jednotlivých složek v chromatografickém systému různým způsobem ovlivňována, což má za následek rozdělení původní směsi na jednotlivé čisté složky.“* (Straus, Porada et al., 2017, str. 182).

V rámci přestupkového řízení se nejčastěji objevuje odborné zkoumání drog chromatografií na tenké vrstvě a plynovou chromatografií. Tyto metody dávají zejména

odpovědi na otázky: jaká je hmotnost předložené látky, zda látka obsahuje omamné a psychotropní látky nebo jejich prekurzory, jaké je množství účinné látky, případně další zjištění znaleckého zkoumání, kdy tato zjištění jsou důležitá zejména pro posouzení, zda se jedná o přestupek nebo již trestný čin.

3 PŘESTUPKY SOUVISEJÍCÍ S NÁVYKOVÝMI LÁTKAMI

Jak již bylo zmíněno v úvodu, diplomová práce se zaměřuje na přestupky pouze fyzických osob, tedy žen i mužů, ve věku od 15 let, kteří páchají přestupky zejména dle: zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění zákona č. 178/2018 Sb. (dále jen „*PřesNěkt*“), zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*ZbrZ*“), ZNL a TabákZ. Práce se nevztahuje na dopravní přestupky. Teoretická část práce s tímto vymezením koresponduje.

Na začátku této kapitoly považuje autorka práce za důležité zmínit, že během roků 2016 a 2017 se zcela zásadně změnila legislativa související s přestupky. Nejprve proběhla k 01.10.2016 novela zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*PřesZ 1990*“), kdy byla mimo jiné zavedena celostátní evidence přestupků. Od 31.05.2017 nabyl účinnosti TabákZ, do kterého byla přesunuta část skutkových podstat s *PřesZ 1990*. K 30.06.2017 došlo ke zrušení *PřesZ 1990* a v rámci této změny byly přesunuty přestupky na úseku ochrany zdraví před škodlivými účinky návykových látek do ZNL. Od 01.07.2017 vešly v účinnost zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*PřesZ*“) a *PřesNěkt*, které měly na přestupkové řízení velmi zásadní vliv. Vývoj legislativy je blíže rozveden v kapitole 4.2. Tato změna ovlivnila diplomovou práci, kdy bylo nutné změny reflektovat, zejména s ohledem na to, že sběr dat ve výzkumné části probíhal právě ohledně přestupků pravomocně ukončených v roce 2017, tedy v době těchto velkých změn. Z tohoto důvodu je v práci zmiňována jak minulé právní úprava přestupků, tak ta současná.

Přestupkům v souvislosti s návykovými látkami (ať legálními či nelegálními) není věnována zdaleka taková pozornost jako trestným činům a z toho vyplývá jednak nedostatek odborné literatury vztahující se k tématu drog a přestupků a jednak chybí některé pojmové vymezení pro oblast přestupků. Nejinak je tomu i z hlediska dělení přestupků v souvislosti s drogami. Takové dělení je však vymezeno ve vztahu k trestným činům a je využitelné i pro oblast přestupků.

Trestné činy související s drogami mohou být definované pomocí Goldsteinova tripartitálního konceptuálního rámce, který zahrnuje tři modely: psychofarmakologicky podmíněné trestné činy, ekonomicky motivované trestné činy a systémové trestné činy. Tento rámec byl Evropským monitorovacím střediskem pro drogy a drogovou závislost (dále jen „EMCDDA“) ještě rozšířen o čtvrtý model, tedy trestná činnost porušující protidrogové právní předpisy .

Ačkoli je Goldsteinův tripartitální konceptuální rámec doporučován EMCDDA jako oficiální dělení trestných činů, z hlediska přestupků není však toto dělení ideální, neboť v praxi by se např. systémové přestupky nenašly. Mnohem lépe aplikovatelné a zcela

dostačující v oblasti přestupků souvisejících s drogami je dělení na primární a sekundární přestupky. I do tohoto dělení se promítají modely typů trestných činů z Goldsteinova tripartitálního konceptuálního rámce.

3.1 Dělení přestupků – primární přestupky

Mezi primární přestupky lze po vzoru Výroční zprávy o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2017 (Mravčík et al., 2018) zahrnout přestupky spočívající v porušování drogové legislativy a souvisejících právních předpisů zejména dle ZNL, TabákZ a PřesNěkt. Jedná se o přestupky v oblasti regulace nakládání s návykovými látkami, například přechovávání návykové látky pro vlastní potřebu v malém množství, podávání alkoholu osobám mladším 18 let, zákaz konzumace alkoholu na některých místech veřejnosti přístupných atd.

V těchto předpisech jsou zaneseny nejen zákazy určitých forem zacházení s legální drogou ale i s nelegální, jedná se tedy např. o tabák, alkohol, pervitin, THC, LSD, heroin a další.

V následující tabulce č. 1 je uveden částečný výčet zestručněných skutkových podstat přestupků, které se v praxi objevují a lze je zařadit do primárního dělení přestupků. Tabulka obsahuje pouze zákony, které jsou v době tvorby práce platné a účinné.

Tabulka 1- primární přestupky (zdroj: vlastní)

primární přestupky	zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách	zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek	zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech	zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích
skutkové podstaty přestupků	přechovávání návykových látek pro vlastní potřebu v malém množství (§ 39/2/a)	podání alkoholu osobě mladší 18 let (§ 35/1/j)	padělání lékařského předpisu nebo pozměnění jeho obsahu v úmyslu, aby ho bylo použito jako pravého (§ 108/1/h)	alkohol - porušení obecně závazné vyhlášky (§ 4/2)
	pěstování rostliny obsahující návykovou látku pro vlastní potřebu v malém množství (§ 39/2/b)	odmítnutí podrobit se orientačnímu vyšetření nebo odbornému lékařskému vyšetření (§ 35/1/p)	-	-
	umožnění neoprávněného požívání omamných a psychotropních látek osobě mladší 18 let, nejde-li o čin přísněji trestný (§ 39/2/c)	kouření na místě, kde je to zakázáno (§ 35/1/e)	-	-
	-	zákaz vstupu pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky (§ 35/1/n)	-	-
	-	podání tabákového výrobku nebo elektronické cigarety osobě mladší 18 let (§ 35/1/b)	-	-
	-	požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky, ačkoliv fyzická osoba ví, že bude vykonávat činnost, při níž by mohla ohrozit život nebo zdraví svoje nebo jiné osoby nebo poškodit majetek (§ 35/1/o/1)	-	-
	-	po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky fyzická osoba vykonává činnost, při níž by mohla ohrozit život nebo zdraví svoje nebo jiné osoby nebo poškodit majetek (§ 35/1/o/2)	-	-

3.2 Dělení přestupků – sekundární přestupky

Stejně jako u primárních přestupků není ani u sekundárních přestupků v odborné literatuře vymezeno, jaké přestupky do této skupiny patří. Opět se lze inspirovat pojmovým

vymezením pro sekundární drogové trestné činy. Sadílková do skupiny sekundárních drogových trestných činů řadí takové činy, které jsou spáchány v souvislosti s užíváním návykových látek, zejména pod jejich vlivem, kdy se v podstatě může jednat o jakoukoliv trestnou činnost (nejčastěji se jedná o majetkovou a násilnou trestnou činnost). Další trestná činnost se objevuje v souvislosti s potřebou obstarání si návykové látky či finančních prostředků na návykové látky. Zcela stejným způsobem lze vymežit i sekundární přestupky.

Ve skupině sekundárních přestupků spáchaných v souvislosti s užíváním návykových látek, zejména pod jejich vlivem, se nejčastěji v praxi objevují přestupky na úseku veřejného pořádku, občanského soužití a majetku. Jak Carpentier uvádí, psychoaktivní účinek návykové látky může vyvolat podrážděnost, strach, paranoiu změny nálad, zhoršenou schopnost úsudku a další změny v chování, které následně mohou vést k agresi a i ke kriminálnímu jednání. Mezi nejčastější látku, která se objevuje při porušování zákona, je řazen alkohol. Je to dáno právě možnými účinky alkoholu na lidskou psychiku, kdy se často vyskytuje agresivita. Naproti tomu návykové látky, které mají tlumivý účinek, agresi zpravidla tlumí, avšak jsou-li přítomny např. abstinenci příznaky, mohou též agresi zvyšovat.

Z uvedeného tedy vyplývá, že návykové látky zvyšují pravděpodobnost, že může pod jejich vlivem dojít k porušování zákona. V rámci porušování zákona v souvislosti s potřebou obstarání si návykové látky nebo financí na ni, se objevují přestupky proti majetku. V tabulce č. 2 je uveden zestručněný výčet skutkových podstat některých přestupků¹, které se v praxi objevují v souvislosti s návykovými látkami a lze je zařadit do sekundárního dělení přestupků.

¹ Celé znění skutkových podstat je uvedeno v příloze této práce.

Tabulka 2 - sekundární přestupky (zdroj: vlastní)

sekundární přestupky	zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích	zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních)
	skutkové podstaty přestupků	přestupky proti veřejnému pořádku ↓
neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci (§ 5/1/a)		-
znevážení postavení úřední osoby při výkonu její pravomoci (§ 5/1/b)		-
porušení nočního klidu (5/1/d)		-
vzbuzení veřejného pohoršení (§ 5/1/e)		-
znečištění veřejného prostranství (§ 5/1/f)		-
porušení podmínky uložené na ochranu veřejného pořádku při konání sportovních, kulturních a jiných společenských akcí anebo v místech určených k rekreaci nebo turistice (§ 5/1/i)		-
přestupky proti občanskému soužití ↓		
ublížení na cti (vydání v posměch či urážky) (§ 7/1/a)		-
ublížení na zdraví (§ 7/1/b)		-
vyhrožování újmou na zdraví (§ 7/1/c/1)		-
schválnosti (§ 7/1/c/3)		-
hrubé jednání (§ 7/1/c/4)		-
přestupky proti majetku ↓		
krádež (§ 8/1/a/1)		-
zpronevěra (§ 8/1/a/2)		-
podvod (§ 8/1/a/3)		-
zničení či poškození věci (§ 8/1/a/4)		-
neoprávněné užívání cizího majetku (§ 8/1/b)		-
přisvojení si cizí věci nálezem nebo jinak bez přivolení oprávněné osoby (§ 8/1/c)		-
		přestupek na úseku držení zbraně ↓
		nošení zbraně či manipulace s ní na veřejnosti po požití alkoholických nápojů, návykových látek, léků nebo v důsledku nemoci (§ 76a/1/d)

Výše byly rozděleny přestupky na primární a sekundární. Obě tyto skupiny lze pak dále rozdělit dle typu návykové látky, v jejichž souvislosti jsou přestupky páčány, a to na alkoholové a nealkoholové.

3.3 Pachatelé přestupků

Je zcela jednoznačné, že užívání návykových látek může vést k porušování zákona.

Stejně jako u trestného činu i přestupku se může dopustit experimentátor, příležitostný uživatel, pravidelný nebo problémový uživatel drog a samozřejmě také osoba drogově závislá.

Kalina k výše uvedenému členění uživatelů uvádí:

Experimentátor – užívá různé návykové látky občasně, nepravidelně. Může mít potíže v jiných oblastech, ale také nemusí.

Příležitostný uživatel – užívá návykovou látku cca jednou týdně, je součástí jeho životního stylu. Užíváním nevzniká prozatím závislost.

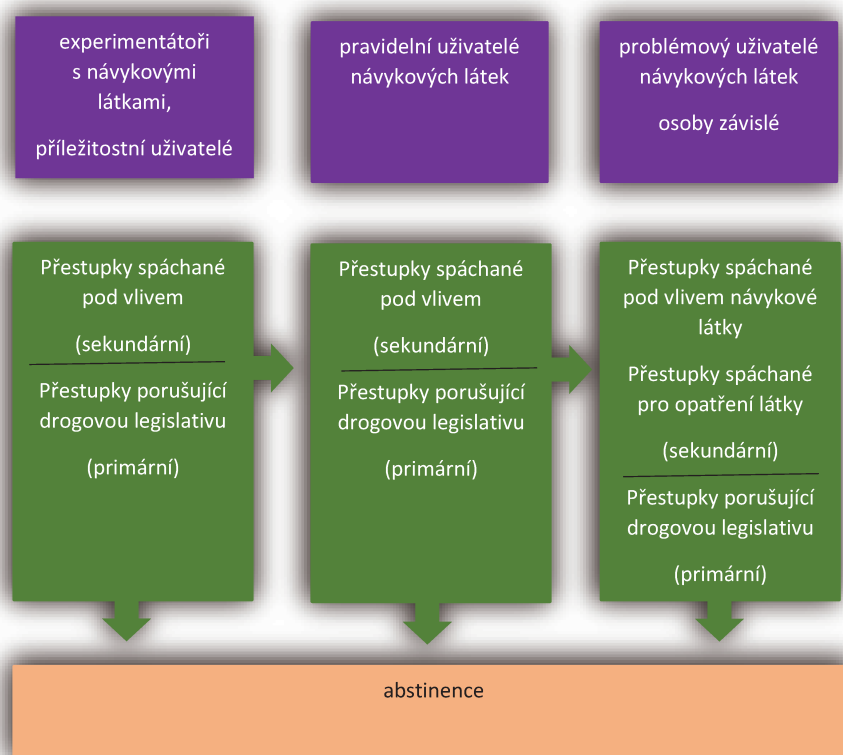
Pravidelný uživatel – návykovou látku užívá častěji než jednou týdně, je součástí životního stylu, zároveň má užívání škodlivý dopad na život uživatele.

Problémový uživatel – návykovou látku užívá dlouhodobě, pravidelně, intravenózně.

Závislý – splňuje diagnostická kritéria syndromu závislosti², nemusí se však jednat o problémového uživatele.

Lze předpokládat, že je-li pachatel závislý na návykových látkách, zvyšuje se tím pravděpodobnost, že dojde k porušení zákona. Stejný předpoklad platí i v oblasti přestupků viz obrázek č.1.

Obrázek 1 - vztah mezi uživatelem návykových látek a porušováním zákona na úrovni přestupků – inspirováno dynamickým konceptem Davida Collinse

3.4 Dopady správního trestání na pachatele

V rovině přestupků nejsou dopady na jednotlivce tak razantní jako v případě spáchání trestného činu, což je úměrné míře společenské škodlivosti přestupku.

² Dle MKN – 10 je syndrom závislosti je soubor behaviorálních, kognitivních a fyziologických stavů, které vznikají po opakovaném užití návykové látky. Zahrnuje například porušené ovládnání při jejím užití, závislý návykovou látku užívá i přes její škodlivé dopady. Syndrom závislosti může být přítomen pro psychoaktivní látku nebo skupiny psychoaktivních látek např. pro tabák, alkohol, opioidy a další.

Přesto v případě uložení správního trestu dochází k zásahu do subjektivních práv jedince. Tímto zásahem má být zejména dosaženo individuální represe u pachatele přestupku, zároveň má působit preventivně jak na pachatele, tak na společnost. Při správním trestání by měl být posuzován každý případ individuálně mimo jiné s ohledem na osobu pachatele a jeho majetkové a rodinné poměry, trest by měl být přiměřený. Ohledně trestu se vyjadřuje i rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21.03.2016 sp. zn. 2 Afs 173/2015, kdy poukazuje na to, že uložená sankce může být pro pachatele citelná, může představovat přechodné zhoršení ekonomické situace pachatele, nesmí být však likvidační.

PřesZ uvádí taxativní výčet správních trestů, kdy je možno mimo jiné uložit pokutu, případně zákaz činnosti (což jsou dva tresty, které dle autorky práce mohou mít největší dopad na pachatele primárních a sekundárních přestupků). Jejich výši pak blíže specifikují zvláštní zákony obsahující jednotlivé skutkové podstaty. S přijetím PřesNěkt byly u části skutkových podstat zvýšeny horní hranice pokut. Stejně tak došlo i k navýšení pokut u přestupků, které byly přesunuty PřesZ 1990 do TabákZ. Nejvyšší horní hranici pokuty přestupků, kterých se tato práce týká, dosahuje výše 150 000 Kč, a to v případě porušení § 35 odst. 1 písm. j) TabákZ (fyzická osoba prodá nebo podá alkoholický nápoj osobě mladší 18 let). V případě uložení takové pokuty by dopad na osobu pachatele byl pravděpodobně velmi zásadní a citelný. S ohledem na ustálenou praxi ve správním trestání se správní orgány však drží spíše dolní výměry pokuty, což potvrzuje i Jílková (2018, s. 306) ve svém článku, kdy uvádí: „*správní orgány se často uchýlovaly k ukládání pokut při dolní hranici sazby, resp. Ne vždy využívaly celé rozpětí sazby u pokut, a to i z důvodu, že takový trest nebyval správními soudy posuzován jako nepřiměřený*“. Z hlediska uložení pokuty by tedy trest měl mít na pachatele takový dopad, aby jej odradil od dalšího porušování zákona.

Problém by mohl nastat v případě nezaplacení pokuty, kdy může dojít až k exekuci, čímž se částka navýší a pachatel se tak může dostat do dluhového kolotoče, což by pak mělo závažnější dopady jak na pachatele, tak na jeho sociální vztahy.

Co se týká zákazu činnosti, pak tento správní trest má zcela jistě velký dopad na pachatele ať z ekonomického, tak sociálního hlediska. Nicméně tento druh trestu se více využívá v případě dopravních přestupků. U tzv. obecných přestupků, které jsou předmětem této práce, se se zákazem činnosti spíše nepracuje.

Za účinnosti staré právní úpravy bylo možno dle § 11 odst. 1 písm. e) PřesZ 1990 uložit zákaz pobytu, který spočíval v tom, že se pachatel nesměl po dobu trvání zákazu pobytu zdržovat na území obce nebo její části, v níž se opakovaně dopustil přestupku. Území, na něž se zákaz pobytu vztahoval, bylo stanoveno v rozhodnutí příslušného správního orgánu. Takový trest mohl mít velký dopad na pachatele, nicméně z nové právní úpravy byl vypuštěn a v rámci řízení o přestupku již nelze uložit.

3.5 Protidrogová politika

Návykové látky představují celosvětový problém. Jednotlivé státy se snaží tento problém řešit prostřednictvím své protidrogové politiky. Česká republika z hlediska protidrogové politiky spolupracuje jak na národní, tak na mezinárodní úrovni (Zeman et al., 2011).

Vláda České republiky se hlásí k mezinárodním úmluvám OSN o drogách, kdy se řídí společným postupem stanoveným pro EU a intenzivně spolupracuje v rámci mezinárodní spolupráce.

Protidrogovou politiku definujeme jako souhrn zásad, cílů a opatření, která jsou navržena a prováděna za účelem řešení drogové problematiky (v současné době nelegálních, ale i legálních drog) a patologického hráčství. Protidrogová politika se provádí v rámci státu na místní, krajské a národní úrovni. Je zaměřena jak represivně, tak preventivně, kdy se jedná o opatření vzdělávací, léčebné, sociální, regulační, kontrolní a další .

V oblasti přestupků je naplňování protidrogové politiky uskutečňováno zejména TabákZ, účinným od 31.05.2017, který nahradil zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*OchrZdr*“).

Protidrogová politika vychází ze tří základních přístupů: snižování nabídky drog, snižování poptávky po drogách a snižování rizik spojených s užíváním drog. Je stavěna na čtyřech pilířích: primární prevence, léčba a sociální začleňování, snižování rizik, snižování dostupnosti. S pilíři pak korespondují hlavní cíle, které jsou zaměřeny na ochranu společnosti a jednotlivce před sociálními, zdravotními a ekonomickými riziky škod, dále na ochranu majetku před trestnou činností spojenou s abúzem drog . TabákZ koresponduje s výše uvedenými informacemi, neboť se zaměřuje zejména na snížení nabídky a poptávky alkoholu a tabáku a na snižování rizik spojených s užíváním těchto návykových látek. Jak uvádí Důvodová zpráva (volební období 2013–2017) – 828/0 Vládní návrh zákona o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek k zákonu o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek (dále jen „*důvodová zpráva k TabákZ*“), cílem tohoto zákona je posílení ochrany před škodami působenými návykovými látkami. Hlavním přínosem by mělo být zlepšení zdravotního stavu obyvatelstva, zejména dětí a mladistvých, a snížení nákladů vynaložených na poskytování sociálních a zdravotních služeb uživatelům návykových látek. Uvedený cíl zákona je naplňován:

- plošným zákazem kouření ve vnitřních prostorách provozoven
- omezením kouření na veřejných místech

- omezením dostupnosti tabákových a alkoholických výrobků nejen dospělé populaci ale především osobám mladším 18 let
- zákazem vstupu pro osoby zjevně pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky v zákonem vymezených místech a další
- regulací prodeje tabákových a alkoholických výrobků
- rozšířením okruhu kontrolních orgánů, zpřesňuje jejich působnost tak, aby kontrolní činnost byla co nejefektivnější
- a další.

TabákZ dále upravuje problematiku orientačního a odborného lékařského vyšetření na přítomnost návykových látek, umožňuje obcím prostřednictvím obecně závazných vyhlášek regulovat kouření, podávání a konzumaci alkoholických nápojů na veřejně přístupných místech či akcích. Přinesl také žádanou změnu, neboť byla do zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, vložena právní úprava ohledně protialkoholní a protitoxikomanické záchytné služby.

V neposlední řadě se zaměřuje na koordinaci protidrogové politiky. Vymezuje organizaci a provádění drogové politiky na národní, krajské i místní úrovni. Stanovuje vládě povinnost přijmout minimálně 1x za 10 let Národní strategii protidrogové politiky, v níž budou stanoveny cíle a opatření směřující ke snížení škod způsobených užíváním návykových látek a návykového chování.

Protidrogová politika se odráží i v další legislativě České republiky, která reguluje užívání návykových látek na úrovni přestupků. Jedná se např. o ZNL, PřesNěkt, zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů [zákon o léčivech], ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZLéč“), zákon č. 272/2013 Sb., o prekurech drog, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZPrekDr“) a další zákony. Na úrovni obcí pak jsou vydávány obecně závazné vyhlášky, které mohou regulovat kouření či konzumaci alkoholu na veřejně přístupných místech, např. statutární město Liberec vydalo vyhlášku č. 5/2012, o zákazu konzumace alkoholických nápojů na veřejném prostranství.

Důležité dokumenty:

- Národní strategie protidrogové politiky na období 2010–2018
- Zdraví 2020 – Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí
- Akční plán realizace Národní strategie protidrogové politiky na období 2015–2018 pro oblast hazardního hraní
- Akční plán realizace Národní strategie protidrogové politiky na období 2015–2018 pro oblast nelegálních návykových látek
- Akční plán pro oblast kontroly tabáku v České republice na období 2015–2018
- Akční plán k omezení škod působených alkoholem v České republice na období 2015–2018 (Mravčík et al., 2018).

4 LEGISLATIVNÍ RÁMEC PŘESTUKOVÉHO ŘÍZENÍ

Přestupky, kterými se práce zabývá, byly vymezeny již v úvodu kapitoly 3. Kapitola 4 obsahuje informace ohledně platné legislativy přestupkového práva. S ohledem na výzkumnou část práce, kdy sběr dat probíhal v době velkých změn v přestupkovém právu, tedy v roce 2017, byla zahrnuta i podkapitola „Vývoj legislativy“, která nastiňuje, jaké změny v zákonech ohledně problematiky přestupků proběhly. Změny legislativy jsou blíže rozvedeny v následující kapitole 4.2.

Uživatelé návykových látek se často dostávají do konfliktu se zákonem. Dle závažnosti spáchaného protiprávního jednání, tedy dle míry společenské škodlivosti, lze protiprávní jednání rozdělit na přestupky a trestné činy.

Jak bylo řečeno výše, může docházet i k protiprávnímu jednání, které je společensky méně závažné, avšak svou intenzitou dosahuje míry přestupku. Přestupkové řízení se v současnosti z hlediska procesu řídí dvěma hlavními právními předpisy a to:

- **PřesZ** – je ve vztahu ke správnímu řádu hlavním zákonem, upravuje podmínky odpovědnosti za přestupky, vymezuje druhy správních trestů a ochranných opatření, specifikuje podmínky, za kterých je lze uložit a dále upravuje postup před a po zahájení řízení. Obsahuje jak hmotněprávní část: § 2–59, tak i procesní část: § 60 a následující,
- zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „*SpŘ*“) – je subsidiárním zákonem, jedná se o právní předpis, který upravuje postup orgánů moci výkonné, orgánů územních samosprávních celků a jiných orgánů, kterým byl svěřen výkon veřejné správy. *SpŘ* se použije tehdy, pokud postup není upraven speciálním zákonem, tedy **PřesZ**.

Hmotné právo vymezuje, jaká práva a povinnosti komu přísluší. V řízení o přestupku se jedná o právo či spíše povinnost správního orgánu uložit za spáchaný přestupek správní trest a povinnost pachatele přestupku strpět uložení takového trestu a splnit jej. Hmotné právo se dělí na část obecnou (obsaženo v **PřesZ**, jak je uvedeno výše) a zvláštní. Z hlediska hmotného práva zvláštního jsou v přestupkovém řízení důležité zákony, které obsahují jednotlivé skutkové podstaty přestupků a výčet správních trestů, které lze za spáchání takových přestupků uložit. Následně bude uveden pouze výčet některých zákonů, které by dle autorky práce mohly souviset s tématem práce. U každého zákona pak bude zmíněna oblast, která zahrnuje konkrétní skutkové podstaty. Skutkové podstaty přestupků však budou blíže popsány v kapitole 4.2.2 úseky přestupků.

- **PřesNěkt**: přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě, přestupky proti veřejnému pořádku, přestupky proti občanskému soužití, přestupky proti majetku,
- **TabákZ**: přestupky fyzických osob v souvislosti s tabákem a alkoholickými nápoji

- **ZNL:** přestupky na úseku držení návykových látek či pěstování rostlin obsahujících návykovou látku pro vlastní potřebu v malém množství,
- **ZbrZ:** držení zbraně pod vlivem návykové látky,
- **ZLéč:** padělání lékařského předpisu.

S ohledem na to, že v některých případech je právní úprava ohledně přestupků nedostatečná, lze při jejich řešení využít i předpisy hmotného a procesního práva trestního, ale i obecné právní principy (Mates et al., 2015). „*Jestliže zákon vůbec určitou otázku neřeší a nebylo by proto možno spravedlivě rozhodnout, je nutno obrátit se k obsahově nejbližším právním předpisům, které tyto otázky zodpovídají (per analogiam legis) a není-li ani jich, užít analogie práva, tedy obecných právních principů (postup per analogiam iuris). Jiný postup v právním státě, který musí vycházet z principu jednotného právního řádu, možný není, i když je samozřejmé, že pozitivněprávní zákonná úprava by byla nanejvýš žádoucí a užití analogie v oblasti správního trestání je vůbec možné jen omezeně, a to vždy jen ve prospěch delikventa*“ (Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 29.12.1997 sp. zn. 6A 226/95).

„*Použit v oblasti správního trestání analogie práva nebo zákona lze jen v omezeném rozsahu, a to pouze tam, kdy to, co má být aplikováno, určitou otázku vůbec neřeší, nevede-li takový výklad k újmě účastníka řízení a ani k újmě na ochraně hodnot, na jejichž vytváření a ochraně je veřejný zájem.*“ (Rozsudek Nejvyššího správního soudu v Brně ze dne 16.04.2008, sp. zn. 1AS 27/2008).

Velmi často se tedy využívá institut analogie iuris, kdy hledáme podobnou právní normu v jiném zákoně. V případě přestupků nejčastěji v zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen „TZ“), kdy např. v PřesNěkt není specifikován pojem ublížení na zdraví, v TZ však tento pojem je vysvětlen.

4.1 Přestupek – vymezení

V textu bude věnována pozornost protiprávnímu jednání fyzických osob, které je méně společensky škodlivé a je označováno jako přestupek.

Stejně jako na trestné činy i na přestupky lze také analogicky aplikovat zásadu trestního práva nullum crimen sine lege – žádný trestný čin bez zákona → analogicky žádný přestupek bez zákona a zásadu nulla poena sine lege – žádný trest bez zákona .

V § 5 PřesZ je přestupek definován: „*Přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin*“.

Pojetí přestupku je formálně-materiální. Materiálním znakem označujeme společenskou škodlivost, formálním znakem jsou znaky skutkové podstaty. Oba tyto znaky musejí být splněny kumulativně .

4.1.1 Materiální znak – společenská škodlivost

Společenská škodlivost není v současné právní úpravě o přestupcích nijak blíže specifikována, avšak její definování lze převzít z předchozí právní úpravy (§ 2, PřesZ 1990), kdy byla vymezena jako zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti .

Společenskou škodlivost dále specifikovala některá rozhodnutí Nejvyššího správního soudu v Brně např. „*K odpovědnosti za přestupek je tedy třeba porušit nebo ohrozit určitý zájem společnosti, přičemž toto porušení nebo ohrožení je materiálním znakem (tj. společenskou škodlivostí) přestupku (bez této společenské škodlivosti by se ostatně o přestupek ani nejednalo).*“.

4.1.2 Formální znaky přestupku

Formální znaky dělíme na obecné a typové.

- Obecné znaky přestupku jsou: protiprávnost, tj. jednání, které je v rozporu s právem; trestnost, tj. za jednání lze uložit trest stanovený zákonem; jednání označené za přestupek v zákoně; přestupková způsobilost být pachatelem přestupku například u fyzické osoby se jedná o věk a přičetnost pachatele;

Nepřičetnost (§ 19 PřesZ) – „*Za přestupek není odpovědný ten, kdo pro duševní poruchu v době jeho spáchání nemohl rozpoznat protiprávnost svého jednání nebo své jednání ovládat; odpovědnosti se však nezabývá ten, kdo se do stavu nepřičetnosti přivedl, byť i z nedbalosti, užitím návykové látky; návykovou látkou se rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování.*“

S ohledem na téma práce bude pozornost v následujícím textu věnována pouze nepřičetnosti způsobené užitím návykové látky.

Jak uvádí Martón, Gonsiorová (2017) užití návykové látky vede často k porušování zákona. Pokud se pachatel přivede do stavu nepřičetnosti užitím návykové látky, nezabývá se tím odpovědností za přestupek. Správní orgán musí brát v potaz, zda byl pachatel přičetný před užitím návykové látky či nikoli a jakým způsobem návyková látka jeho přičetnost, tedy ovládací a rozpoznávací schopnosti, ovlivnila (zda se pachatel přestupku stal požitím návykové látky nepřičetným). Přičetnost se presumuje (předpokládá), nepřičetnost je potřeba dokazovat a to prostřednictvím znaleckého posudku.

Použití znaleckého posudku též zmiňuje náleznost ústavního soudu III. ÚS 1330/11. Tento náleznost lze též analogicky využít na správní řízení. Náleznost zejména uvádí: „*Posoudí-li soud sám skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí, aniž ohledně těchto skutečností provedl znalecké dokazování, jde o vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné*

rozhodnutí ve věci, přičemž není podstatné, že případně patřičnými odbornými znalostmi disponuje.“. „Zjištění, zda je dán stav duševní poruchy vylučující trestní odpovědnost či nikoli, nestačí dovést ani jen z vyjádření ošetřujícího lékaře, nýbrž musí být založeno na znaleckém posudku znalce psychiatra“.

Na rozdíl od trestního práva přestupkové právo nemá žádnou obdobu trestného činu opilství dle § 360/1 TZ („Kdo se požitím nebo aplikací návykové látky přivede, byť i z nedbalosti, do stavu nepřičetnosti, v němž se dopustí činu jinak trestného, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až deset let; dopustí-li se však činu jinak trestného, na který zákon stanoví trest mírnější, bude potrestán tímto trestem mírnějším.“) a v případě, že se pachatel uvede do stavu nepřičetnosti požitím návykových látek, nezabývá se odpovědností za spáchaný přestupek. Správní orgán se však ohledně nepřičetnosti způsobené požitím návykových látek musí zabývat tím, zda pachatel přestupku požil návykovou látku ať již z nedbalosti či úmyslně sám, nebo zda mu jí jiná osoba do těla vpravila bez jeho souhlasu či vědomí (pozn. autorky např. kamarádi „z legrace“ nalijí potají jinému kamarádovi do limonády alkohol). Správní orgán pak v takovém případě dále zkoumá, zda byla návyková látka osobě podána proto, aby následně spáchala přestupek. Pokud by takovou skutečnost správní orgán zjistil, odpovědnost za přestupek by nesl ten, kdo osobu páchající přestupek uvedl do stavu nepřičetnosti. Jednalo by se o tzv. nepřímé spolupachatelství (§ 13 odst. 2 PřesZ) (Bohadlo et al., 2018).

V souvislosti s nepřičetností způsobenou požitím návykové látky je nutno zmínit tzv. patickou opilost (ebrietas pathica). Jedná se o vzácný stav, kdy dojde k abnormální reakci na požitý alkohol. Dochází k rozvoji psychopatologické symptomatiky, která se projevuje kvalitativní poruchou vědomí až mráкотným stavem. Počátek této opilosti se projevuje ztuhlostí až nehybností, následně přichází náhlé oživení s energickým vystupováním a ráznými pohyby, strnulý pohled, nemluvnost .

V případě patické opilosti není pachatel přestupku za své jednání odpovědný. Mohla by však nastat situace, kdy by pachatel z předchozí zkušenosti věděl, že po malém množství alkoholu u něj tento stav může nastat, v takovém případě by pak odpovědnost za přestupek vyloučena nebyla (Bohadlo et al., 2018).

Dále bude pokračováno formálními typovými znaky přestupku

- Typové znaky přestupku jsou vymezeny PřesZ, kdy se jedná o znaky skutkové podstaty, a to objekt, objektivní stránka, subjekt, subjektivní stránka (jednotlivé znaky budou demonstrovány na přestupku „ublížení na zdraví“ dle § 7/1/b PřesNěkt, konkrétně hematom na čele po hození petláhve s vodou, vždy pod textem):

Subjekt - pachatel, který dovršil 15. rok věku, je přičetný a naplnil svým jednáním všechny znaky přestupku – formální, materiální.

Ublížení na zdraví: fyzická osoba.

Subjektivní stránka – zabývá se zaviněním čili psychickým vztahem pachatele ke spáchání přestupku. Zavinění členíme na úmysl přímý, nepřímý a nedbalost vědomou a nevědomou.

Ublížení na zdraví: zákon připouští zavinění jak z nedbalosti (pachatel mrští láhev, kdy chce trefit zed', trefí však kolegu stojícího opodál a způsobí mu hematoma), tak úmyslné (kolega pachatele naštve a ten po něm ze vzteku mrští petláhev, zasáhne jej a způsobí mu hematoma).

Objekt – zájem chráněný zákonem například společenské vztahy, hodnoty či zájmy.

Ublížení na zdraví: ochrana lidského zdraví.

Objektivní stránka – jednání, ale i opomenutí, následek a kauzální nexus neboli příčinná souvislost.

Ublížení na zdraví: mrštěním petláhev způsobí pachatel hematoma další osobě.

Fakultativní znaky objektivní stránky: místo, čas, způsob jednání a účinek jednání, tedy ohrožení předmětu útoku .

4.2 Vývoj legislativy

Tato kapitola je zaměřena zejména na vývoj legislativy v roce 2017. Tento rok byl z hlediska řízení o přestupcích velmi zásadní, neboť došlo k velké reformě tohoto řízení. Do 31.05.2017 bylo správní řízení upraveno především dvěma základními právními předpisy, kdy se jednalo PřesZ 1990 a SpŘ. PřesZ 1990 zahrnoval jak procesní, tak hmotnou právní úpravu a dále zvláštní část, ve které byly specifikovány jednotlivé skutkové podstaty řešených přestupků. Zahrnoval mimo jiné i některé přestupky na úseku ochrany zdraví před škodlivými účinky návykových látek, přestupky na úseku zdravotnictví atd. Již k 01.10.2016 byl tento zákon novelizován, kdy zásadní změnou bylo zavedení celostátní evidence přestupků, do které se zapisovaly přestupky vymezené PřesZ 1990 (blíže viz kapitola 4.4 evidence přestupků).

Ke dni 31.05.2017 nabyl účinnosti nový TabákZ, který nahradil OchrZdr. Některé skutkové podstaty byly přesunuty z PřesZ 1990 právě do tohoto nově vzniklého TabákZ (Mravčík et al., 2018).

Další změna nastala k 01.07.2017, kdy po 10 letech příprav, nabyl účinnosti PřesZ. Zákon již neobsahuje zvláštní část, tedy jednotlivé znaky skutkové podstaty přestupků. Přinesl mnoho procesních změn, ale i změnu v právní terminologii v oblasti přestupků (například sankce se nyní nazývá správním trestem a další). Nyní je právní úprava blízká trestnímu právu (jsou přejímány některé hmotněprávní a procesní instituty trestního práva,

kteřé dřívě do PřesZ 1990 zahrnuty nebyly, jedná se zejména o spolupachatelství, hromadné přestupky, skutkový a právní omyl apod.) Sjednotily se přestupky a jiné správní delikty, kdy se v současné době v přestupkovém právu užívá pouze termín přestupky. Zákon již neřeší pouze fyzické ale i právnické a podnikající fyzické osoby. Změna nastala také v délce promlčecí doby, kdy v současné době jsou dvě promlčecí doby, jedna je 1 rok, u přestupků, za něž lze uložit maximální trest nepřevyšující 100.000 Kč, a druhá je 3 roky u přestupků, u nichž lze uložit trest nad 100.000 Kč (nedojde-li dle § 32 PřesZ ke stavení nebo přerušení promlčecí doby) (srovnání PřesZ 1990, PřesZ a PřesNěkt).

Jak již bylo zmíněno, PřesZ 1990 obsahoval skutkové podstaty jednotlivých přestupků, kdy část z nich byla přesunuta do PřesNěkt. Jedná se o přestupky proti pořádku ve státní správě vyskytující se na více úsecích státní správy; přestupky na úseku všeobecné vnitřní správy; přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě; přestupky proti veřejnému pořádku; křivé vysvětlení; přestupky proti občanskému soužití; přestupky proti majetku; přestupky na úseku podnikání; přestupky na úseku porušování práv k obchodní firmě; přestupek na úseku zdravotnictví. Dále je pak v § 12 a 13 PřesNěkt obsaženo vymezení, které přestupky se evidují v rámci Rejstříku trestů a ve kterých případech se jedná o recidivu.

Ze staré právní úpravy (PřesZ 1990) byly přestupky zařazené do úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi přesunuty z části do TabákZ a z části do ZNL. Ostatní přestupky pak byly zákonem č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím PřesZ a PřesNěkt, přesunuty do jiných zákonů, některé byly zrušeny zcela.

4.2.1 Současná legislativa

Současné řízení o přestupcích se řídí nově přijatým PřesZ účinným od 01.07.2017, SpŘ a zvláštními zákony obsahujícími jednotlivé skutkové podstaty přestupků spadající správním orgánům v rámci věcné příslušnosti. Jedním ze zvláštních zákonů je např. PřesNěkt, který obsahuje hmotnou část přestupkového práva, tedy jednotlivé skutkové podstaty některých přestupků, zejména v oblasti veřejného pořádku, občanského soužití a majetku, s výjimkou přestupku proti občanskému soužití – konkrétně u skutkové podstaty urážka na cti jsou uvedena i procesní pravidla, která mají přednost před obecnější úpravou v PřesZ .

Správní orgán se, tedy co do procesu, řídí svým zvláštním zákonem – PřesZ, a obecnou právní úpravou obsaženou ve SpŘ. Co se týká jednotlivých skutkových podstat a ukládání sankcí, pak musí správní orgán pracovat s jednotlivými zvláštními zákony, upravujícími skutkovou podstatu přestupků (např. ZbrZ atd.).

S ohledem na téma diplomové práce je na místě z hlediska skutkových podstat zmínit dva zákony související s užíváním návykových látek – TabákZ, ZNL. Další zákon,

do kterého se užívání návykových látek promítá, je ZbrZ (konkrétně přestupek: nošení zbraně či manipulace s ní na veřejnosti nebo na místě veřejnosti přístupném, pokud je jeho schopnost k této činnosti snížena požitím alkoholických nápojů, návykových látek, léků nebo v důsledku nemoci).

Jak je uvedeno výše, v České republice se na problematiku návykových látek mimo jiné zaměřuje ZNL, který upravuje zacházení s návykovými látkami, jejich vývoz, dovoz, zacházení s přípravky obsahujícími návykovou látku a zahrnuje i přestupky ohledně držení návykových látek. Nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek, pak uvádí výčet jak omamných, tak psychotropních látek.

Důležité je v tomto směru i nařízení vlády č. 467/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů. Konkrétní množství omamných a psychotropních látek je pak uvedeno v příloze stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu ČR ze dne 13.03.2014 sp. zn. *Tpjn 301/2013*. Toto stanovisko včetně jeho přílohy je zásadní, neboť množstvím návykové látky se určuje, zda se jedná o přestupek či trestný čin. Využívá se mimo jiné u přestupku dle § 39 odst. 2 písm. a) ZNL – neoprávněné přechovávání návykové látky pro vlastní potřebu v malém množství a dle § 39 odst. 2 písm. b) tohoto zákona – neoprávněné pěstování rostliny nebo houby obsahující návykovou látku pro vlastní potřebu v malém množství.

4.2.2 Úseky přestupků

V této kapitole budou stručně vymezeny skutkové podstaty, kterými se správní orgán (obecní úřad obce s rozšířenou působností) v řízení o přestupcích v souvislosti s návykovými látkami v rámci své působnosti zabýval a zabývá. Pro lepší přehlednost jsou údaje dány do několika tabulek (tabulky č. 3–7). S ohledem na to, že data ve výzkumné části zahrnují i skutkové podstaty PřesZ 1990, který pozbyl účinnosti ke dni 30.06.2017, jsou v tabulkách zahrnuty skutkové podstaty i dle tohoto zákona. Ačkoli se i přes veškeré změny v legislativě ohledně přestupků význam skutkových podstat nijak zásadně nezměnil, změnilo se správní trestání zejména ve výši pokut. Z tohoto důvodu byla do tabulek zahrnuta i data o správním trestu. Zároveň se do tabulek promítá dělení přestupků na primární a sekundární.

Tabulka 3 - přehled skutkových podstat primárních přestupků (1. část) zdroj: vlastní

primární přestupky				
skupina přestupků	skutková podstata	paragraf	zákon	správní trest
regulace distribuování návykových látek na úrovni přestupků	přechovávání návykové látky pro vlastní potřebu v malém množství	nyní 39/2/a	zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách	do 15 000 Kč
		30/1/c	<i>zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, účinnost 31.05.2017 - 30.06.2017</i>	<i>do 15 000 Kč, případně zákaz pobytu</i>
		30/1/j	<i>zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, účinnost 01.10.2016 - 30.05.2017</i>	<i>do 15 000 Kč, případně zákaz pobytu</i>
pěstování rostliny obsahující návykovou látku pro vlastní potřebu v malém množství	pěstování rostliny obsahující návykovou látku pro vlastní potřebu v malém množství	nyní 39/2/b	zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách	do 15 000 Kč
		30/1/d	<i>zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, účinnost 31.05.2017 - 30.06.2017</i>	<i>do 15 000 Kč, případně zákaz pobytu</i>
		30/1/k	<i>zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, účinnost 01.10.2016 - 30.05.2017</i>	<i>do 15 000 Kč, případně zákaz pobytu</i>
umožnění neoprávněného požívání omamných a psychotropních látek osobě mladší 18 let, nejde-li o čin přísněji trestný	umožnění neoprávněného požívání omamných a psychotropních látek osobě mladší 18 let, nejde-li o čin přísněji trestný	nyní 39/2/c	zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách	do 15 000 Kč
		30/1/b	<i>zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, účinnost 31.05.2017 - 30.06.2017</i>	<i>do 25 000 Kč, případně zákaz pobytu, příp. zákaz činnosti do 6 měsíců</i>
		30/1/f	<i>zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, účinnost 01.10.2016 - 30.05.2017</i>	<i>do 5 000 Kč, případně zákaz činnosti do 1 roku</i>
padělání lékařského předpisu nebo pozměnění jeho obsahu v úmyslu, aby ho bylo použito jako pravého	padělání lékařského předpisu nebo pozměnění jeho obsahu v úmyslu, aby ho bylo použito jako pravého	nyní 108/1/h	zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech	do 10 000 Kč
		29/1/g	<i>zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích</i>	<i>do 10 000 Kč</i>
podání alkoholu osobě mladší 18 let	podání alkoholu osobě mladší 18 let	nyní 35/1/j	zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek	do 150 000 Kč (je-li spácháno vůči os. ml. 15 let pak až 300 000 Kč)
		30/1/a	<i>zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, účinnost 01.10.2016 - 30.05.2017</i>	<i>do 3 000 Kč, případně zákaz pobytu</i>

Tabulka 4 - přehled skutkových podstat primárních přestupků (2. část)

skupina přestupků	skutková podstata	paragraf	zákon	správní trest
regulace užívání návykových látek na veřejnosti	alkohol - porušení obecně závazné vyhlášky	nyní 4/2	zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích	do 100 000 Kč, případně omezující opatření
		46/2	zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích	do 30 000 Kč, případně zákaz pobytu
	kouření na místě, kde je to zakázáno	nyní 35/1/e	zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek	do 5 000 Kč
		30/1/m	zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, účinnost 01.10.2016 - 30.05.2017	do 1 000 Kč
	zákaz vstupu pod vlivem (nová skutková podstata; v dřívější právní úpravě bylo možno řešit dle § 46/1 nebo § 48 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích)	nyní 35/1/n	zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek	do 20 000 Kč
	odmítnutí podrobit se orientačnímu vyšetření nebo odbornému lékařskému vyšetření	nyní 35/1/p	zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek	do 50 000 Kč, případně zákaz činnosti max. 2 roky
	30/1/i	zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, účinnost 01.10.2016 - 30.05.2017	od 25 000 Kč do 50 000 Kč, případně 1-2 roky zákaz činnosti	

Tabulka 5 - přehled skutkových podstat sekundárních přestupků (1. část) zdroj: vlastní

sekundární přestupky				
skupina přestupků	skutková podstata	paragraf	zákon	správní trest
veřejný pořádek	neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci	nyní 5/1/a	zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích	do 10 000 Kč, případně omezující opatření
		47/1/a	zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích	do 10 000 Kč
	znevážení postavení úřední osoby při výkonu její pravomoci (nová skutková podstata)	nyní 5/1b	zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích	do 10 000 Kč, případně omezující opatření
	rušení nočního klidu	nyní 5/1/d	zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích	do 10 000 Kč, případně omezující opatření
		47/1/c	zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích	do 10 000 Kč, případně zákaz pobytu
	vzbuzení veřejného pohoršení	nyní 5/1/e	zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích	do 10 000 Kč, případně omezující opatření
		47/1/d	zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích	do 10 000 Kč, případně zákaz pobytu
	znečištění veřejného prostранství	nyní 5/1/f	zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích	do 20 000 Kč, případně omezující opatření
		47/1/e	zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích	do 20 000 Kč, případně zákaz pobytu
	porušení podmínky uložené na ochranu veřejného pořádku při konání sportovních, kulturních a jiných společenských akcí	nyní 5/1/i	zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích	do 10 000 Kč, případně omezující opatření
	47/1/f	zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích	do 10 000 Kč, případně zákaz pobytu	

Tabulka 6 - přehled skutkových podstat sekundárních přestupků (2. část)

skupina přestupků	skutková podstata	paragraf	zákon	správní trest
občanské soužití	ublížení na cti (vydání v posměch či urážky)	nyní 7/1/a	zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích	do 10 000 Kč, případně omezující opatření
		49/1/a	zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích	do 20 000 Kč
	ublížení na zdraví	nyní 7/1/b	zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích	do 20 000 Kč, případně omezující opatření
		49/1/b	zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích	do 20 000 Kč
	vyhrožování újmou na zdraví	nyní 7/1/c/1	zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích	do 20 000 Kč, případně omezující opatření
		49/2/a	zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích	do 20 000 Kč, případně zázkaz pobytu
	schválnosti	nyní 7/1/c/3	zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích	do 20 000 Kč, případně omezující opatření
		49/2/c	zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích	do 20 000 Kč, případně zázkaz pobytu
	hrubé jednání	nyní 7/1/c/4	zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích	do 20 000 Kč, případně omezující opatření
		49/2/d	zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích	do 20 000 Kč, případně zázkaz pobytu

Tabulka 7 - přehled skutkových podstat sekundárních přestupků (3. část)

skupina přestupků	skutková podstata	paragraf	zákon	správní trest
majetek	krádež	nyní 8/1/a/1	zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích	do 50 000 Kč, případně omezující opatření
		50/1/a	zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích	do 20 000 Kč, případně zákaz pobytu
	zpronevěra	nyní 8/1/a/2	zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích	do 50 000 Kč, případně omezující opatření
		50/1/b	zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích	do 20 000 Kč, případně zákaz pobytu
	podvod	nyní 8/1/a/3	zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích	do 50 000 Kč, případně omezující opatření
		50/1/c	zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích	do 20 000 Kč, případně zákaz pobytu
	zničení či poškození věci	nyní 8/1/a/4	zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích	do 50 000 Kč, případně omezující opatření
		50/1/d	zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích	do 20 000 Kč, případně zákaz pobytu
	neoprávněné užívání cizího majetku	nyní 8/1/b	zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích	do 50 000 Kč, případně omezující opatření
		50/2/a	zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích	do 20 000 Kč, případně zákaz pobytu
přisvojení si cizí věci nálezem nebo jinak bez přivolení oprávněné osoby	nyní 8/1/c	zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích	do 50 000 Kč, případně omezující opatření	
	50/2/b	zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích	do 20 000 Kč, případně zákaz pobytu	
držení zbraně	nošení zbraně či manipulace s ní na veřejnosti po požití alkoholických nápojů, návykových látek	76a/1/d	zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních)	do 30 000 Kč

4.3 Řízení o přestupcích

Řízení o přestupcích je velmi rozsáhlé, s velkou škálou způsobů řešení oznámených přestupků. Pro lepší přehlednost budou v následující kapitole jednotlivé pojmy a postupy v řízení popsány jen v základním rozsahu.

4.3.1 Účastníci řízení

Obviněný – obviněný se z podezřelého stává zahájením řízení (projednává se skutek, který je mu kladen za vinu a rozhoduje se o jeho vině a případném trestu). V řízení má zásadní roli, neboť v případě, že není obviněný znám, nelze řízení zahájit. Obviněný má právo na spravedlivý proces, což vyplývá z Úmluvy ochrany lidských práv a základních svobod, a z toho pak plyne obviněnému právo na obhajobu (Cigánek, 2019a).

Občan, který je podezřelý ze spáchání přestupku, je označován jako podezřelý do doby, než je zahájeno řízení, poté se stává obviněným, a tedy i účastníkem řízení. Je-li obviněný uznán vinným, je vydáno rozhodnutí a nabyde právní moci, stane se z obviněného přestupce (Červený, Šlauf, & Tauber, 2009).

Obviněným může být též mladistvý – jedná se o pachatele ve věku 15 let (1. den po 15. narozeninách) až 17 let (nepřekročil věk 18 let), mladistvý má v řízení zvláštní postavení. U mladistvého pachatele se vždy hledí na jeho mravní a rozumovou vyspělost a k osobním poměrům, nakládá se s ním citlivěji tak, aby nebyl narušen jeho další zejména mravní, rozumový a profesní vývoj. Z uvedených důvodů má řízení s mladistvým pachatelem některá specifika, např. nelze u něj rozhodnout věc příkazem, pouze příkazem na místě, kdy lze uložit správní trest pokuty max. ve výši 2 500 Kč. V ostatních případech se řízení zahajuje, a i zde je upravena výše pokuty. Tato výše se řídí dle výše pokuty uvedené u skutkové podstaty, avšak nesmí přesáhnout hranici 5 000 Kč .

Poškozený – může se jednat jak o fyzickou, tak právnickou osobu, které vznikla přestupkem majetková škoda, nebo se na její úkor obviněný bezdůvodně obohatil. Taková osoba se poškozeným, a tedy účastníkem řízení stává za předpokladu, že řádně a včas uplatní svůj nárok na náhradu škody v přestupkovém řízení (tzv. adhezní řízení) a tomuto také odpovídá rozsah jeho práv (Cigánek, 2019a).

Vlastník věci – § 68 PřesZ specifikuje vlastníka věci jako osobu, které může být nebo byla věc zabráná, a to v části řízení, která se týká zabrání věci nebo zabrání náhradní hodnoty.

Osoba s vybranými procesními právy – v případě osoby přímo postižené spácháním přestupku, která dala souhlas se zahájením řízení (dále jen „*osoba postižená spácháním přestupku*“) uvedené v § 71 PřesZ, se nejedná o účastníka řízení, avšak o osobu s vybranými procesními právy, kdy má právo například na vyrozumění o zahájení řízení, právo navrhnout důkazy a činit jiné návrhy po celou dobu řízení, právo na poskytnutí informací o řízení potřebných ke zpětvzetí souhlasu, právo vyjádřit v řízení své stanovisko, právo nahlížet do spisu, právo účastnit se ústního jednání a být přítomna při všech úkonech v řízení, právo vyjádřit se před vydáním rozhodnutí k jeho podkladům a právo na oznámení rozhodnutí. Osoba postižená spácháním přestupku se typicky vyskytuje u přestupku dle § 7 odst. 1 písm. a) PřesNěkt, kdy je jí ublíženo na cti.

4.3.2 Průběh řízení obecně

Nutno podotknout, že předmětem této práce není zcela vyčerpávajícím způsobem popsat správní řízení, z tohoto důvodu budou pouze ve stručnosti zmíněny běžné postupy správního orgánu během řízení o přestupcích.

Oznámení o přestupku může být správnímu orgánu učiněno Policií ČR, případně správní orgán přijímá oznámení od občanů. Pro řízení o přestupku je nutné řádně určit osobu pachatele, což někdy není zcela možné z pouhého oznámení občana. Správní orgán v takových případech musí požádat o spolupráci Policii ČR ohledně došetření případu a zjištění a ztotožnění osoby pachatele (§ 73, 74 PřesZ).

Správní orgán má několik možností, jak případ vyřešit. Řízení o přestupku lze rozdělit na dvě základní části, a to konání správního orgánu před zahájením řízení a po zahájení řízení. Před zahájením řízení lze provést tyto úkony: podání vysvětlení, zajišťování souhlasu osoby postižené spácháním přestupku u těch případů, které nelze bez souhlasu zahájit (budou vymezeny v podkapitole „Zahájení řízení se souhlasem osoby postižené spácháním přestupku“), zajišťování stanoviska osoby, které byla spácháním přestupku způsobená škoda, zda se chce se svým nárokem na náhradu škody připojit k řízení, odložení věci, příkaz a příkaz na místě³. Za splnění zákonných podmínek lze i před zahájením řízení uložit ochranné opatření – zabránění věci a zabránění náhradní hodnoty⁴. Po zahájení řízení správní orgán vede ústní jednání, vydává rozhodnutí o vině⁵, usnesení o zastavení řízení, popř. rozhoduje o uložení ochranného opatření – omezujícího opatření a zabránění věci či zabránění náhradní hodnoty – lze uložit z vymezených zákonných důvodů .

V následujících podkapitolách budou blíže rozebrány pouze ty procesní úkony, které souvisejí s údaji uvedenými ve výzkumné části této práce.

Odložení věci

Jedná se o postup před zahájením řízení. Odložení může nastat jak z důvodu obligatorního, tedy z jakých důvodů musí být jednání odloženo, tak i z fakultativních důvodů, tedy z jakých důvodů lze jednání pachatele odložit. Mezi obligatorní důvody pro odložení se řadí například: zjistí-li správní orgán, že došlé oznámení neodůvodňuje zahájení řízení o přestupku nebo předání věci, dalším důvodem je například podezřelý z přestupku v době spáchání skutku nedovršil patnáctý rok svého věku a další. Všechny obligatorní důvody jsou taxativně vymezeny v § 76 odst. 1, 2, 4 PřesZ. Fakultativní důvody pro odložení jednání jsou uvedené v § 76 odst. 5 PřesZ například: správní trest, který lze za přestupek uložit, je bezvýznamný vedle trestu, který byl podezřelému

³ dle staré právní úpravy (zákon o přestupcích) označováno jako bloková pokuta

⁴ tento úkon umožňuje nová právní úprava (zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich), v zákoně o přestupcích obsažen nebyl

⁵ může být též příkaz, jakožto nikoli první úkon v řízení

z přestupku uložen v trestní řízení za jiný skutek. V takovém případě pak záleží na uvážení správního orgánu, zda věc odloží či projedná .

O odložení věci se vyrozumí osoby uvedené v § 76 PřesZ.

Příkaz a příkaz na místě

Příkaz a příkaz na místě může být vydán jakožto první úkon v řízení, ale i jakožto nikoli první úkon v řízení. Jelikož praxe zná spíše příkaz jako první úkon v řízení, bude dále popsán pouze tento typ rozhodnutí.

Příkaz je zvláštním typem rozhodnutí. Upravuje jej jednak § 90 PřesZ a jednak § 150 SpŘ. Příkazem lze rozhodnout bez nařízení ústního jednání a bez provedení dokazování v těch případech, kde správní orgán nemá pochyb o tom, že se obviněný přestupku dopustil. Doručení příkazu je považováno za zahájení řízení a z podezřelého se stává obviněný .

PřesZ stanovuje případy, ve kterých příkazem rozhodnout nelze, jedná se například o přestupky, kde je třeba souhlasu osoby přímo postižené spácháním přestupku, je-li podezřelým z přestupku mladistvý anebo osoba s omezenou svéprávností. Opravným prostředkem proti příkazu je odpor, který lze podat do 8 dnů ode dne doručení. Je-li podán odpor, příkaz se ruší a v řízení se pokračuje nařízením ústního jednání – viz další kapitoly.

Příkaz na místě (dříve blokové řízení) lze vydat za obdobných podmínek jako příkaz, tedy bez nutnosti nařízení jednání a provedení dokazování. Lze jej však vydat pouze za podmínek, že není pochyb o tom, že se podezřelý přestupku dopustil a podezřelý svou vinu uznává a souhlasí i s vyšší uložené pokuty . V případě vydání příkazu na místě se nevyhotovuje žádné rozhodnutí, ale vyplní se příkazový blok na místě zaplacený nebo nezaplacený (správnímu orgánu tyto bloky vydává Ministerstvo financí ČR), který podezřelý stvrzuje svým podpisem a tím okamžikem se příkaz na místě stává pravomocným a z podezřelého je přestupce. Zákon opět stanovuje případy, ve kterých nelze rozhodnout příkazem na místě.

Zahájení řízení

Ve správní řízení lze zahájit řízení o přestupku pouze z moci úřední s výjimkou případů, kdy k zahájení řízení z moci úřední zákon ještě vyžaduje souhlas osoby postižené spácháním přestupku, například v případě spáchání přestupku ublížení na cti dle § 7/1/a PřesNěkt, viz text níže.

Během takového řízení se správní orgán řídí zásadami uvedenými ve SpŘ, například:

– zásada legality (§ 2 odst. 1) – správní orgán postupuje v souladu se zákony a s dalšími právními předpisy, jakož i mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu.

– zásada zneužití správní úvahy (§ 2 odst. 2) – správní orgán uplatňuje svou pravomoc pouze k těm účelům, ke kterým mu byla zákonem nebo na základě zákona svěřena v rozsahu, v jakém mu byla svěřena

– zásada legitimního očekávání a ochrany veřejného zájmu (§ 2 odst. 4) – správní orgán dbá na to, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem, odpovídalo okolnostem daného případu a aby při rozhodování u skutkově podobných případů nevznikaly neodůvodněné rozdíly,

– zásadou materiální pravdy (§ 3) – správní orgán postupuje tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad se zásadou legitimního očekávání a ochrany veřejného zájmu,

– zásada volného hodnocení důkazů (§ 50 odst. 4) – v případě, že zákon nestanoví, že některý podklad je pro správní orgán závazný, hodnotí správní orgán podklady, zejména důkazy, podle své úvahy; přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, včetně toho, co správnímu orgánu uvedli účastníci,

– zásada písemnosti (§ 15 odst. 1) – jednotlivé úkony v řízení se činí písemně, pokud zákon nestanoví jinak nebo pokud to nevyklučuje povaha věci. Obsah úkonů prováděných jinou formou nežli písemnou, se poznamená do spisu, nestanoví-li zákon jinak.

Správní orgán projednává všechny přestupky, o nichž se dozví. Řízení o přestupku je zahájeno doručením oznámení o zahájení podezřelému. V oznámení je mimo jiné popsán skutek, který je podezřelému kladen za vinu a jeho předběžná právní kvalifikace (v případě změny kvalifikace se musí obviněný vyrozumět) a dále je podezřelý poučen o jeho procesních právech. Oznámení o zahájení řízení lze spojit s jiným úkonem například s předvoláním k ústnímu jednání. V takovém případě pak musí oznámení obsahovat ještě poučení o následcích v případě, že se obviněný nedostaví .

Zahájení řízení se souhlasem osoby postižené spácháním přestupku

Jedná se o řízení, u něhož zákon stanoví, že lze zahájit a v zahájeném řízení pokračovat pouze se souhlasem osoby postižené spácháním přestupku. Dle předchozí právní úpravy se jednalo o řízení na návrh. Patří sem přestupky proti občanskému soužití a proti majetku za splnění zákonem specifikovaných podmínek. V případě přestupku proti občanskému soužití, konkrétně ublížení na zdraví, vyhrožování újmou na zdraví,

schválnosti a hrubého jednání a dále u některých přestupků proti majetku, například krádež, poškození cizí věci, neoprávněné užívání cizího majetku, je vyžadován souhlas pouze v případě, že byl přestupek spáchán mezi osobami blízkými⁶. Naproti tomu jedná-li se o přestupek spočívající v ublížení na cti, je pak souhlas vyžadován bez ohledu na to, mezi kterými osobami byl spáchán. Pokud výše uvedené přestupky nebyly spáchány mezi osobami blízkými vyjma ublížení na cti (vydání v posměch či urážky), zahajuje se řízení z moci úřední bez souhlasu. Zákonem jsou dané výjimky, kdy ačkoli jsou naplněny podmínky pro to, aby byl souhlas vyžadován, nevyžaduje se. Jedná se například o situaci, kdy osobou postíženou spácháním přestupku byla osoba mladší 18 let

Po zahájení řízení je zpravidla nařízeno ústní jednání, při kterém probíhá dokazování, zejména výslech obviněného, provádění důkazů listinou, ohledáním, svědeckou výpovědí či znaleckým posudkem (§ 51 a násl. SpŘ). V případě zahájení řízení se souhlasem osoby postížené spácháním přestupku pro spáchání skutkové podstaty dle § 7 odst. 1 písm. a) PřesNěkt má pak správní orgán ještě povinnost dle § 7 odst. 8 tohoto zákona vést znesvářené strany ke smíru.

Rozhodnutí o vině

Je-li obviněný uznán vinným, vydává se o tom rozhodnutí. Rozhodnutí musí mít všechny náležitosti uvedené v § 67 a násl. SpŘ a v § 93 a násl. PřesZ, tedy výrokovou část, kde je identifikace obviněného, popis spáchaného skutku, jeho právní kvalifikace, druh a výměra uloženého trestu/ ochranného opatření a výrok o nákladech řízení, případně výrok o škodě, popř. výrok o propadnutí věci nebo náhradní hodnoty; odůvodnění, které je v souladu s provedeným dokazováním a poučení o opravném prostředku.

Druhy trestů ukládané fyzickým osobám

PřesZ uvádí taxativní výčet správních trestů, které lze v případě uznání viny uložit. Jedná se o napomenutí (lze uložit tam, kde to nevyklučuje zákon), pokutu (výše je zpravidla uvedena u každé skutkové podstaty, pokud uvedena není, je v § 46 odst. 1 PřesZ stanovena maximální výše 1000 Kč), zákaz činnosti, propadnutí věci nebo propadnutí náhradní hodnoty.

Ochranné opatření

Jemelka & Vetešník (2017) k ochrannému opatření uvádějí, že má preventivní charakter. Lze jím působit na pachatele přestupku či jinou osobu ve snaze zamezit mu pokračování protiprávního jednání nebo alespoň toto riziko podstatně snížit. Je určeno

⁶ Osoby blízké jsou specifikovány v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 22

k ochraně společnosti. Ochranné opatření lze zpravidla uložit v rámci rozhodnutí, kterým je obviněný uznán vinným. Ochranné opatření zahrnuje:

- **omezující opatření** – spočívá v zákazu navštěvovat určená veřejně přístupná místa, stýkat se s konkrétní osobou, absolvovat vhodný program pro zvládnutí agrese nebo násilného chování. V případě, že jej nedodrží, dopouští se přestupku. Uložené opatření musí být přiměřeno povaze a závažnosti spáchaného přestupku. Ukládá se na dobu nejdéle 1 rok a jeho možnost uložení musí zákon výslovně uvádět,
- **zabrání věci nebo náhradní hodnoty** – dá se využít tam, kde nebylo rozhodnuto o propadnutí věci, z důvodů, které jsou uvedeny v zákonně, například náleží pachateli, proti němuž nelze vést řízení. Zabráni věci nemusí na rozdíl od omezujícího opatření výslovně zákon stanovit a nemusí být uloženo pouze se správním trestem, lze jej uložit samostatně, vyžaduje-li to bezpečnost osob, majetku nebo jiný obecný zájem. O zabránění věci nelze rozhodnout po uplynutí 5 let od spáchaní jednání majícího znaky přestupku.

Je-li ochranné opatření pachateli uloženo, je povinen se mu podrobit. V případě, že jej nedodrží, je vynutitelné prostředky státní moci – nedodržení omezujícího opatření lze posuzovat jako přestupek dle § 2 odst. 2 písm. h) PřesNěkt. Pokud není dobrovolně splněno zabránění věci, lze pak tento stav řešit exekucí nepeněžitelného plnění (Cigánek, 2019b).

Zastavení řízení

Zastavení řízení je jedním z možných způsobů rozhodnutí. Zastavení se provádí formou usnesení. Důvody k zastavení jsou stanoveny v § 86 PřesZ, kdy řízení lze zastavit buď z meritorních (věcných) důvodů (například, že přestupek se nestal nebo jej nespáchal obviněný, projednávané jednání nebylo obviněnému prokázáno) nebo z procesních (například smrt obviněného, nedostatek věku nebo přičetnosti atd.).

4.3.3 Společné řízení

Následující podkapitola bude opět popsána jen stručně, neboť není jejím účelem přinést vyčerpávající informace ohledně společného řízení, pouze poukázat na to, že správní orgány tuto možnost řízení mají a využívají ji.

Společné řízení upravují dva předpisy: SpŘ (§ 140) a PřesZ (§ 88 + § 41).

Společné řízení se vede v případě, že se podezřelý dopustil více přestupků ve stejné oblasti veřejné správy a k jejich projednání je příslušný stejný správní orgán. Stejně tak mohou být ve společném řízení řešeny přestupky více pachatelů, jestliže spolu souvisejí a je opět k jejich řešení příslušný stejný správní orgán. Do společného řízení lze zahrnout přestupky spáchané do zahájení řízení.

Ve společném řízení se zakládá jeden spis a vydává se jedno společné rozhodnutí.

V případě jednoho pachatele, který je uznán vinným z více přestupků se ukládá společný správní trest. Správní orgán má při ukládání trestu tři možnosti (§ 41 PřesZ):

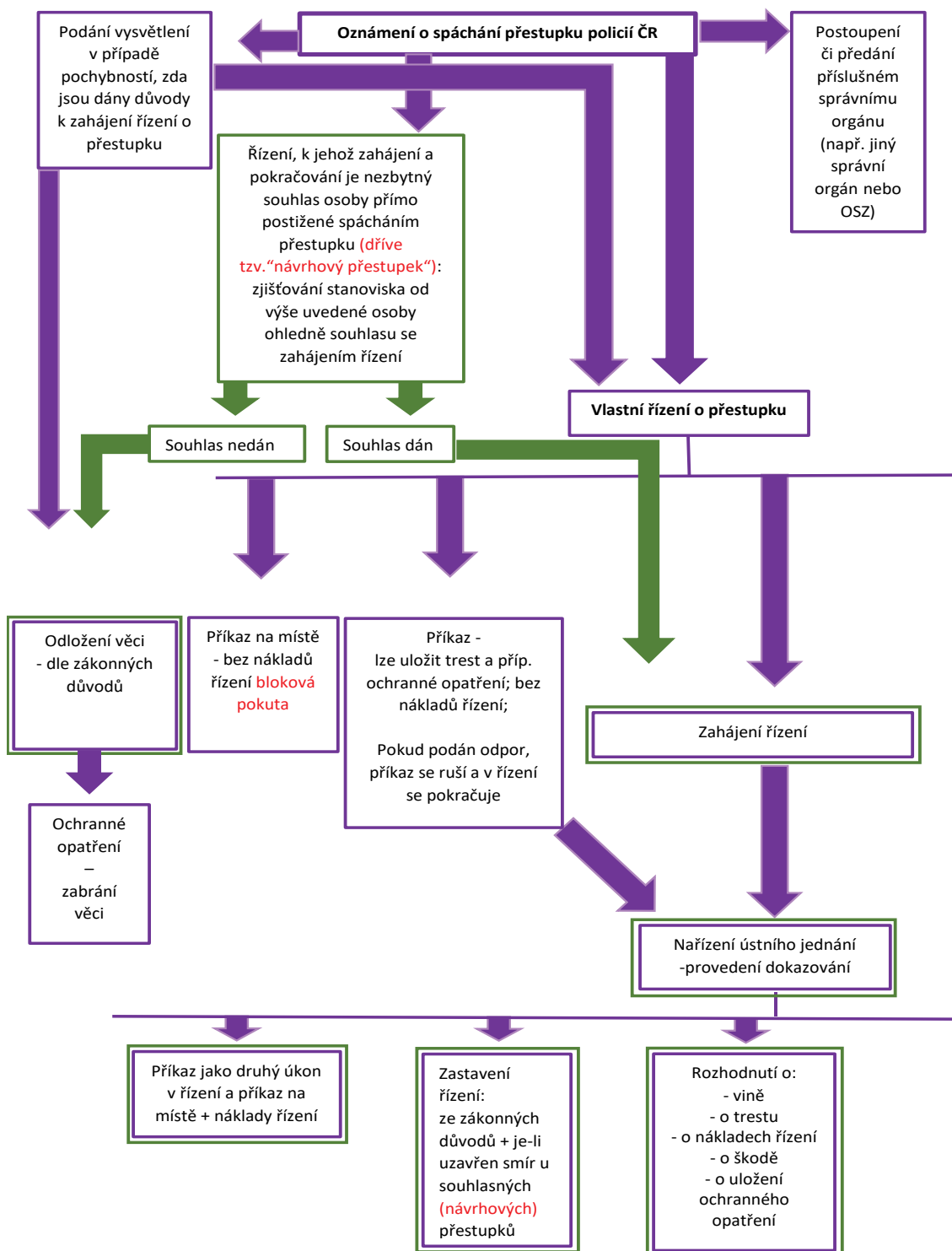
1) uloží správní trest podle ustanovení, které se vztahuje k nejpřísněji trestnému přestupku

2) pokud jsou sazby stejné, uloží se trest podle ustanovení, které se vztahuje na nejzávažnější přestupek.

3) může uložit pokutu ve vyšší sazbě, kterou vypočítá tak, že horní hranice sazby pokuty za přestupek nejpřísněji trestný se zvyšuje až o 1/2, nejvýše ale do částky, která je součtem horních hranic sazeb pokut za jednotlivé společně projednávané přestupky.

Obdobně jako v trestní řízení se jedná o úhrnný trest.

Obrázek 2 - znázornění průběhu správního řízení (obrázek inspirován tabulkami Mgr. Kroupové – vzory – interní materiály pro správní orgány)

Legenda k obrázku:

- názvy dle staré právní úpravy jsou vyznačeny červeně
- řízení z moci úřední je zakresleno fialově
- řízení se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku je zakresleno zeleně

4.3.4 Složky spolupracující se správním orgánem

Níže uvedené složky se správním orgánem spolupracují v různých fázích řízení, zejména se ale jedná o spolupráci před zahájením řízení.

Oznamování přestupků správnímu orgánu probíhá nejčastěji ze strany Policie ČR. Dále pak přestupky oznamuje městská policie, případně jsou některé přestupky postoupené soudem. Správní orgány též přijímají podněty a oznámení od občanů. V praxi je však takových oznámení minimum.

Policie ČR

Dle PřesZ Policie ČR přijímá oznámení od občanů. U taxativně vyjmenovaných přestupků policie provede nezbytná šetření ke zjištění osoby podezřelé ze spáchání přestupku a případných důkazních prostředků nezbytných pro pozdější dokazování před správním orgánem (§ 73, 74 PřesZ). Jedná se o přestupky například proti veřejnému pořádku, občanskému soužití, v jehož důsledku došlo k ublížení na zdraví, majetku, nebo přestupek, o němž to stanoví jiný zákon.

Policie ČR tedy přijme oznámení, prověří jej, zjistí a ztotožní osobu pachatele, zajistí případné důkazní prostředky a v případě, že se dle zjištěných skutečností nejedná o trestný čin, postoupí oznámení správnímu orgánu k dalšímu řešení.

V případě, že je zapotřebí oznámený přestupek došetřit, požádá správní orgán v souladu s § 75 PřesZ Policii ČR o součinnost.

Soud

Soudy zaměřené na trestní problematiku mnohdy řeší případy, kdy v rámci dokazování vyplyne, že nebyly naplněny znaky trestného činu, ale projednávané jednání by mohlo být přestupkem. Například soud se zabývá trestným činem přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu dle § 284/2 TZ. Soud však v průběhu řízení zjistí, že se jednalo z hlediska individuální spotřeby pachatele o malé množství a pachatel neoprávněně pro vlastní potřebu nepřechovává omamnou nebo psychotropní látku v množství větším než malém. Soud pak takové jednání postoupí správnímu orgánu, neboť by se mohlo jednat o přestupek dle § 39/2/a ZNL, který spočívá v neoprávněném přechovávání návykové látky v malém množství pro vlastní potřebu.

Státní zastupitelství

Domnívá-li se správní orgán, že jemu oznámený přestupek by mohl naplňovat znaky skutkové podstaty trestného činu nebo ukáže-li se v rámci dokazování, že spáchaný skutek je závažnějšího charakteru, než se původně jevílo, předá oznámení o přestupku státnímu zastupitelství (§ 64 odst. 1 písm. a) PřesZ). Státní zastupitelství pak může věc dát k došetření Policii ČR, která si jí ponechá k řešení v rámci trestního řízení nebo posoudí, že věc je skutečně přestupkem a vrátí ji zpět správnímu orgánu k dořešení. Státní

zastupitelství vždy zohledňuje, zda jsou naplněny znaky trestného činu. Jak soudy, tak státní zastupitelství ctí zásadu subsidiarity trestní represe dle § 12 odst. 2 TZ, kde se uvádí, že „*Trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu.*“, tedy na protiprávní jednání je třeba reagovat prostředky trestního práva až v případě, že k ochraně zájmů nejsou dostačující prostředky práva správního, případně mimoprávní prostředky. Jak uvádí Márton & Gonsiorová (2017), jsou případy, kdy jednání pachatele formálně naplňuje znaky přestupku i trestného činu, neboť v mnohých případech trestní právo i přestupkové právo upravuje stejný okruh společenských vztahů a hodnot. V takovém případě pak musí být ctěna výše uvedená zásada subsidiarity trestní represe a v rámci trestního práva postihovat pouze ty nejzávažnější protiprávní činy.

Probační a mediační služba

Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí [zákon o Probační a mediační službě] uvádí, že probační a mediační služba není orgánem činným v trestním řízení a ani v přestupkovém řízení, přesto může se správním orgánem spolupracovat, kdy pracovníci probační a mediační služby jsou oprávněni obracet se na státní orgány a právnické i fyzické osoby s dožádáním o sdělení potřebných údajů. Tyto orgány a osoby jsou povinny požadované údaje sdělit, pokud jim v tom nebrání zvláštní zákon. Naproti tomu správní orgány od probační a mediační služby informace požadovat nemohou, resp. není zakotveno v zákoně, že by probační a mediační služba mohla poskytovat informace o klientech správnímu orgánu.

Typicky požadovanou informací je tzv. pověst, která je v podstatě výpisem přestupků evidovaných konkrétním úřadem za posledních 5 let. Pověst dokládá, zda osoba žila v nějakém časovém úseku řádným životem a nedopouštěla se žádného protiprávního jednání na úrovni přestupků.

4.3.5 Praktický pohled na řízení o přestupku – držení drog

Úvodem této kapitoly je potřeba zmínit, že níže popsany postup je z praxe, je zpravidla nejčastějším, nikoli jediným možným průběhem šetření přestupku přechovávání návykové látky pro vlastní potřebu v malém množství.

Policie ČR řeší pachatele v souvislosti s jiným protiprávním jednáním. Rozhodne o umístění pachatele do cely předběžného zadržení a následně při osobní prohlídce zjistí, že kontrolovaný má u sebe látku, která by mohla být látkou návykovou. Zpravidla tedy příslušníci policie provedou na místě testování (NARK testy), které jsou buď pozitivní,

nebo negativní, a následně sepíše o této zkoušce záznam. V případě, že látka vykazuje pozitivitu, je materiál podezřelému odňat a ve většině případů zaslán k odbornému vyjádření Odboru kriminalistické techniky a expertiz, kde za pomoci například plynové chromatografie je odňatý materiál podroben dalšímu zkoumání. Tímto zkoumáním lze například určit, zda dodaný materiál skutečně obsahuje psychotropní a omamné látky uvedené v přílohách k nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek a jakou hmotnost tato účinná látka má. Dle tohoto zkoumání je pak určeno, zda se jedná o přestupek, či trestný čin. Po provedeném zkoumání se zbytek materiálu vrátí příslušnému oddělení Policie ČR, které zbytek látky uloží do režimového skladu. Zde je pak látka do té doby, než je o ní rozhodnuto v řízení o přestupku (zpravidla se propadá nebo zabírá). Co se týká podezřelého, je s ním zpravidla sepsáno podání vysvětlení (od podání vysvětlení může být upuštěno například pro intoxikaci podezřelého), ve kterém se mj. vyjádří, zda je zabavená látka jeho, zda ji má pro vlastní potřebu atd. Dále policejní spis obsahuje úřední záznam o odnětí předmětné látky podezřelému. Po prošetření je spis včetně odborného vyjádření odeslán správnímu orgánu. Dle současné legislativy může správní orgán v případě, že nejsou pochybnosti o spáchání přestupku, vydat příkaz, kterým se obviněný uzná vinným, je mu stanoven správní trest a zároveň se rozhodne o propadnutí odňaté návykové látky. Látka je pak na základě takového rozhodnutí zničena Policií ČR.

4.4 Evidence přestupků

Z důvodové zprávy (volební období 2013– 2017) – 368/0 Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů (dále jen „*důvodová zpráva k zákonu č. 204/2015 Sb.*“) vyplývá, že myšlenka ohledně zavedení celostátní evidence přestupků vznikla již v roce 1999, kdy v rámci přípravy reformy správního trestání a správního řízení bylo plánováno zřízení centrálního registru, nicméně od tohoto záměru bylo následně pro jeho předpokládanou finanční náročnost upuštěno. V průběhu dalších let probíhala diskuze a různé snahy o jeho zavedení. Úkol vytvořit evidenci přestupků obsahovala též Strategie vlády v boji s korupcí na období let 2013 a 2014, kdy protikorupční efekt měl spočívat v omezení přestupkové delikvence a posílení dohledu nad přestupkovými řízeními a vymáháním pokut. Ani v tomto případě se však nepodařilo návrh prosadit.

4.4.1 Dopady neexistující evidence přestupků na správní trestání

Důvodová zpráva k zákonu č. 204/2015 Sb. též poukazuje na dopady neexistence centrální evidence přestupků na správní trestání, kdy pro správní orgány byl tento stav nevyhovující, neboť při rozhodování měly v souladu s § 12 PřesZ 1990 zhodnotit osobu pachatele přestupku a tím i určit uložení přiměřeného druhu správního trestu (dříve užíván termín „sankce“) a jeho výměry. Údaje o osobě pachatele však byly zjišťovány spíše náhodně. Zároveň byl tento stav nevyhovující i pro orgány činné v trestním řízení, v případě, kdy měly vyhodnocovat osobu pachatele v rámci trestního řízení. Měly možnost

vyžádat si tzv. zprávu o pověsti z místa bydliště, která se využívala v úvahách o polehčujících okolnostech pro hodnocení toho, zda odsouzený v době podmíněného odsouzení nebo podmíněného propuštění nebo v průběhu výkonu některých alternativních trestů vedl řádný život, nebo zda splnil uložená přiměřená omezení nebo povinnosti, při posuzování spolehlivosti při vydání zbrojního průkazu, tedy zda se prověřovaná osoba v posledních 3 letech nedopustila přestupku např. na úseku zbraní, veřejného pořádku, občanského soužití apod. Problém však spočíval v tom, že v místě bydliště měl správní orgán v době neexistence centrální evidence informace pouze o přestupcích, které daný správní orgán působící v místě bydliště pachatele sám řešil. Pokud pachatel přestupku páchal v jiných místech republiky, správní orgán v místě bydliště o tomto vůbec nevěděl.

Stejný problém byl z hlediska posuzování recidivy, kdy ji nebylo možné adekvátně posoudit. Jak již bylo uvedeno výše, přestupky pachatele byly vedeny pouze v rámci interní evidence úřadu. Pokud měl tedy pachatel záznam v interní evidenci správního orgánu, mohlo se k jeho pravomocně ukončenému přestupku z minulosti (max. 5 let zpátky) přihlížet jako k přitěžující okolnosti při posuzování dalšího protiprávního jednání. Pokud páchal přestupky v jiných místech republiky, správní orgán neměl možnost k tomuto přihlídnout, neboť mu tyto informace nebyly známy.

Jak dále důvodová zpráva k zákonu č. 204/2015 Sb. uvádí, je nezbytností naplňovat principy správního trestání, které spočívají v bezprostřednosti a neodvratnosti sankce za přestupek. Neexistence celostátní evidence přestupků přinášela obtíže zejména z hlediska adekvátního uložení trestu, kdy by následkem toho mohlo docházet z pohledu občanů k narušení právní jistoty a bezpečnosti osob.

4.4.2 Zavedení celostátní evidence přestupků

Zejména z výše uvedených důvodů byl přijat zákon č. 204/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (dále jen „*ZměnRejTr*“), který byl vydán dne 17.08.2015, avšak účinnost tohoto zákona byla až od 01.10.2016. Začaly se celostátně evidovat přestupky spáchané po 01.10.2016. Evidenci přestupků vede Rejstřík trestů, který eviduje údaje o pravomocných rozhodnutích o přestupku, kterými byla vyslovena vina, o nichž tak stanoví zvláštní právní předpis, a o jednání majícím znaky takového přestupku. Přestupky evidované Rejstříkem trestů se uchovávají po dobu 5 let ode dne nabytí právní moci rozhodnutí .

Přestupky, kterými se tato práce zabývá, se zapisují do evidence přestupků, tedy jedná se o §§ 5 (s výjimkou § 5/1/h), 7, 8 PřesNěkt, § 39/2 ZNL, § 76a/1/d ZbrZ, § 35/1 TabákZ.

Rejstřík trestů byl zřízen zákonem č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů. Je organizační složkou státu a účetní jednotkou podřízenou Ministerstvu spravedlnosti ČR.

Eviduje informace ohledně trestní minulosti i přestupkové minulosti fyzických i právnických osob, kdy tyto informace jsou členěny do několika agend, a to: evidence odsouzení, evidence podmíněného zastavení trestního stíhání, evidence podmíněného odložení návrhu na potrestání, evidence rozhodnutí o schválení narovnání a evidence přestupků .

V § 107 PřesZ se uvádí, že zápis do evidence přestupků provádí správní orgán rozhodující o přestupku v posledním stupni. Údaje se do Rejstříku trestů zasílají prostřednictvím elektronického formuláře. Následně jsou pak k dispozici prostřednictvím dálkového přístupu. Zápis se provede nejpozději do pěti pracovních dnů od nabytí právní moci rozhodnutí o přestupku.

Informace o přestupcích jsou poskytovány institucím na základě žádosti, například správnímu orgánu, který je oprávněn projednat přestupek (opis z evidence přestupků), orgánům činným v trestním řízení, soudům, Ministerstvu spravedlnosti a dalším .

Další změna, která přijetím ZměnRejTr nastala, bylo zavedení recidivy u přestupků. § 13 PřesNěkt vykládá, co je opakovaným spácháním přestupku, tedy recidivou, a kterých přestupků se recidiva týká. U jednotlivých skutkových podstat je pak uvedeno, jaký trest lze uložit v případě opakovaného spáchání přestupku.

Závěrem této kapitoly je vhodné zmínit přínosy evidence přestupků, na které již poukazovala i důvodová zpráva k zákonu č. 204/2015 Sb. Zejména se jedná o:

- zvýšení informovanosti správního orgánu při rozhodování o uložení adekvátní sankce za spáchaný přestupek.
- lepší zhodnocení osobnosti pachatele
- možnost uložení adekvátního trestu
- v konečném důsledku efektivnější trestání
- vyšší represe recidivy
- zlepšení boje s protiprávním jednáním, v tomto případě s přestupky
- využití znalostí o recidivě v preventivních programech atd.

Po přibližně 3 letech fungování evidence přestupků by mělo dojít k jejímu zhodnocení a k případným návrhům změn pro její vyšší efektivitu.

5 STATISTIKY

Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti ve svých dosavadních výročních zprávách uvádí statistická data ohledně primárních přestupků v oblasti neoprávněného nakládání s omamnými a psychotropními látkami. Od Ministerstva vnitra ČR, které tyto informace zpracovává na základě statistik předaných obcemi a kraji, dostává Národní monitorovací středisko zejména informace ohledně počtu evidovaných přestupků obcemi, konkrétně přestupků neoprávněné přechovávání omamné nebo psychotropní látky v malém množství pro vlastní potřebu a neoprávněné pěstování rostliny nebo houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku v malém množství pro vlastní potřebu. Dále má pak Národní monitorovací středisko informace o primárních přestupcích jednak z Centrály služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR a jednak z celní protidrogové jednotky, a to ohledně četnosti výskytu konkrétních návykových látek a ohledně zabaveného množství návykových látek (Mravčík et. al, 2017).

Policie ČR poskytuje údaje evidované informačním systémem ETŘ, v rámci kterého jsou evidovány informace o trestním, přestupkovém a správním řízení vedeném útvary policie a jejich organizačních článků (Materiály pro vnitřní potřebu Policie ČR, 2014). Dále pak dle telefonického ověření u Policie ČR jsou další údaje zpracovávány na základě specifických hlášení, která k údajům z ETŘ podávají krajská ředitelství policie. Tato hlášení jsou rozšířena o některé informace např. o množství odňatých drog a další.

O sekundárních přestupcích se výroční zpráva zmiňuje jen velmi okrajově, a to v souvislosti s ekonomicky motivovanou sekundární kriminalitou.

Statistiky ohledně přestupků dle minulé právní úpravy, tedy § 96 PřesZ 1990, obce a kraje zpracovávaly vždy k 31.01. každého roku, a to ohledně přestupků řešených ve svém správním obvodu za uplynulý rok. Tyto statistiky byly poskytovány Ministerstvu vnitra ČR. Z hlediska přestupků v souvislosti s návykovými látkami úřady poskytovaly pouze informace ohledně primárních přestupků, konkrétně ohledně výskytu přestupku neoprávněné přechovávání omamné nebo psychotropní látky v malém množství pro vlastní potřebu a neoprávněné pěstování rostliny nebo houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku v malém množství pro vlastní potřebu.

Od zpracování statistik za rok 2017 bylo upuštěno s ohledem na velké změny v právní úpravě přestupkového řízení.

Za rok 2018 se statistiky (oficiálně v PřesZ uveden termín „přehledy přestupků“) opět zpracovávaly na základě § 110 PřesZ. Na základě tohoto zákona jsou orgány obce nebo kraje a jiné správní orgány příslušné k projednání přestupků povinny nejpozději do konce března po roce, pro jehož období se přehled zpracovává, poskytnout ústředním správním úřadům, do jejichž působnosti náleží úsek státní správy, na němž došlo k porušení právní povinnosti zakládající odpovědnost za přestupek, údaje o přestupcích,

které jsou stanoveny tímto paragrafem, je-li to vzhledem k jejich povaze možné. Jedná se např. o počet odložených věcí, počet pravomocných rozhodnutí o uznání obviněného vinným ze spáchání přestupku, počet a druhy uložených správních trestů, včetně jejich průměrné výměry atd. Z hlediska primárních přestupků je tento způsob zpracování novinkou, neboť v předchozích letech byly podrobné údaje o způsobu rozhodnutí o primárních přestupcích zahrnuty pouze do celkového součtu, což nebylo nijak vypovídající o rozhodování správních orgánů v oblasti neoprávněného přechovávání návykových látek.

Z hlediska sekundárních přestupků se žádné statistické údaje správními orgány nevykazují a ani je správní orgány nesbírají v rámci své vnitřní evidence.

Údaje o pachatelích primárních či sekundárních přestupků se správními orgány sbírají, avšak v omezeném množství, kdy se jedná např. o věk pachatele, místo spáchání, míra zavinění. Do statistiky (přehledu přestupků) se však nijak zásadně nepromítají.

VÝZKUMNÁ ČÁST

6 VÝZKUMNÉ CÍLE A OTÁZKY

Pro účely této diplomové práce byl výzkum prováděn coby pilotní sběr dat v rámci jedné obce s rozšířenou působností – statutárního města Liberec. Má vypovědět o tom, zda jsou přestupky vymezené v teoretické části natolik významně zastoupeny ve výběrovém souboru, aby byly zkoumány v rozsahu celé České republiky.

Cílem diplomové práce byla sumarizace dat analyzováním spisů vedených na oddělení přestupků Magistrátu města Liberec (dále jen „*oddělení přestupků magistrátu*“), pravomocně ukončených v roce 2017. Zjištěné údaje by měly přinést informace o míře páchaní přestupků v souvislosti s užíváním návykových látek, tedy jak přestupků páchaných pod vlivem návykové látky či pro její opatření (sekundárních přestupků), tak přestupků páchaných proti drogové legislativě (primárních přestupků). Dále byly výzkumem zjišťovány poznatky ohledně výskytu a četnosti konkrétních přestupků spáchaných v souvislosti s užíváním návykových látek. Předpokládá se, že ze zjištěných výsledků vyplyne, jaké přestupky v souvislosti s užíváním návykových látek jsou ve výzkumném souboru zastoupeny nejvíce.

Výzkumné otázky:

- 1) Jak velkou část z celkového počtu přestupků vedených oddělením přestupků magistrátu tvoří přestupky spáchané v souvislosti s návykovou látkou?
- 2) Jaký je vzájemný podíl primárních a sekundárních přestupků.
- 3) V souvislosti kterých návykových látek jsou páchany primární a sekundární přestupky?
- 4) Jsou správní tresty srovnatelné u primárních a sekundárních přestupků?
- 5) Jaké jsou rozdíly v páchaní přestupků ženami a muži?

7 METODOLOGIE

7.1 VÝBĚROVÝ SOUBOR A POUŽITÉ METODY SBĚRU DAT

Jak bylo uvedeno v předchozí kapitole, pro výzkum bylo vybráno oddělení přestupků magistrátu. Statutární město Liberec se řadí mezi „obce s rozšířenou působností“ V rámci věcné příslušnosti řeší agendu přenesené státní působnosti na úrovni obcí, obcí s pověřeným obecním úřadem a obcí s rozšířenou působností. Oddělení přestupků magistrátu bylo vybráno z toho důvodu, že Liberec je páté největší město v České republice. V současné době má nad 100 000 obyvatel. Oddělení přestupků magistrátu v rámci přenesené působnosti a rozšířené působnosti řeší přestupky některých dalších obcí (viz níže) a je tedy předpoklad, že by zkoumaný výběrový vzorek mohl být dostatečně velký, aby přinesl vypovídající informace o tom, zda je vhodné se přestupky z hlediska drogové problematiky v budoucnu více zabývat, když v současné době neexistuje systematický sběr dat ohledně této problematiky.

Dalším důvodem byl také fakt, že autorka práce v Liberci pracuje a má přístup k datům předmětného výzkumu.

Na oddělení přestupků magistrátu se v rámci přenesené působnosti na úrovni obcí (obce I. typu) řeší přestupky mj. dle PřesNěkt a TabákZ. Oddělení přestupků magistrátu řeší přestupky dle výše uvedených zákonů spáchaných v územním obvodu města Liberec (vyjma Úřadu městského obvodu Liberec – Vratislavice nad Nisou, který si řeší přestupky v základním rozsahu) a v územním obvodu obcí, které mají s magistrátem uzavřenou veřejnoprávní smlouvu, kterou byly přestupky spadající do příslušnosti obce delegovány na Magistrát města Liberec. Jedná se o obce: Dlouhý most, Janův Důl, Jeřmanice, Křižany, Osečná, Stráž nad Nisou a Šimonovice.

Přestupky například dle ZNL, ZbrZ a další, řeší obce v rámci rozšířené působnosti (obce III. typu) a oddělení přestupků magistrátu pak řeší přestupky spáchané v územním obvodu obcí: Liberec a dále obcí Bílá, Bílý Kostel nad Nisou, Cetenov, Český Dub, Dlouhý Most, Hlavice, Hodkovice nad Mohelkou, Hrádek nad Nisou, Chotyně, Chrastava, Jablonné v Podještědí, Janovice v Podještědí, Janův Důl, Jeřmanice, Kryštofovo Údolí, Křižany, Liberec, Mníšek, Nová Ves, Oldřichov v Hájích, Osečná, Proseč pod Ještědem, Rynoltice, Stráž nad Nisou, Světlá pod Ještědem, Šimonovice, Všelibice, Zdislava (Vyhláška Ministerstva vnitra č. 388/2002 Sb., o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností).

Přestupky jsou prvotně řešeny dle místa spáchání bez ohledu na bydliště pachatele, až v případě, že není jasné, kde ke spáchání přestupku došlo, zohledňuje se například trvalý pobyt podezřelého, nebo kde vyšel přestupek najevo. Ve spisech jsou tedy pachatelé přestupků z celé republiky i ze zahraničí, kteří páchají přestupky spadající do příslušnosti oddělení přestupků magistrátu.

Pro výzkum byl vybrán rok 2017, tedy přestupky, které byly oddělení přestupků magistrátu oznámené od 01.01.2017 do 31.12.2017. Tento rok byl vybrán z důvodů, že v době sběru dat byly všechny přestupky již pravomocně ukončeny⁷. Rok 2017 byl rokem zásadních změn v přestupkovém právu, mohl by se tedy pro výzkum zdát ne příliš vhodný, přesto v době provádění výzkumu byl po zhodnocení jediný přijatelný s ohledem na požadavek pravomocného ukončení spisů.

Rok 2016 by kritéria co do pravomocně ukončených spisů sice splňoval, nicméně přestupky byly řešeny v tomto roce dle staré právní úpravy, tedy dle PřesZ 1990, který byl platný a účinný do 30.06.2017, avšak byl nahrazen zcela novou právní úpravou, skutkové podstaty přestupků byly různě rozmístěny do jiných zákonů a výzkum by tedy nezohledňoval aktuální legislativu. Z těchto důvodů se nejevil rok 2016 jako vhodný rok pro provedení tohoto výzkumu.

Rok 2018 sice zohledňuje novou právní úpravu, avšak v současné době nejsou ještě všechny přestupky pravomocně ukončené a výzkum by tedy nemohl být kompletní.

Pilotní výzkum byl prováděn jedním zpracovatelem, a to autorkou diplomové práce. Sběr dat ze správních spisů probíhal v měsíci září až listopad 2018. Přepis a zpracování dat se konal v měsíci prosinci 2018 a lednu 2019. Sběr dat byl poměrně časově náročný s ohledem na to, že musel být prozkoumán každý spis, neboť jiným způsobem nebylo možné data získávat.

7.1.1 Základní soubor

Celkové množství evidovaných spisů, které byly oddělením přestupků magistrátu oznámeny v období od 01.01.2017 do 31.12.2017 a zároveň byly v době sběru dat již pravomocně ukončeny, činilo 2060 spisů. Z tohoto počtu je pak 6 spisů evidovaných na neznámého pachatele, 2037 na fyzické osoby (1552 muži, 485 ženy) a 17 spisů na právnické či podnikající fyzické osoby. Z celkového počtu 2037 spisů vedených na fyzické osoby evidovaných na tomto oddělení bylo 1963 spisů vedených na osoby starších 18 let, 74 spisů na osoby mladší 18 let a z tohoto počtu bylo ještě 26 spisů vedených na osoby mladší 15 let.

Vzhledem k tomu, že u právnických či podnikajících fyzických osob je v řízení o přestupcích částečně odlišný postup, což by vyžadovalo vyšší náročnost zpracování teoretické části práce, nebyly zařazeny do základního výzkumného souboru. Stejně tak nebyly zařazeny spisy vedené na osoby mladší 15 let, neboť s ohledem na to, že

⁷ Pravomocné ukončení spisů bylo vyžadováno zejména s ohledem na některé proměnné, které byly v rámci výzkumu sbírány např. způsob vyřízení přestupku, kdy by tento údaj nebylo možné u nepravomocně ukončených spisů sbírat.

odpovědnost za přešupek vzniká až 1 den po patnáctých narozeninách, nepřinesla by data z těchto spisů žádné významné poznatky z hlediska tohoto výzkumu.

Do výzkumného základního souboru tedy bylo zařazeno **celkem 2011 pravomocně ukončených spisů**, vedených na fyzické osoby starší 15 let včetně, tedy i osob mladistvých. Mladiství pachatelé jsou osoby, kterým bylo v době spáchání přešupků 15 let, avšak nepřekročily věk 18 let (u pachatelů narozených v roce 2001 bylo zkoumáno i datum narození).

Celkem se **jednalo o 479 žen a 1532 mužů**. Mezi pachatele byli zařazeni jak občané České republiky, tak cizinci. Přičemž pro účely tohoto výzkumu jsou cizinci všichni, kteří jsou jiné než české národnosti a nemají trvalý pobyt v České republice.

7.1.2 Výběrový soubor

Metodou záměrného (účelového) výběru byly vybrány z výše uvedených spisů takové, které odpovídaly předem stanoveným kritériím (Miovský, 2006). Základním kritériem byla informace ve spise, že pachatel spáchal přešupek v souvislosti s návykovou látkou, a to ať pod jejím vlivem nebo pro její opatření či proti drogové legislativě, tedy takový přešupek, který by se dal podařit do skupiny primárních či sekundárních přešupků.

Výzkum byl zaměřen zejména na přešupky fyzických osob, tedy žen i mužů, v oblasti veřejného pořádku, občanského soužití a majetku, v oblasti přešupků proti pořádku v územní samosprávě a dále pak přešupky uvedené v ZbrZ, v ZNL a v TabákZ. Skutkové podstaty přešupků z výše uvedených oblastí jsou blíže popsány v kapitole 4.2.2. (tabulky č. 3-7) a úplná znění skutkových podstat přešupků jsou v příloze této práce.

V souvislosti s užíváním návykových látek se objevovaly ještě další přešupky, které správní orgán řeší, avšak nebyly do výzkumu zahrnuty. Jednalo se o přešupky na úseku občanských průkazů, kdy dochází ke ztrátě, či ke krádeži občanského průkazu v době, kdy je jeho vlastník pod vlivem návykových látek. Tyto přešupky nebyly zahrnuty zejména z důvodu, že v některých případech byly podezřelé osoby spíše obětí, neboť pod vlivem návykové látky dostatečně nehlídaly své věci a byly okradeny. V těchto případech by bylo vhodné provést kvalitativní výzkum.

7.1.3 Metody sběru a analýzy dat

Data ohledně problematiky přešupků v souvislosti s návykovými látkami nebyla dosud v České republice takto podrobně sbírána a analyzována. Data se sbírají pouze o některých primárních přešupcích. Z tohoto důvodu byla výzkumná část pojata jako pilotní studie a měla by přinést informace o tom, zda by bylo do budoucna vhodné provést stejně zaměřený výzkum, avšak ve větším měřítku. S ohledem na to, že bylo sebráno velké množství dat, jedná se o výzkum kvantitativní. Mezi výhody kvantitativního přístupu patří zejména přehlednost, stručnost. Kvantitativní výzkum může přinést informace o větším

vzorku populace, předmětem zkoumání je skupina, kdy výstupem je přehled o problému (Chráska, 2007; Vojtíšek, 2012).

Data pro výzkum byla získána metodou studia a analýzy dokumentů. Dokumenty byly analyzovány pomocí obsahové analýzy. Obsahová analýza je Dismanem (2011, s. 168) popsána jako „*kvantitativní, objektivní analýza sdělení jakéhokoliv druhu.*“ Obsahová analýza se může zaměřovat na různé druhy informací v analyzovaném dokumentu (Disman, 2011).

Ze všech spisů vedených v roce 2017 probíhala reálná práce s 2011 spisy, které zahrnovaly přestupky dle staré právní úpravy i dle nové právní úpravy. Přestupky, u nichž se nezměnila skutková podstata, pouze číslo §, byly během výzkumu dány do jedné skutkové podstaty tak, aby vyhodnocené výsledky odpovídaly skutečnosti a nedocházelo k jejich zkreslení. Ačkoli došlo ke změnám v zákoně, co se týká skutkových podstat jednotlivých přestupků, pak tyto se nijak zásadně neměnily, je tedy v jejich rámci, ať již dle staré či nové právní úpravy, řešen stejný charakter jednání.

Zařazení spisu do výběrového souboru probíhalo posuzováním každého spisu jednotlivě, kdy v případě splnění předem stanovených vstupních kritérií byl spis následně zkoumán podrobněji. Vstupním kritériem bylo spáchání přestupku v souvislosti s návykovou látkou (bez ohledu na to, zda pod jejím vlivem, pro její opatření, nebo její držení pro vlastní potřebu), fyzickou osobou starší 15 let.

Informace o návykové látce byly vždy uvedeny v části spisu zpracovávaného policií (městskou či státní), a to buď v oznámení o přestupku nebo v podání vysvětlení podezřelých osob, či osob, které se zúčastnily jednání kladeného podezřelému za vinu, v úředním záznamu, v dokladu o provedení dechové zkoušky, z lékařské zprávy apod.

U primárních přestupků, zejména dle ZNL, byly pak informace uvedeny na více místech spisu, zejména v oznámení o přestupku nebo bylo-li prováděno odborné zkoumání v laboratoři, pak ve zprávě z tohoto laboratorního zkoumání.

V některých případech sekundárních přestupků byla ve spise uvedena konkrétní naměřená hodnota látky obsažené v krvi či dechu podezřelé osoby, zpravidla u alkoholu. Objevovaly se i spisy, ve kterých tyto hodnoty uvedeny nebyly. Z výpovědí příslušníků Policie ČR nebo přímo z přiznání podezřelého však vyplývalo, že jednoznačně byl pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky. Jelikož u sekundárních přestupků, konkrétně u přestupků spáchaných pod vlivem návykové látky není tato hodnota během vyšetřování ani v následném řízení o přestupku považována za stěžejní tak, jak bylo vysvětleno v teoretické části v kapitole 2.2. Těchto spisů byla velká část, proto byly do výzkumného vzorku zařazeny i spisy obsahující přestupky, z nichž vyplývalo užití návykové látky, avšak nebylo jednoznačně uvedeno množství. V takovém případě pak bylo ve sběrném archu u množství návykové látky poznamenáno „neuvedeno“. V případě sekundárních

přestupků spáchaných pro opatření látky, kdy docházelo ke krádeži alkoholických nápojů nebo tabákových výrobků, bylo množství odcizeného zboží uvedeno v oznámení o přestupku, případně v úředním záznamu Policie ČR, případně byla přiložena účtenka z obchodu, ve kterém zpravidla ke krádeži došlo.

U spisů zařazených do výběrového souboru byla posuzována kritéria uvedená v následující tabulce. Zároveň je do tabulky zařazen výčet dokumentů založených ve spise, ve kterých bylo nejčastěji možné dané kritérium nalézt.

Tabulka 8 – posuzovaná kritéria (proměnné) u výběrového souboru a dokumenty je obsahující (zdroj: vlastní)

Posuzovaná kritéria výběrového souboru (proměnné)	Část spisu (dokument), v němž bylo možné kritéria nejčastěji nalézt
pohlaví	oznámení o přestupku od městské či státní policie
číslo paragrafu	oznámení o přestupku od městské či státní policie rozhodnutí správního orgánu
skutková podstata	oznámení o přestupku od městské či státní policie rozhodnutí správního orgánu
věk	oznámení o přestupku od městské či státní policie
typ návykové látky (alkohol, metamfetamin, LSD, THC, extáze, jiné)	úřední záznam policie o spáchaném jednání záznam o provedení orientačního zkoumání záznam z odborného zkoumání případně podání vysvětlení podezřelého či jiné osoby přítomné protiprávnímu jednání, které bylo podezřelému kladeno za vinu
zda byla osoba pod vlivem	úřední záznam policie o spáchaném jednání podání vysvětlení podezřelého, oznamovatele, osoby přítomné u protiprávního jednání záznam z orientační zkoušky na přítomnost drog lékařská zpráva podezřelého
naměřené množství v krvi, dechu	lékařská zpráva podezřelého výpis ze zařízení „dräger“ (měřen alkohol v dechu)
držení látky u sebe	oznámení o přestupku od městské či státní policie záznam o odnětí věci policií záznam o orientační zkoušce provedené policií zpráva z odborného zkoumání odborem kriminalistické techniky a expertiz rozhodnutí správního orgánu
množství zboží (u přestupků opatření látky nebo finance na její opatření)	protokol o záchytu krádeže (do spisu dodáno „poškozeným“ obchodem) úřední záznam policie o spáchaném jednání
způsob vyřízení přestupku	rozhodnutí správního orgánu
zavinění – nedbalost, úmysl	rozhodnutí správního orgánu

Výše uvedené proměnné zjištěné ze spisů byly zaneseny do předem připraveného sběrného archu, viz příloha.

Takto získaná data byla přenesena do excelové tabulky. S daty pak bylo následně pracováno prostřednictvím kontingenčních tabulek v excelu a prostřednictvím dalších funkcí tohoto programu zejména vyhodnocování četnosti pomocí funkce „filtr“.

Získané výsledky jsou interpretovány v textu pomocí popisné statistiky.

Popisná statistika se zaměřuje na hromadná data, která shromažďuje a následně zpracovává. Popisná statistika pracuje s tabulkami četností, se statistickými grafy a číselnými charakteristikami. Ke zpracování dat je možné využít statistické programy

např. SPSS ale může být dostatečný i rozšířený program EXCEL (Mošna, 2017; Lóster, Řezanková, Langhamrová, 2009)

Výsledky jsou pro větší názornost doplněny tabulkami a grafy.

K získání statistických dat zejména o základním souboru byl využit vnitřní evidenční program, který má oddělení přestupků k dispozici.

7.2 Etické aspekty práce

Provedení výše uvedeného výzkumu bylo schváleno tajemníkem Magistrátu města Liberec, a to po splnění požadovaných kritérií, kdy se jednalo o doložení potvrzení, že výzkum bude skutečně prováděn pro účely diplomové práce v rámci studia Karlovy univerzity v Praze, obor adiktologie. Zároveň tajemník magistrátu v povolení upozornil, že musí být zajištěna ochrana osobních údajů v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27.04.2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů, v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, a v souladu s vnitřními předpisy Magistrátu města Liberec.

S ohledem na výše uvedené budou výzkumná data sbírána tak, aby nedošlo k porušení ochrany osobních údajů, informace ze spisů budou získávány výhradně v anonymní formě a budou následně zpracovány statisticky. Z tohoto důvodu není potřeba souhlasu konkrétních osob. Zjištěná data budou primárně určena pro účely diplomové práce.

Dne 15.11.2018 byl tajemníkem Magistrátu města Liberec udělen ještě dodatečný souhlas se získáním anonymizovaných dat z evidenční databáze.

7.3 Výsledky

Výsledky jsou nejprve prezentovány obecně. V následujících podkapitolách jsou pak vždy zhodnocena data ohledně primárních přestupků a poté sekundárních přestupků. Zjištěná data jsou popsána v textu, při větším množství jsou pro lepší přehlednost vypracovány tabulky, případně grafy. Ve výsledcích jsou zahrnuty i fenomény, které přesahují stanovené výzkumné otázky. Úzce však s nimi souvisí a rozšiřují informace ohledně zkoumané problematiky, případně poukazují na další možné interpretace dat.

Jak již bylo uvedeno v kapitole 7.1.1, celkové množství pravomocně ukončených spisů evidovaných na fyzické osoby starší 15 let bylo 2011.

Celkem se jednalo o 479 žen a 1532 mužů. Mezi pachatele byli zařazeni jak občané České republiky, tak cizinci. Počet cizinců nebyl u celkového počtu přestupků sledován. Ze 426 přestupků souvisejících s návykovou látkou pak pachatelem přestupku bylo 376 mužů (88,26 %) a 50 žen (11,74 %). S ohledem na celkový výskyt mužů a žen, jakožto pachatelů přestupků, výsledky ukazují, že ženy se podílejí na přestupcích spáchaných v souvislosti s návykovou látkou v 10,44 % a muži v 24,54%.

417 přestupků bylo spácháno dospělými pachateli (96,48 %) a 9 přestupků mladistvými pachateli (2,11 %). U mladistvých pachatelů pak 2 přestupky spáchaly ženy, 7 přestupků muži.

Cizinci byli ve výběrovém souboru zastoupeny v počtu 61 (14,32 %).

Počet spisů obsahujících přestupky spáchané v souvislosti s návykovou látkou činil celkem 426, což je 21,18 % z celkového počtu přestupků vedených oddělením přestupků magistrátu na fyzické osoby.

Ze 426 přestupků bylo 87 přestupků primárních (20,42 %) a 339 přestupků sekundárních (79,58 %). Primárních přestupků se dopustili ženy ve 14 případech a muži v 73 případech. Sekundárních přestupků se dopustili ženy v 36 případech a muži v 303 případech.

Návykové látky, které se během výzkumu ve spisech vyskytovaly: alkohol, THC, metamfetamin, extáze, LSD, tabák.

Největší výskyt přestupků byl v souvislosti s alkoholem. U primárních přestupků se alkohol vyskytl v 58 případech, u sekundárních přestupků v 319 případech. Podrobnějšímu výskytu je věnována následující kapitola.

7.3.1 Výskyt návykových látek u primárních a sekundárních přestupků

Co se týká primárních přestupků, pak u nich celkem bylo zjištěno 91 výskytů návykových látek. Nejvíce se stejně jako u sekundárních přestupků vyskytoval alkohol, a to v 58 případech. Následovalo THC ve 14 případech. V 10 případech pak byl přestupek spáchán v souvislosti s tabákem. 7 výskytů bylo zjištěno u metamfetaminu a po 1 výskytu LSD a extáze. Přehled výskytu návykových látek u primárních přestupků je znázorněn v tabulce č. 9.

Tabulka 9 - výskyt návykových látek ve vztahu ke konkrétním primárním přestupkům

skutkové podstaty přestupků	výskyt jednotlivých návykových látek					
	amfetamin/ methamfetamin	THC	extáze	LSD	alkohol	tabák
kouření na místě, kde je to zakázané	0	0	0	0	1	10
alkohol - porušení obecně závazné vyhlášky	0	0	0	0	47	0
podání alkoholu osobě mladší 18 let	0	0	0	0	7	0
odmítnutí podrobit se orientačnímu vyšetření nebo odbornému lékařskému vyšetření	0	0	0	0	1	0
zákaz vstupu pod vlivem	0	0	0	0	2	0
přechování návykových látek pro vlastní potřebu v malém množství	7	14	1	1	0	0
celkový součet	7	14	1	1	58	10

Výskyt návykových látek u sekundárních přestupků byl celkem zjištěn 347 krát. Ze získaných dat vyplynulo, že nejvíce se sekundární přestupky páchají pod vlivem alkoholu, a to v počtu 319 přestupků. Výskyt metamfetaminu u výběrového souboru byl pak u 16 přestupků. THC se u sekundárních přestupků vyskytlo v 7 případech a v 5 případech byly spáchány přestupky v uvedené skupině v souvislosti s tabákem, viz tabulka č. 10.

Tabulka 10 - výskyt návykových látek ve vztahu ke konkrétním primárním přestupkům

skutkové podstaty přestupků	výskyt jednotlivých návykových látek					
	amfetamin/ methamfetammin	THC	extaze	LSD	alkohol	tabák
hrubé jednání	2	1	0	0	60	0
krádež	2	0	0	0	39	1
podvod	0	0	0	0	2	0
neoprávněné užívání cizího majetku	0	0	0	0	3	0
rušení nočního klidu	0	1	0	0	18	0
schválnosti	0	0	0	0	2	1
ublížení na zdraví	1	0	0	0	29	0
znečištění veřejného prostranství	0	0	0	0	6	3
znevážení postavení úřední osoby při výkonu její pravomoci	0	0	0	0	2	0
neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci	5	1	0	0	73	0
vyhrožování újmou na zdraví	0	0	0	0	8	0
zničení či poškození věci	2	2	0	0	40	0
vzbuzení veřejného pohoršení	3	1	0	0	11	0
ublížení na cti (vydání v posměch či urážky)	0	0	0	0	23	0
nošení zbraně či manipulace s ní na veřejnosti po požití alkoholických nápojů, návykových látek	1	1	0	0	1	0
porušení podmínky uložené na ochranu veřejného pořádku při konání sportovních, kulturních a jiných společenských akcí	0	0	0	0	2	0
celkový součet	16	7	0	0	319	5

Z celkového počtu primárních i sekundárních přestupků bylo 11 přestupků spácháno v souvislosti s více látkami najednou v kombinacích: alkohol + metamfetamin + THC, alkohol + tabák, metamfetamin + THC, THC + extáze, metamfetamin + LSD, alkohol + THC, alkohol + metamfetamin. Konkrétně se jednalo o 4 primární přestupky spáchané v kombinaci dvou látek najednou a o 7 sekundárních přestupků spáchaných v šesti případech pod dvěma návykovými látkami najednou a v jednom případě pod třemi návykovými látkami najednou. Z tohoto důvodu je výskyt návykových látek vyšší než celkový počet přestupků ve výběrovém souboru. Pro lepší přehlednost viz tabulka č. 11.

Tabulka 11 - duplicita návykových látek u jednotlivých skutkových podstat

	duplicita	skutková podstata	metamfetamin	THC	extáze	LSD	alkohol	tabák
primární přestupky	1	přechovávání návykových látek pro vlastní potřebu v malém množství	0	1	1	0	0	0
	2	přechovávání návykových látek pro vlastní potřebu v malém množství	1	1	0	0	0	0
	3	přechovávání návykových látek pro vlastní potřebu v malém množství	1	0	0	1	0	0
	4	kouření na místě, kde je to zakázané	0	0	0	0	1	1
sekundární přestupky	5	hrubé jednání	1	1	0	0	1	0
	6	vzbuzení veřejného pohoršení	1	0	0	0	1	0
	7	zničení či poškození věci	0	1	0	0	1	0
	8	zničení či poškození věci	0	1	0	0	1	0
	9	vzbuzení veřejného pohoršení	0	1	0	0	1	0
	10	neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci	1	0	0	0	1	0
	11	rušení nočního klidu	0	1	0	0	1	0

7.3.2 Výskyt přestupků

Dále byla vyhodnocena data ohledně nejčtenějšího výskytu skutkových podstat přestupků v souvislosti s návykovými látkami. Pro lepší přehlednost budou opět přestupky rozděleny na primární a sekundární.

U primárních přestupků zcela jednoznačně ve výběrovém souboru dochází nejčastěji k porušování obecně závazné vyhlášky upravující konzumaci alkoholu na veřejném prostranství (výskyt 47 přestupků), dále pak přechovávání návykové látky pro vlastní potřebu v malém množství (výskyt 20 přestupků), kouření na místě, kde je to zakázáno (výskyt 10 přestupků), podání alkoholu osobě mladší 18 let (výskyt 7 přestupků), zákaz vstupu pod vlivem (výskyt 2 přestupky), odmítnutí podrobit se orientačnímu vyšetření nebo odbornému lékařskému vyšetření (výskyt 1 přestupek).

Pachatelé sekundárních přestupků se nejčastěji dopouštějí neuposlechnutí výzvy (výskyt 78 přestupků), hrubého jednání (výskyt 61 přestupků), zničení či poškození věci; krádeže (u obou přestupků je výskyt 42 přestupků), ublížení na zdraví (výskyt 30 přestupků), ublížení na cti (vydání v posměch či urážky) (výskyt 23 přestupků), rušení nočního klidu (výskyt 18 přestupků), vzbuzení veřejného pohoršení (výskyt 13 přestupků), znečištění veřejného prostranství (výskyt 9 přestupků), vyhrožování újmou na zdraví (výskyt 8 přestupků), neoprávněné užívání cizího majetku; nošení zbraně či její manipulace na veřejnosti po požití alkoholických nápojů, návykových látek; schválnosti (vždy výskyt po 3 přestupcích), porušení podmínky uložené na ochranu veřejného pořádku

při konání sportovních, kulturních a jiných společenských akcí; znevážení postavení úřední osoby; podvod (výskyt uvedených skutkových podstat vždy po 2 přestupcích).

U přestupku krádeže byl výskyt 42 přestupků, z tohoto počtu bylo 35 přestupků spácháno pro opatření návykové látky. Tedy 34 přestupků spočívalo v krádeži alkoholických nápojů a 1 přestupek spočíval v krádeži tabákového výrobku.

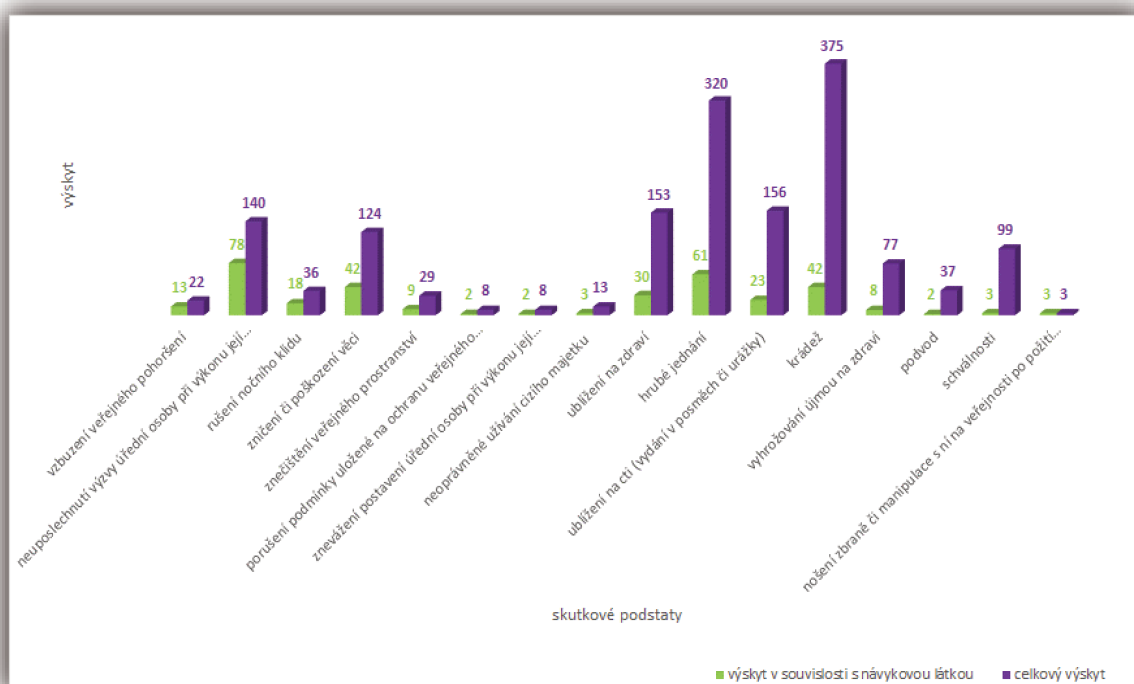
V následující tabulce č. 12 bude znázorněno 10 nejčastěji se vyskytujících skutkových podstat bez ohledu na rozdělení přestupků na primární a sekundární.

Tabulka 12 - deset nejčastějších přestupků bez ohledu na členění sekundární a primární

pořadí	výskyt	skutková podstata
1	78	neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci
2	61	hrubé jednání
3	47	alkohol - porušení obecně závazné vyhlášky
4	42	zničení či poškození věci
5	42	krádež
6	30	ublížení na zdraví
7	23	ublížení na cti (vydání v posměch či urážky)
8	20	přechování návykových látek pro vlastní potřebu v malém množství
9	18	rušení nočního klidu
10	13	vzbuzení veřejného pohoršení

Graf č. 1 znázorňuje srovnání skutkových podstat sekundárních přestupků s celkovým výskytem těchto skutkových podstat (tedy v souvislosti s návykovou látkou vs. bez návykové látky). Primární přestupky nelze v následujícím grafu č. 1 a tabulce č. 13 uvést, neboť primární přestupky nelze spáchat jinak než v souvislosti s návykovými látkami. Ve výběrovém souboru je tedy jejich výskyt ve vztahu k celkovému počtu 100 %.

Graf 1 - výskyt přestupků v souvislosti s návykovou látkou vs. celkový výskyt

Tabulka 13 - procentuální zastoupení přestupků spáchaných pod vlivem návykové látky či pro její opatření ve srovnání s celkovým výskytem

skutková podstata přestupku	výskyt v souvislosti s návykovou látkou	% z celkového výskytu konkrétní skutkové podstaty	celkový výskyt konkrétní skutkové podstaty, tedy 100%
vzbuzení veřejného pohoršení	13	59,09%	22
neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci	78	55,71%	140
rušení nočního klidu	18	50,00%	36
zničení či poškození věci	42	33,87%	124
znečištění veřejného prostranství	9	31,03%	29
porušení podmínky uložené na ochranu veřejného pořádku při konání sportovních, kulturních a jiných společenských akcí	2	25,00%	8
znevážení postavení úřední osoby při výkonu její pravomoci	2	25,00%	8
neoprávněné užívání cizího majetku	3	23,08%	13
ubližení na zdraví	30	19,61%	153
hrubé jednání	61	19,06%	320
ubližení na cti (vydání v posměch či urážky)	23	14,74%	156
krádež	42	11,20%	375
vyhrožování újmou na zdraví	8	10,39%	77
podvod	2	5,41%	37
schválnosti	3	3,03%	99
nošení zbraně či manipulace s ní na veřejnosti po požití alkoholických nápojů, návykových látek	3	100%	3

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že z množiny sekundárních přestupků nejčastější přestupky jsou 1) **neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci**, 2) **hrubé jednání**, 3) **krádež, zničení či poškození věci**.

Pokud vezmeme celkový výskyt přestupků bez ohledu na souvislost s návykovou látkou, pak nejčastěji dochází k přestupkům 1) **krádež**, 2) **hrubé jednání** 3) **ubližení na cti (vydání v posměch či urážky)**.

Vezmeme-li však v úvahu procentuální zastoupení sekundárních přestupků v kontextu s celkovým výskytem, nejčastější je nošení zbraně či manipulace s ní na veřejnosti po požití alkoholických nápojů, návykových látek, a to z důvodu, že v základním souboru se tento přestupek nevyskytl jinak než v souvislosti s návykovou látkou (skutková podstata v celém znění zahrnuje i manipulaci pod vlivem nemoci). Výskyt je tedy u tohoto přestupku zastoupen ve výběrovém souboru na 100 %, i když se jedná za zkoumané období pouze o 3 přestupky.

Pokud ovšem zhodnotíme procentuální četnost přestupků ze sledovaných skupin, tedy občanského soužití, majetku, veřejného pořádku, pak jsou procentuálně nejvíce zastoupeny tyto přestupky 1) **vzbuzení veřejného pohoršení**, 2) **neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci**, 3) **rušení nočního klidu**.

7.3.3 Páchání přestupků v souvislosti s mírou opilosti

Výzkum se zabýval i mírou opilosti a jejím vlivem na typ spáchaného přestupku. Z 377 přestupků spáchaných pod vlivem alkoholu byla uvedená hladina alkoholu v krvi, či dechu pouze u 196 přestupků. U 181 přestupků nebyla intoxikace podložena měřením či lékařskou zprávou, vyplývala z tvrzení ať pachatele přestupku, policistů nebo dalších osob. Míra opilosti byla tedy vyhodnocena z dostupných dat a bylo zjištěno, že na předních místech v četnosti spáchání přestupku je napříč všem stupňům opilosti hrubé jednání a neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci. Nejvíce přestupků bylo spácháno při intoxikaci alkoholem od 1 ‰ – 1,99 ‰. V tabulce č. 14 jsou zahrnuty jak primární, tak sekundární přestupky, primární se však vyskytují v minimální míře.

Tabulka 14 -spáchané přestupky v závislosti na míře opilosti

promile	skutkové podstaty - výskyt	počet
0,1 - 0,93 ‰	hrubé jednání	4
	neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci	4
	ublížení na cti (vydání v posměch či urážky)	2
	ublížení na zdraví	2
	alkohol - porušení obecně závazné vyhlášky	1
	podání alkoholu osobě mladší 18 let	1
	rušení nočního klidu	1
	vzbuzení veřejného pohoršení	1
	zničení či poškození věci	1
1 - 1,99 ‰	neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci	33
	hrubé jednání	20
	zničení či poškození věci	14
	ublížení na zdraví	9
	ublížení na cti (vydání v posměch či urážky)	6
	neoprávněné užívání cizího majetku	2
	porušení podmínky uložené na ochranu veřejného pořádku při konání sportovních, kulturních a jiných společenských akcí	2
	rušení nočního klidu	2
	vzbuzení veřejného pohoršení	2
	alkohol - porušení obecně závazné vyhlášky	1
	krádež	1
	nošení zbraně či manipulace s ní na veřejnosti po požití alkoholických nápojů, návykových látek	1
	schválnosti	1
	vyhrožování újmou na zdraví	1
	zákaz vstupu pod vlivem	1
	znečištění veřejného prostranství	1
znevážení postavení úřední osoby při výkonu její pravomoci	1	
2,01 - 2,78 ‰	neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci	16
	hrubé jednání	7
	rušení nočního klidu	5
	zničení či poškození věci	5
	krádež	2
	ublížení na zdraví	2
	vzbuzení veřejného pohoršení	2
	odmítnutí podrobit se orientačnímu vyšetření nebo odbornému lékařskému vyšetření	1
	ublížení na cti (vydání v posměch či urážky)	1
	zákaz vstupu pod vlivem	1
3 - 3,98 ‰	neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci	2
	vzbuzení veřejného pohoršení	2

7.3.4 Primární přestupky ve srovnání se sekundárními přestupky

Jak již bylo uvedeno výše, ze zjištěných výsledků vyplývá, že primární přestupky bylo spácháno v 87 případech (tedy v 20,42 %). Naproti tomu sekundární přestupky byly spáchány ve 339 případech (tedy v 79,58 %).

V následující tabulce č. 15 pak je znázorněn počet primárních přestupků a sekundárních přestupků v souvislosti s návykovou látkou. Sekundární přestupky jsou podrobněji děleny na přestupky spáchané pod vlivem návykové látky a pro opatření látky. U tabáku je pak ještě speciální kategorie „spácháno látkou“, čímž je myšleno v tomto konkrétním případě odhození nedopalku, tedy přestupek znečištění veřejného prostranství, kdy tento přestupek nelze podřadit ani do skupiny spáchané pod vlivem návykové látky, ani pro opatření návykové látky, avšak do sekundárních přestupků patří.

Tabulka 15- přehled návykových látek v souvislosti se způsobem spáchání přestupku

dělení přestupků	návyková látka, v jejíž souvislosti byl přestupek spáchán →	alkohol	metamfetamin	THC	LSD	extáze	tabák
	primární		58	7	14	1	1
sekundární - pod vlivem		285	16	7	-	-	-
sekundární - pro opatření látky		34	-	-	-	-	1
sekundární - spácháno látkou		-	-	-	-	-	4

V tabulce je součet jednotlivých kategorií vyšší, a to s ohledem na skutečnost, že opět docházelo ke kumulaci některých návykových látek u uvedených jednotlivých skupin, jak již bylo uvedeno v kapitole 7.3.1 (tabulka č. 11- duplicity), tedy např. u primárních přestupků bylo spácháno celkem 87 přestupků, v tabulce vychází celkový počet na 91, ve 4 případech došlo ke kumulaci látek (alkohol + tabák; metamfetamin + THC; THC + extáze; metamfetamin + LSD).

7.3.5 Páchání přestupků ženami a muži

Dále jsou znázorněny přestupky páchané v souvislosti s návykovými látkami ženami a muži. Členění na primární a sekundární přestupky bude zohledněno až v tabulkách č. 16 a 17, zároveň v nich bude zahrnut podíl v % ohledně páchání přestupků ve skupině žen a ve skupině mužů.

V následujícím popisu dělení zohledněno není. Ženy nejčastěji páchají přestupek krádeže (počet 8), přestupek neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci, alkohol - porušení obecně závazné vyhlášky, hrubé jednání (stejný počet 7), dále pak zničení či poškození věci; ublížení na zdraví; ublížení na cti (vydání v posměch či urážky); přechovávání návykových látek pro vlastní potřebu v malém množství (ve

stejném počtu 3), rušení nočního klidu; podání alkoholu osobě mladší 18 let (též ve stejném počtu 2).

Naproti tomu muži páchají nejvíce přestupek neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci (počet 71), hrubé jednání (počet 54), alkohol – porušení obecně závazné vyhlášky (počet 40), zničení či poškození věci (počet 39), krádež (počet 34), ublížení na zdraví (počet 27), ublížení na cti (vydání v posměch či urážky) (počet 20), přechovávání návykových látek pro vlastní potřebu v malém množství (počet 17), rušení nočního klidu (počet 16) a vzbuzení veřejného pohoršení (počet 13).

Tabulka 16 - páchání primárních přestupků ženy versus muži

	skutkové podstaty přestupků	žena	podíl v %	muž	podíl v %
primární přestupky	odmítnutí podrobit se orientačnímu vyšetření nebo odbornému lékařskému vyšetření	1	1,15%	0	0,00%
	zákaz vstupu pod vlivem	0	0,00%	2	2,30%
	přechovávání návykových látek pro vlastní potřebu v malém množství	3	3,45%	17	19,54%
	alkohol - porušení obecně závazné vyhlášky	7	8,04%	40	45,98%
	podání alkoholu osobě mladší 18 let	2	2,30%	5	5,75%
	kouření na místě, kde je to zakázané	1	1,15%	9	10,34%
	celkový součet	14	16,09%	73	83,91%

Tabulka 17- páchání sekundárních přestupků ženy versus muži

	skutkové podstaty přestupků	žena	podíl v %	muž	podíl v %
sekundární přestupky	hrubé jednání	7	2,06%	54	15,93%
	krádež	8	2,36%	34	10,03%
	podvod	0	0,00%	2	0,59%
	rušení nočního klidu	2	0,59%	16	4,73%
	schválnosti	1	0,29%	2	0,59%
	ublížení na zdraví	3	0,89%	27	7,96%
	znečištění veřejného prostranství	1	0,29%	8	2,36%
	znevážení postavení úřední osoby při výkonu její pravomoci	0	0,00%	2	0,59%
	neoprávněné užívání cizího majetku	0	0,00%	3	0,89%
	neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci	7	2,06%	71	20,94%
	nošení zbraně či manipulace s ní na veřejnosti po požití alkoholických nápojů, návykových látek	0	0,00%	3	0,89%
	porušení podmínky uložené na ochranu veřejného pořádku při konání sportovních, kulturních a jiných společenských akcí	0	0,00%	2	0,59%
	vyhrožování újmou na zdraví	1	0,29%	7	2,06%
	zničení či poškození věci	3	0,89%	39	11,50%
	vzbuzení veřejného pohoršení	0	0,00%	13	3,83%
	ublížení na cti (vydání v posměch či urážky)	3	0,89%	20	5,90%
	Celkový součet	36	10,62%	303	89,38%

7.3.6 Mladiství pachatelé

Data dále znázorněna v tabulce č. 18

Tabulka 18 - páchání primárních a sekundárních přestupků mladistvými pachateli

páchání primárních přestupků mladistvými pachateli		
rok narození pachatele	skutek	výskyt
2001	podání alkoholu osobě mladší 18 let	2
1999	přechovávání návykové látky pro vlastní potřebu v malém množství	1
2000	podání alkoholu osobě mladší 18 let	1
páchání sekundárních přestupků mladistvými pachateli		
rok narození pachatele	skutek	výskyt
1999	neoprávněné užívání cizího majetku	2
2000	hrubé jednání	1
1999	krádež	1
2000	krádež	1

7.3.7 Způsoby vyřízení přestupků

Výzkumem bylo taktéž zjišťováno, kolik skutků ve výběrovém souboru se podařilo správnímu orgánu prokázat, a tedy vydat rozhodnutí o vině, kolik řízení bylo zastaveno a kolik skutků bylo ještě před zahájením řízení odloženo. Tak, jak vyplývá z níže uvedené tabulky, nejvíce správní orgán vyřizoval přestupky odložením 203 skutků (tedy ve 47,65%), dále pak vydával příkazy – jako první úkon v řízení v počtu 196 skutků (tedy ve 46,01%), pozn. příkaz jako druhý úkon v řízení se ve výběrovém souboru vůbec neobjevil, dalším způsobem vyřízení byl příkaz na místě (dříve bloková pokuta) a to v 15 případech (tedy v 3,52%), pravomocně ukončeno v zahájeném řízení rozhodnutím o vině bylo 7 případů (1,67%) a v zahájeném řízení rozhodnutím zastaveno bylo 5 případů (1,17%).

V případě zohlednění přestupků primárních a sekundárních pak správní orgán rozhodoval následovně. Z celkového počtu primárních přestupků, tedy 87 případů, bylo odloženo 26 případů (tj. 29,89 %), příkazem bylo rozhodnuto 57 případů (65,51 %), příkazem na místě pak 4 případy (4,60%). Primární přestupky nebyly ani v jednom případě řešeny v zahájeném řízení rozhodnutím.

Z celkového množství sekundárních přestupků, tedy 339 přestupků, bylo odloženo 177 případů (52,21 %), příkazem bylo rozhodnuto 139 případů (41 %), příkazem na místě 11 případů (3,25 %), pravomocně ukončeno v zahájeném řízení rozhodnutím o vině bylo 7 případů (2,07 %) a v zahájeném řízení rozhodnutím zastaveno bylo 5 (1,47 %).

Při rozhodování ve správním řízení se používají i instituty propadnutí věci (správní trest) a zabránění věci (ochranné opatření). Trest propadnutí věci byl uložen celkem ve 38 případech. Ze zjištěných výsledků vyplývá, že nejvíce je ukládán trest propadnutí věci v případě porušení obecně závazné vyhlášky (děje se tak u přestupků porušujících vyhlášku o zákazu konzumace alkoholických nápojů na veřejném prostranství, u nichž byl policií odňat alkohol) a to celkem u 25 přestupků a dále se propadají návykové látky, které jsou též odňaty policií při zjištění přestupku přechovávání návykové látky pro vlastní potřebu v malém množství, kdy byla propadnuta věc u 12 přestupků a v 1 případě byla propadnuta zbraň u přestupku nošení zbraně či manipulace s ní na veřejnosti po požití alkoholických nápojů, návykových látek. Zabránění věci se ve výběrovém souboru objevilo zřídka, a to pouze ve dvou případech, kdy v 1 případě se jednalo o nošení zbraně či její manipulace na veřejnosti po požití alkoholických nápojů, návykových látek a ve druhém případě se jednalo o přechovávání návykové látky pro vlastní potřebu v malém množství.

V následující tabulce č. 19 je znázorněno řešení přestupků odložením, zejména z jakých zákonných důvodů správní orgán věci odkládal. Je znázorněna stará právní úprava (odkládání dle § 66 PřesZ 1990) a nová právní úprava (odkládání dle § 76 PřesZ). Nejčastějším důvodem, a to až ve 102 případech (50,25 %), bylo, že došlé oznámení neodůvodňuje zahájení řízení o přestupku nebo předání věci. V tabulce je pak podrobněji rozepsáno, jaké možnosti se dají pod konkrétní paragraf zařadit. Dalším častým důvodem

k odložení bylo, že nebyl podán souhlas (dle dřívější právní úpravy návrh) k zahájení řízení, a to v počtu 60 (29,56 %), jedná se o případy, kdy je přestupek policii oznámen, v mezidobí se však spor buď urovná, nebo si jej občané vyřeší jiným způsobem a pak již nechtějí věc dále řešit před správním orgánem. Přestupky, u nichž je tento postup možný, je vymezený PřesZ. U 14 přestupků (6,90 %) došlo k zániku odpovědnosti za přestupek, kdy se jedná o tzv. prekluzi. V 11 případech (5,42 %) se správnímu orgánu nepodařilo zjistit do 60 dnů od přijetí oznámení nebo ode dne, kdy se o přestupku dozvěděl, skutečnosti odůvodňující zahájení řízení proti určité osobě. Další výskyt důvodů odložení je srovnatelný, kdy se jedná o uložení podezřelému přísnějšího trestu v rámci trestního řízení v 6 případech (2,96 %), úmrtí podezřelé osoby z přestupku v 5 případech (2,46 %), podezřelý z přestupku byl v době jeho spáchání nepřičetný ve 4 případech (1,97 %) a v 1 případě (0,49 %) bylo o skutku rozhodnuto v disciplinárním řízení, dále viz tabulka č. 19.

Tabulka 19 - odkládací důvody správního orgánu

zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích + zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich	znění odkládacího paragrafu skutečný důvod uveden ve spise	počet
§ 66/1/b + § 76/1/e	podezřelý z přestupku nebyl v době spáchání přestupku pro nepřičetnost za přestupek odpovědný podezřelý z přestupku nebyl v době spáchání přestupku pro nepřičetnost za přestupek odpovědný	4 4
66/2 + § 76/5/b	správní trest byl bezvýznamný vedle trestu uloženého v trestním řízení za jiný skutek podezřelému uložen výkon trestu odnětí svobody	6 6
§ 66/3/a + § 76/1/a	došlé oznámení neodůvodňuje zahájení řízení o přestupku nebo předání věci malá společenská škodlivost nedostatek důkazů nedostatek pohoršených osob u skutku nebyly naplněny znaky skutkové podstaty přestupku nutná obrana skutek je občansko-právním sporem	102 20 66 11 2 2 1
§ 66/3/d + § 76/1/j	o skutku již bylo rozhodnuto v disciplinárním řízení a uložené opatření se považuje za postačující řešeno kázeňsky	1 1
§ 66/3/f + § 76/4	nebyl podán návrh/souhlas se zahájením řízení o přestupku, který může být projednán jen na návrh / se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku nebyl podán návrh/souhlas se zahájením řízení o přestupku, který může být projednán jen na návrh / se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku	60 60
§ 66/1/c + § 76/1/g	osoba podezřelá z přestupku zemřela osoba podezřelá z přestupku zemřela	5 5
§ 66/3/e + 76/1/f	odpovědnost za přestupek zanikla uplynul 1 rok od spáchání = prekluze	14 14
§ 66/1/g + § 76/1/k	správní orgán nezjistí do 60 dnů od přijetí oznámení nebo ode dne, kdy se o přestupku dozvěděl, skutečnosti odůvodňující zahájení řízení proti určité osobě nepodařil se zjistit trvalý pobyt podezřelého (u cizinců) nepodařily se zjistit potřebné skutečnosti k zahájení řízení	11 9 2
celkový součet		203

Při rozhodování o přestupku se správní orgán zabývá mimo jiné zaviněním. U některých přestupků zákon přímo uvádí, že je vyžadováno úmyslné zavinění (pokud v takovém případě není úmysl nade vší pochybnost prokázán, nejsou naplněny všechny znaky skutkové podstaty přestupku a přestupek se odkládá). Celkem bylo pravomocně rozhodnuto ve 218 případech. Zcela jednoznačně byla největší část přestupků spáchána úmyslně v počtu 201 případů, z nedbalosti v počtu 17 případů. Tabulky č. 20 a 21 zohledňují úmyslné a nedbalostní jednání nejprve u primárních přestupků a poté u sekundárních přestupků.

Tabulka 20 - zavinění – úmysl x nedbalost u primárních přestupků

	skutková podstata	úmysl	nedbalost
primární přestupky	alkohol - porušení obecně závazné vyhlášky	28	4
	přechování návykových látek pro vlastní potřebu v malém množství	15	1
	podání alkoholu osobě mladší 18 let	1	3
	odmítnutí podrobit se orientačnímu vyšetření nebo odbornému lékařskému vyšetření	1	-
	zákaz vstupu pod vlivem	-	2
	kouření na místě, kde je to zakázané	1	5
	celkem	46	15

Tabulka 21 - úmysl x nedbalost u sekundárních přestupků

	skutková podstata	úmysl	nedbalost
sekundární přestupky	neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci	67	1
	krádež	26	-
	zničení či poškození věci	24	-
	hrubé jednání	12	-
	ublížení na zdraví	8	-
	rušení nočního klidu	6	1
	znečištění veřejného prostranství	3	-
	znevážení postavení úřední osoby při výkonu její pravomoci	2	-
	nošení zbraně či manipulace s ní na veřejnosti po požití alkoholických nápojů, návykových látek	2	-
	porušení podmínky uložené na ochranu veřejného pořádku při konání sportovních, kulturních a jiných společenských akcí	2	-
	neoprávněné užívání cizího majetku	2	-
	vyhrožování újmou na zdraví	1	-
	celkem	155	2

7.3.8 Správní trestání

Ohledně správního trestání bylo u primárních přestupků zjištěno, že v 61 přestupcích, kdy byl pachatel uznán vinným, byl uložen trest napomenutí nebo pokuta případně propadnutí věci. Jiný způsob správního trestání využit nebyl. Z ochranných opatření bylo uloženo pouze zabránění věci, omezující opatření nebylo využito v žádném ze zjištěných případů ve výběrovém souboru. Správní trest napomenutí byl uložen ve 13 případech. Průměrná uložená pokuta u všech primárních přestupků činila částku 727 Kč. Nutno zmínit, že ve dvou případech byla uložena pokuta ve společném řízení vždy pro dva přestupky. Tato výše pokuty byla ve výpočtu průměru zahrnuta vždy pouze 1x.

U sekundárních přestupků bylo rozhodnuto o vině ve 157 případech. Pachateli, který byl uznán vinným, byl uložen trest napomenutí, nebo pokuta případně propadnutí věci. Jiný způsob správního trestání využit nebyl. Z ochranných opatření bylo uloženo pouze zabránění věci, omezující opatření nebylo využito v žádném ze zjištěných případů. Správní trest napomenutí byl uložen ve 12 případech. Průměrná uložená pokuta ve zbylých případech činila částku 1071,72 Kč. Nejvyšší uložená pokuta činila 8 000 Kč, a to ve dvou případech za přestupek krádeže a za přestupek zničení či poškození věci, vždy pod vlivem alkoholu. U sekundárních přestupků byla ve společném řízení v 19 případech uložena pokuta vždy za dva přestupky. Stejně jako u primárních přestupků byla při výpočtu průměru výše pokuty započítána vždy pouze 1x.

Tabulka 22- správní trestání – primární a sekundární přestupky obecně

správní tresty ↓	primární přestupky obecně	sekundární přestupky obecně
rozhodnutí o vině celkem	61	157
správní trest napomenutí	13	12
správní trest propadnutí věci	35	1
správní trest pokuta - výskyt	48	145
správní trest pokuta - průměr	727,00 Kč	1 071,72 Kč
správní trest - nejvyšší uložená pokuta	5 000 Kč	8 000 Kč

Porovnání správního trestání u primárních přestupků spáchaných v souvislosti s legálními a nelegálními návykovými látkami

Dále byly primární přestupky pro posouzení správního trestání rozděleny na legální a nelegální návykové látky. V případě primárních přestupků spáchaných v souvislosti s legální návykovou látkou byl pachatel uznán vinným ve 45 případech. Správní trest napomenutí byl uložen ve 13 případech. Průměrný správní trest pokuty byl ve výši 493,75 Kč. Nejvyšší uložená pokuta byla 1900 Kč za přestupek „alkohol – porušení obecně závazné vyhlášky“.

Pokud u primárních přestupků zohledníme ty přestupky, které byly spáchany v souvislosti s nelegální návykovou látkou (jedná se pouze o přestupek přechovávání návykových látek pro vlastní potřebu v malém množství, neboť jde o jediný zjištěný přestupek související vždy s nelegální návykovou látkou), nebyl uložen v žádném případě správní trest napomenutí, průměrně bylo uloženo na pokutách 1193,75 Kč. Nejvyšší uložená pokuta činila 5 000 Kč, a to ve dvou případech, kdy v jednom případě se jednalo o přechovávání THC a v jednom případě o metamfetamin. Žádná z pokut nebyla uložena ve společném řízení.

Tabulka 23 - správní trestání – primární přestupky – zohledněny legální a nelegální návykové látky

správní tresty ↓	primární přestupky spáchané v souvislosti s legální návykovou látkou - alkoholem a tabákem	primární přestupky - spáchané v souvislosti s nelegální návykovou látkou - metamfetamin, THC, LSD, extáze
rozhodnutí o vině celkem	45	16
správní trest napomenutí	13	0
správní trest propadnutí věci	25	12
správní trest pokuta - výskyt	32	16
správní trest pokuta - průměr	493,75 Kč	1 193,75 Kč
správní trest - nejvyšší uložená pokuta	1 900 Kč	5 000 Kč

7.3.9 Páchání přestupků cizinci

Jelikož se správní orgány zabývají i pácháním přestupků cizinci, byl na ně zaměřen i tento výzkum. Celkem se přestupků dopustilo 61 cizinců, což je 14,32 % z výběrového souboru. Nejvíce se cizinci dopouštějí přestupku hrubého jednání (13 přestupků – 21,31%),

dále pak krádeže (10 přestupků – 16,39 %), neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci (8 přestupků – 13,11 %), ublížení na zdraví (7 přestupků – 11,48 %) a porušení obecně závazné vyhlášky o zákazu konzumace alkoholických nápojů na veřejném prostranství (6 přestupků – 9,84 %). Podrobněji je pak rozepsáno v následujících tabulkách č. 24, 25.

Tabulka 24 - přehled primárních přestupků spáchaných cizinci

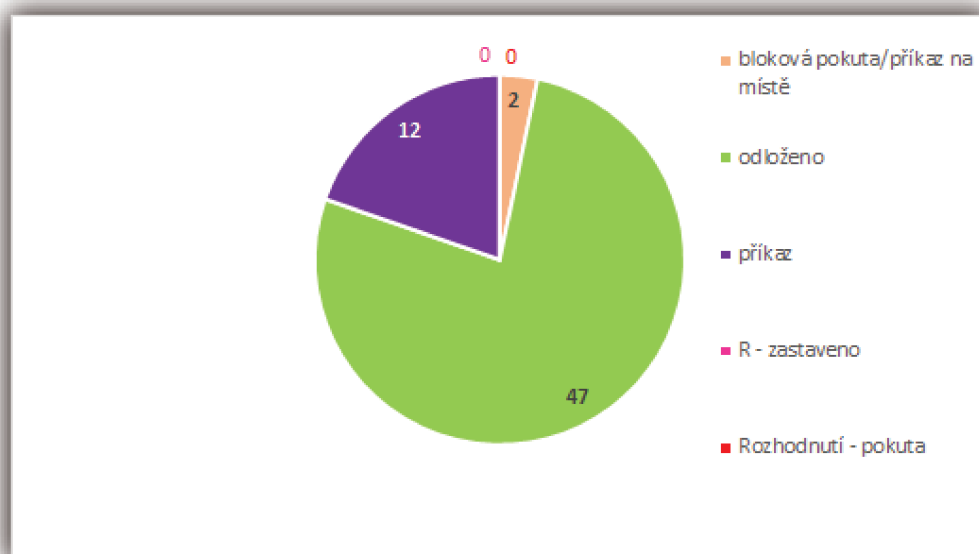
	skutková podstata přestupku	počet
primární přestupky	alkohol - porušení obecně závazné vyhlášky	6
	zákaz vstupu pod vlivem	1
	podání alkoholu osobě mladší 18 let	1
	kouření na místě, kde je to zakázané	2
	celkový součet	10

Tabulka 25 - přehled sekundárních přestupků spáchaných cizinci

	skutková podstata přestupku	počet
sekundární přestupky	krádež	10
	rušení nočního klidu	2
	ublížení na zdraví	7
	neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci	8
	zničení či poškození věci	5
	hrubé jednání	13
	vzbuzení veřejného pohoršení	1
	ublížení na cti (vydání v posměch či urážky)	4
	nošení zbraně či manipulace s ní na veřejnosti po požití alkoholických nápojů, návykových látek	1
	Celkový součet	51

Stejně jako u „českých“ pachatelů bylo zkoumáno, kolik přestupků spáchaných cizinci se správnímu orgánu podařilo vyřešit pravomocným rozhodnutím a kolik přestupků bylo odloženo, případně zastaveno. Ze zjištěných dat vyplynulo, že nejvíce byly přestupky odkládány, a to ve 47 případech (77,05 %), tedy v naprosté většině. 12 případů (19,67 %) pak bylo vyřešeno příkazem a pouze 2 případy (3,28 %) byly vyřešeny příkazem na místě (či dle staré právní úpravy blokovou pokutou).

Graf 2 - počet vydaných rozhodnutí u cizinců

7.4 Shrnutí dat

Celkový počet spisů, které obsahují přestupky spáchané v souvislosti s návykovou látkou, je 426, což je 1/5 všech přestupků spáchaných fyzickými osobami, které oddělení přestupků magistrátu řešil ve zkoumaném období. Zcela jednoznačně převyšují v páchání přestupků muži nad ženami, a to jak u primárních přestupků, tak u sekundárních přestupků. Takové zjištění koresponduje s celkovým zastoupením mužů a žen v přestupkovém řízení vedeném oddělením přestupků magistrátu. Většina pachatelů byla z dospělé populace, pouze 2,11 % pachatelů bylo mladistvých, i u mladistvých převažovali pachatelé muži nad ženami.

Primární přestupky jsou zastoupeny v 20,42 %, sekundární v 79,58 %.

Nejvíce se z návykových látek vyskytoval alkohol u primárních přestupků v 66,67 %, u sekundárních přestupků dokonce v 94,10 %. Zřejmě je tento výskyt dán dostupností alkoholu. Další látka byla jiná u primárních přestupků, kde na druhém místě z hlediska četnosti výskytu bylo zjištěno THC 16,09 %, tabák v 11,49 % a následně metamfetamin v 8,05 %, LSD a extáze pak v 1,15 %. U sekundárních přestupků však byl z hlediska výskytu na druhém místě zjištěn metamfetamin ve 4,72 %, následovalo THC v 2,06 %, tabák v 1,47 %, extáze a LSD se u sekundárních přestupků nevyskytly vůbec. Jak primární, tak sekundární přestupky byly v některých případech páchany v souvislosti s více návykovými látkami, např. v případě přestupku přechovávání návykové látky pro vlastní potřebu v malém množství držel pachatel při sobě jak metamfetamin, tak THC. U sekundárních přestupků byl například pachatel pod vlivem více látek, například u jednoho přestupku neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci byl pachatel pod vlivem jak metamfetaminu, tak alkoholu.

Z výsledků též vyplynulo, že z celkového výskytu všech přestupků fyzických osob nejvíce dochází k páčání přestupku krádeže (velký podíl krádeží souvisel s opatřováním návykové látky – alkoholu), následně hrubé jednání a poté ublížení na cti (vydání v posměch či urážky). V souvislosti s užitím návykové látky (sekundární přestupky) však nejčastěji dochází k neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci, pak k hrubému jednání a ke krádeži, případně zničení či poškození věci.

S ohledem na míru opilosti výsledky ukázaly, že nejvíce pachatelé páčají přestupky při 1-1,99 %. V takovém stavu se pachatel pohybuje mezi lehkou a střední opilostí, dle toho jak je zvyklý alkohol požívat. Opilost se u něj může projevovat snížením morálních zábran, agresivitou, mnohmluvností, ale i útlumem, snížením pozornosti atd. a může mít sklony k protiprávnímu jednání. S tímto korespondují i výsledky, neboť nejvíce docházelo k neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci (ve 33 případech), dále k hrubému jednání (ve 20 případech), které může spočívat v použití agrese vůči jiné osobě, avšak nedojde ke zranění, a též se objevoval přestupek zničení či poškození věci (ve 14 případech), což též může mít na svědomí účinek alkoholu, kdy dochází k agresi a odstranění morálních zábran.

Co se týká rozhodování správního orgánu, pak nejčastěji byly přestupky vyřízeny ještě před zahájením řízení odložením (ve 47,65 % primárních i sekundárních přestupků). Tento fakt nijak nesouvisí s přestupky spáchanými v souvislosti s návykovou látkou, je to spíše problematika dokazování ve správním řízení, neboť ne vždy má správní orgán k dispozici dostatek důkazů (ne vždy je možné důkazy dodatečně opatřit) tak, aby mohl nade vši pochybnost rozhodnout o vině pachatele. Správnímu orgánu pak nezbývá než postupovat plně v souladu se zásadou „in dubio pro reo“ a pochybnosti o spáchaném skutku vykládat ve prospěch podezřelého. Při této úvaze se správní orgán odvolává na Nález Ústavního soudu České republiky č. j.: I. ÚS 520/16, ze dne 22. 6. 2016, ve kterém je mimo jiné uvedeno, že vina musí být „*prokázána mimo jakoukoli rozumnou pochybnost, tedy s tím nejvyšším možným stupněm jistoty, který lze od lidského poznání požadovat*“, kdy Ústavní soud dále doplňuje, že „*ani vysoký stupeň podezření sám o sobě nemůže být zákonným podkladem pro odsuzující výrok*“. Dalším častým způsobem řešení bylo uznání viny pachatele příkazem (ve 46,01 %), kdy v takovém případě rozhoduje správní orgán bez přítomnosti účastníků řízení, jedná se o případy, kdy lze vinu pachatele nade vši pochybnost prokázat na základě skutečností uvedených ve spisovém materiálu. Příkaz na místě byl vydán v 3,52 %, v takových případech se podezřelý dostaví ke správnímu orgánu a musí souhlasit s jednáním, které je mu kladeno za vinu i s výší pokuty. Z tohoto důvodu není tento postup tak častý ani u běžných přestupků, které nesouvisí s návykovou látkou. Ve 2,82 % pak bylo zahájeno řízení a z toho bylo v 1,17 % zastaveno.

S rozhodováním ve správním řízení též souvisí správní trestání. Ve zkoumaných případech byl zpravidla ukládán správní trest napomenutí, pokuty, propadnutí věci.

Z výsledků vyplývá, že v průměru jsou nejmírněji trestány primární přestupky, průměrně pokutou 727 Kč. Avšak pokud byly rozděleny primární přestupky na přestupky v souvislosti s legální a nelegální návykovou látkou, z hlediska správního trestání u přestupků spáchaných v souvislosti s legálními látkami (tabák a alkohol) činila průměrná výše pokuty částku 493,75 Kč. V případě primárních přestupků spáchaných v souvislosti s nelegální návykovou látkou (metamfetamin, THC, LSD a extáze), pozn. autorky jednalo se pouze o přestupek přechovávání návykové látky pro vlastní potřebu v malém množství, byla průměrná pokuta ve výši 1193,75.

Pokuta ukládána u sekundárních přestupků v průměrné výši činila 1071,72 Kč.

U primárních přestupků je zřejmě posuzována spíše latentní nebezpečnost závadového chování a z tohoto důvodu je trestání mírnější. S ohledem na to, že zkoumané primární přestupky zahrnují i legální návykové látky, které jsou obecně tolerovány, může se tento postoj též odrážet i ve správním trestání. Naproti tomu u sekundárních přestupků jsou postihovány přestupky konané pod vlivem návykové látky, což je společensky nebezpečnější, neboť zpravidla je jednání pachatele namířeno proti konkrétní oběti.

Posledním zkoumaným jevem bylo páchaní přestupků cizinci, a to v 14,32 %. Poloha města Liberec se nachází jak v blízkosti polských, tak německých hranic, což může souviset s výskytem cizinců páchajících přestupky mimo jiné i v souvislosti s návykovými látkami. Ačkoli práce přináší výsledky o typu páchaných přestupků i způsobu vyřízení těchto přestupků, nejedná se o nějaká převratná zjištění. Je zajímavé, že cizinci nebyl spáchán ani jeden přestupek přechovávání návykové látky pro vlastní potřebu v malém množství. V ostatním výskyt jednotlivých typů přestupků, dá se říct, koresponduje s výskytem přestupků páchaných občany ČR. Rozhodování přestupků u cizinců je s ohledem na neexistenci mezinárodních smluv upravujících spolupráci jednotlivých zemí při řešení „obecných“ přestupků ještě více problematické než u občanů ČR a zabývání se touto problematikou by bylo nad rámec diplomové práce. Není tedy překvapující, že u cizinců došlo v 77 % k vyřízení přestupku odložením.

Zodpovězení výzkumných otázek

1) Jak velkou část z celkového počtu přestupků vedených oddělením přestupků magistrátu tvoří přestupky spáchané v souvislosti s návykovou látkou?

Přestupky spáchané v souvislosti s návykovými látkami tvoří 1/5 z celkového součtu přestupků páchaných fyzickými osobami, staršími 15 let, kteří páchají přestupky zejména dle zákonů: PřesNěkt, ZbrZ, v ZNL a v TabákZ.

2) Jaký je vzájemný podíl primárních a sekundárních přestupků.

Podíl primárních a sekundárních přestupků je ve výběrovém souboru zastoupen nerovnoměrně. Zcela jednoznačně převyšují sekundární přestupky, tedy přestupky spáchané pod vlivem návykové látky či pro její opatření, nad primárními přestupky, tedy proti drogové legislativě. Výskyt sekundárních přestupků byl v počtu 339, což

je 79,58 % ze všech zjištěných přestupků, naproti tomu primárních přestupků bylo zjištěno 87, což činí 20,42 % ze všech zjištěných přestupků ve výběrovém souboru.

3) V souvislosti kterých návykových látek jsou páčány primární a sekundární přestupky?

Primární přestupky jsou nejvíce páčány v souvislosti s alkoholem, následuje THC, metamfetamin, tabák, extáze, LSD. Sekundární přestupky jsou též nejvíce páčány v souvislosti s alkoholem, následuje metamfetamin, THC a tabák. LSD ani extáze se nevyskytovaly.

4) Jsou správní tresty srovnatelné u primárních a sekundárních přestupků?

Správní tresty srovnatelné nejsou. U primárních přestupků jsou v průměru tresty jednoznačně nižší (ø 727 Kč), než u sekundárních přestupků (ø 1071,72 Kč).

Výzkum se však z hlediska správního trestání zaměřil v rámci primárních přestupků na přestupky spáchané v souvislosti s legální a nelegální návykovou látkou a v případě protiprávního jednání spojeného s nelegální látkou byla v průměru ukládána pokuta 1193,75 Kč, naproti tomu u legálních návykových látek je pokuta mnohem nižší, a to v průměru 493,75 Kč.

5) Jaké jsou rozdíly v páčání přestupků ženami a muži?

Muži páčají přestupky mnohem více než ženy. Muži spáchali 376 přestupků, ženy pouze 50 přestupků. Obdobně je tomu i při dělení přestupků na primární a sekundární, kdy primárních přestupků se dopustilo 14 žen a 73 mužů. Sekundárních přestupků se dopustilo 36 žen a 303 mužů.

7.5 Diskuze

Validitu výzkumu by v našem případě mohla ovlivnit interpretace dat uvedených ve spise, konkrétně přítomnost návykové látky bez doložení přímého důkazu o intoxikaci.

V provedeném výzkumu se však nacházela v mnoha případech zmínka o nepřímém důkazu přítomnosti návykové látky v těle, a to ve vyjádření přímo pachatele přestupku, policistů, případně jiných osob přítomných protiprávnímu jednání, a proto byly spisy považovány za splňující pro předem stanovené kritérium a validita by tím pádem neměla být ovlivněna.

Reliabilita výzkumu byla zvýšena tím, že některé proměnné byly v náhodných intervalech a namátkově zjištěné ze spisů porovnávány s písemným rejstříkem, případně s evidenčním programem. Úskalím reliability by pak mohlo být posuzování, zda byl přestupek spáchan pod vlivem, zejména v těch případech, kde ze spisu intoxikace není podložena měřením či odborným vyšetřením, ale vyplývá pouze z tvrzení pachatele či jiné osoby přítomné u protiprávního jednání a je na výzkumníkovi, aby takové vyjádření ve spise našel a posoudil. Pokud by tedy v případě dalších výzkumů bylo jednoznačně stanoveno, na základě kterých údajů bude na pachatele pohlíženo jako intoxikovaného, pak by se měla reliabilita výzkumu zvýšit. Případně by bylo možné nejednoznačnou intoxikaci

z výběrového souboru vypustit, což by ale vedlo ke snížení velikosti výběrového souboru, a mohlo by to být ke škodě výzkumu. V našem případě se o nedoloženou intoxikaci jednalo ve 181 případech, což je 42% z výběrového souboru.

Pokud by byl výzkum prováděn znovu, byl by sběr dat zřejmě proveden stejným způsobem, neboť se autorka práce domnívá, že za daných možností a podmínek byla metoda sběru dat dostatečná. Následné vyhodnocování dat by bylo však vhodnější provést prostřednictvím některého z dostupných statistických programů, např. pomocí statistického programu SPSS, neboť vyhodnocování dat pomocí kontingenčních tabulek bylo sice dostačující, nezkoumaly se však vztahy mezi jednotlivými proměnnými. Je možné, že by ze získaných dat vyplynuly zajímavé souvislosti, které by výzkum obohatily.

Provedený výzkum byl zaměřen na sběr dat ohledně sekundárních a primárních přestupků. Zatímco informace ohledně primárních přestupků, zejména nelegálních drog, jsou každoročně statisticky zpracovávány, u sekundárních přestupků nejsou data nijak systematicky sbírána. Bylo zjištěno, že ze všech spáchaných přestupků za rok 2017 evidovaných Magistrátem města Liberec bylo 20,68 % přestupků spácháno v souvislosti s návykovou látkou. Tento výskyt autorka diplomové práce považuje za značný, nicméně s ohledem na neexistující obdobná data z jiného regionu nebo na celostátní úrovni nelze tuto domněnku nijak podpořit dalšími srovnáními.

Sběr dat ohledně primárních přestupků z pohledu nelegálních drog se provádí každoročně. V roce 2017 však bylo s ohledem na novelu zákona o přestupcích od sběru dat upuštěno. Nelze tedy říci, zda výskyt přestupků za rok 2017 je srovnatelný s ostatními roky s ohledem na to, že máme k dispozici výsledky sběru dat pouze z jednoho města, nikoli z celého kraje.

Jak již bylo řečeno, ohledně sekundárních přestupků se data nesbírají ani výzkumy z této oblasti nebyly doposud provedeny, proto nelze data tohoto výzkumu adekvátně srovnat s jinými.

Jediná studie, která se částečně vztahuje k tématu diplomové práce je „Projekt analýzy dopadů novelizace drogové legislativy“ (dále jen „PAD“). Studie však měla jiné cíle než provedený výzkum. Zaměřovala se na zkoumání dopadů ZNL, zejména zavedení trestnosti držení nelegálních drog pro vlastní potřebu, zda zákon přinesl pozitivní přínos pro společnost či nikoli (Zábranský, Mravčík, Gajdošková & Miovský, 2001). S ohledem na rozdílné cíle výzkumů tedy není porovnávání na místě.

Jelikož není možné srovnání s jinými výzkumy, zamýšlela se autorka práce nad některými fakty vyplývajícími z výzkumu.

Za zkoumané období byl zjištěn vyšší výskyt přestupku porušování vyhlášky o zákazu konzumace alkoholických nápojů na veřejných prostranstvích. Tento fakt dle názoru autorky souvisí s tím, že k porušování vyhlášky dochází lidmi, kteří město Liberec

navštíví, aniž by si zjistili, zda město reguluje prostřednictvím vyhlášky konzumaci alkoholu, a v druhém častějším případě je přestupek páčán zejména osobami bez domova, kdy informace ohledně pachatelova sociálního zázemí sice nebyla předmětem tohoto výzkumu, nicméně je tento fakt znám z praxe autorky diplomové práce. Lidí bez domova bylo v roce 2017 dle poskytnuté statistiky Městské policie Liberec celkem 75, z tohoto čísla bylo 60 mužů. Pokud byl výzkumem zjištěn výskyt přestupku „alkohol - porušení obecně závazné vyhlášky“ v počtu 47, z toho 40 mužů, je možné se domnívat, že velká část těchto zjištěných pachatelů tvoří právě osoby bez domova, kteří ve způsobu života mají i požívání alkoholu a s ohledem na své nedostatečné možnosti úkrytu požívají alkohol na veřejnosti. A dále se zdržují v místech, kde je lepší dostupnost alkoholu, zejména levnějšího vína, kdy tato skutečnost je taktéž známa z praxe autorky diplomové práce.

Ohledně správního trestání bylo zjištěno, že průměrně jsou nejpřísněji trestané sekundární přestupky. Naproti tomu primární přestupky jsou trestány velmi mírně. S ohledem na to, že autorku práce zajímalo, zda správní orgán z hlediska správního trestání volí jiný přístup u přestupků spáchaných v souvislosti s legální a nelegální návykovou látkou, provedla v rámci vyhodnocování dat též zkoumání pokuty v tomto ohledu. S nelegální návykovou látkou je vždy spojován přestupek přechovávání návykové látky pro vlastní potřebu v malém množství, kdy oproti ostatním primárním přestupkům je pak tento přestupek trestán ve srovnatelné výši jako sekundární přestupky. Autorka se domnívá, že u přechovávání návykové látky pro vlastní potřebu v malém množství jsou tresty vyšší z toho důvodu, že správní orgány vnímají problematiku držení návykových látek více negativně než v případě legálních návykových látek, což se odráží právě na výši pokuty. U sekundárních přestupků správní orgán pravděpodobně zohledňuje výši škody, která mohla být přestupkem, zejména přestupkem krádeže, způsobena. Je též možné, že správní orgán kromě osoby pachatele, jeho poměrů a případné škody u sekundárních přestupků zohledňuje i jaká újma byla způsobena oběti přestupku.

Je otázkou, zda správní trestání plní účel a jeho důsledkem je dostatečná ochrana společnosti a zda pachatele skutečně odrazuje od dalšího porušování zákona. To je dle názoru autorky práce značně diskutabilní, neboť s ohledem na osoby pachatelů, kdy se často jedná o osoby ze sociálně vyloučeného prostředí, které nehradí pokuty a v rámci exekuce jim nemá být co zabaveno, je velkou otázkou, zda je v jejich případě správní trestání účelné a může přinést i pozitivní dopady na pachatele. Neznamená to však, že by pachatel za porušování zákona neměl být vůbec trestán, spíše se jedná o pobídku k zamyšlení, zda by jiná forma trestání než ta finanční, nebyla účinnější, a i s větším přínosem pro společnost. Z praxe je známo, že pokuty jsou u osob výše uvedených těžko vymahatelné, tudíž výchovný dopad uložením pokuty není žádný nebo minimální. Pachatel je navíc ekonomicky zatěžován zejména, dojde-li k exekuci, což může být dalším zatěžujícím faktorem. Jeho případná resocializace je pak ještě více ztížena. Alternativní

způsob trestání, podobně jako v trestním řízení (např. obecně prospěšné práce), by mohl přinést pozitivní výsledky.

V současné době má správní orgán v rámci správního trestání možnost uložit omezující opatření dle § 52 PřesZ, které spočívá v absolvování resocializačního programu na zvládání agrese nebo násilného chování. Z adiktologického hlediska by správní trestání bylo zajímavé, kdyby měl správní orgán v možnostech uložit omezující opatření spočívající v návštěvě adiktologického zařízení například v rozsahu několika návštěv v případě, kdy byl přestupek prokazatelně spáchán v souvislosti s návykovou látkou. Takový způsob omezujícího opatření by byl vhodný zejména proto, že by pachatel se službou navázal kontakt (i když vynucený), kdy v současné právní úpravě tato možnost chybí. V rámci takové povinné návštěvy by se pak mohlo pracovat na pachatelově motivaci, řešit problémy vzniklé užíváním návykových látek. Bohužel velkým zádrhelem by bylo financování takové služby, kdy s tímto problémem se správní orgány setkávají i nyní, při současném nastavení omezujícího opatření.

V aktuální právní úpravě není z hlediska přestupků zakotven žádný institut podobný opilství (§ 360 TZ). Trestný čin opilství spočívá v požití nebo aplikaci návykové látky, kterou se pachatel přivede, byť i z nedbalosti, do stavu nepřičetnosti a v tomto stavu se dopustí činu jinak trestného. Pachatel pak nebude potrestán za spáchaný trestný čin, kterého se po požití návykové látky v nepřičetnosti dopustil, ale za spáchaní trestného činu opilství. Autorka diplomové práce se domnívá, že zavedením obdobného přestupku v přestupkovém řízení by se daly dobře postihnout některé přestupky v oblasti veřejného pořádku, kdy je často prokázáno užití návykové látky, avšak jednání, které je kladeno podezřelému za vinu, již tak jednoznačné není. Autorka diplomové práce má na mysli například přestupek neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci, kdy se v praxi stává, že podezřelému je naměřeno např. 3,5 promile a je oznámen pro nespolupráci s policií. V takovém případě by bylo snazší uznat podezřelého pro přestupek opilství než pro přestupek v oblasti veřejného pořádku.

Jelikož se výzkum nezabýval recidivou, není možné říci, zda se přestupků dopouštějí titíž pachatelé, což by bylo zajímavé zejména s ohledem na účinnost správních trestů z hlediska nápravy pachatele. Nicméně toto nebylo předmětem zkoumání.

Výzkum byl prováděn převážně sběrem dat přímo ze spisů, neboť z evidenčního programu bylo možno použít jen velmi omezené množství dat. Každoročně se sbírají data a statisticky zpracovávají pouze u přestupků dle ZNL. Autorka práce se domnívá, že bylo by vhodné, aby se v rámci evidence sbíralo více informací ohledně přestupků spáchaných v souvislosti s návykovou látkou, tedy nejen z hlediska primárních přestupků ale i ohledně sekundárních přestupků. Je možné, že by sběr takových dat ukázal, že i v oblasti přestupků se návykové látky často objevují a je vhodné řešit pachatelovo užívání návykových látek mnohem dříve než až v rámci trestního řízení.

Co se týká přestupků páchaných cizinci, jedná se o problém u všech přestupků, nejen těch, které jsou spáchány v souvislosti s návykovou látkou. Zcela jednoznačně chybí mezinárodní smlouvy s dalšími zeměmi v oblasti řešení obecných přestupků cizinců, kdy správní orgán nemá příliš možností v prokazování viny cizinců, z tohoto důvodu, i jak ukázal výzkum, jsou velmi často tyto přestupky odkládány. Bylo by tedy vhodné navázat lepší mezinárodní spolupráci v oblasti přestupků, kdy tato změna je však dlouhodobě v nedohlednu, neboť problematika přestupků nemá z tohoto pohledu vysokou prioritu.

Bylo by zajímavé zkoumat a během výzkumu se takové případy objevovaly, kdy pod vlivem návykové látky či alkoholu byla „obět“ či osoba poškozená, která přispěla svým chováním ke vzniku protiprávního jednání, avšak v závěru vůči ní bylo užito neadekvátní reakce, která vyústila v přestupek (například partnerka pod vlivem alkoholu vyvolá hádku, která vyústí v napadení její osoby ze strany partnera). S ohledem na rozsah práce však tímto směrem výzkum nebyl orientován, neboť by bylo vhodnější provádět zkoumání dat kvalitativním způsobem.

Závěrem diskuze si autorka dovoluje zmínit změnu legislativy, která proběhla v roce 2017 a kromě práce správních orgánů ovlivnila i tuto práci, kdy bylo nutné změny zohledňovat, což zvýšilo nároky na zpracování jak teoretické části, tak výzkumné části. Autorka se domnívá, že změnou legislativy se, co do procesu, řízení o přestupcích připodobnilo mnohem více trestnímu řízení, kdy byly převzaty i některé instituty např. spolupachatelství. Změna sice přinesla některá pozitiva (např. byly sjednoceny některé pojmy), avšak celkově je proces složitější a nově přijaté zákony obsahují spousty nevysvětlených pojmů a v praxi se některé postupy těžko uchopují. Též některé instituty např. omezující opatření spočívající v povinnosti podrobit se vhodnému programu pro zvládnutí agrese nebo násilného chování, sice zdánlivě nabízí správnímu orgánu zajímavý způsob řešení některých přestupků, avšak v praxi není ukládání takového omezení příliš praktikováno, neboť jeho kontrola a financování je na správním orgánu, který jej uložil, což není ideální způsob řešení.

8 ZÁVĚR

Problematika přestupkového řízení je daleko širší, než bylo možné v rámci této práce pojmut, neboť zahrnuje velké množství protiprávního jednání. Autorka se v této práci zaměřila na přestupky páchané v souvislosti s návykovými látkami. Na tuto problematiku je v naší společnosti rozdílný náhled. Na jedné straně je snaha o přísnější posuzování konzumace návykových látek, např. regulace kouření na veřejnosti a v restauracích. Naproti tomu se i od zákonodárců opakovaně objevují návrhy na zmírnění tolerance alkoholu, například u řidičů.

Mírnější postoj k problematice abúzu návykových látek není dle autorky práce na místě, a to mimo jiné i s ohledem na zjištěné výsledky provedeného výzkumu, kdy téměř 21 % z celkového počtu přestupků fyzických osob tvoří přestupky spáchané v souvislosti s návykovou látkou, což není dle názoru autorky práce zanedbatelné množství. Bylo by zajímavé zkoumat přestupky celorepublikově, což by ovšem vyžadovalo změnu v evidování přestupků. Vzhledem k tomu, že se doposud neevidovaly přestupky spáchané v souvislosti s návykovými látkami komplexně, mohla by být tato práce možným návodem o mapování této oblasti, kdy z poznatků zjištěných analýzou dostupných dat jednoznačně vyplývá, že je důležité se touto problematikou zabývat.

9 SEZNAM LITERATURY

Blažejovský, M. (2015). *Drogy v dopravě*. Praha: Wolters Kluwer.

Bohadlo, D., Brož, J., Kadečka, S., Průcha, P., Rigel, F. & Šťastný, V. (2018). *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: komentář*. Praha: Wolters Kluwer.

Carpentier, C. (2007). Drugs in focus. *Briefing of the European Monitoring Centre for drugs and Drug Addiction (EMCDDA)*(16). Retrieved 25. leden 2019, from http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/470/Difl6EN_85000.pdf

Cigánek, M. (2019a). Účastníci řízení, další osoby vystupující v řízení o přestupku a jejich procesní postavení. In Strakoš, J. et al., *Vademekum ke zkoušce odborné způsobilosti k přestupkům*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky. Retrieved 30. leden 2019, from <https://www.mvcr.cz/soubor/vademekum-ke-zkousce-odborne-zpusobilosti-k-prestupkum-vypracovane-otazky-ke-zkousce.aspx>

Cigánek, M. (2019b). Ochranná opatření. Zvláštnosti odpovědnosti a trestání mladistvého pachatele. V J. Strakoš, & et al., *Vademekum ke zkoušce odborné způsobilosti k přestupkům* (stránky 154-159). Praha: Ministerstvo vnitra České republiky. Retrieved 30. leden 2019, from <https://www.mvcr.cz/soubor/vademekum-ke-zkousce-odborne-zpusobilosti-k-prestupkum-vypracovane-otazky-ke-zkousce.aspx>

Červený, Z., Šlauf, V., & Tauber, M. (2009). *Přestupkové právo: Komnetář k zákonu o přestupcích včetně textů souvisejících předpisů*. Praha: Linde.

Disman, M. (2011). *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. Praha: Karolinum.

Dvořáček, J. (2008). Akutní psychické komplikace po užití konopných drog: bad trip. In Miovský, M. et al., *Konopí a konopné drogy: Adiktologické kompendium*. s. 250-258. Praha: Grada.

Chrásková, M. (2007). *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada Publishing.

Jemelka, L. & Vetešník, P. (2017). *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, Zákon o některých přestupcích: komentář*. Praha: C.H. Beck.

Jílková, N. (2018). Ukládání správních trestů za účinnosti nové právní úpravy (nejen na příkladu přitěžujících a polehčujících okolností). Kotásek, J. (Ed.). *Časopis pro právní vědu a praxi* (2), s. 305-320. Retrieved 16. březen 2019, from <https://journals.muni.cz/cvpv/article/view/8808/8931>

Kačaba, I. (Ed). (2005). Mezinárodní spolupráce v oblasti protidrogové politiky: Česká protidrogová politika jako součást globálního a evropského prostoru. *Zaostřeno na drogy*. 4/2005, s. 7. Praha: Úřad vlády ČR.

Kalina, K. (2003). Úvod do drogové problematiky: základní principy, pojmy, přístupy a problémy. In Kalina, K. & Radimecký, J. (Eds). *Drogy a drogové závislosti: Mezioborový přístup*. s. 15-24. Praha: Úřad vlády České republiky.

Kiššová, L. (Ed.). (2011). *Národní strategie protidrogové politiky na období 2010-2018*. s. 16. Praha: Úřad vlády České republiky. Retrieved 27. leden 2019, from https://www.vlada.cz/assets/ppov/protidrogova-politika/dokumenty/narodni-strategie/nspp_2010-2018_v02.pdf

Králíková, E. (2003). Tabák a závislosti na tabáku. In Kalina, K. et al., *Drogy a drogové závislosti*. Praha: Úřad vlády České republiky.

Kroupová, P. (2019). Správní tresty a jejich ukládání. In Strakoš, J. et al., *Vademekum ke zkoušce odborné způsobilosti k přestupkům*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky. Retrieved 30. leden 2019, from <https://www.mvcr.cz/soubor/vademekum-ke-zkousce-odborne-zpusobilosti-k-prestupkum-vypracovane-otazky-ke-zkousce.aspx>

Löster, T., Řezanková, H., & Langhamrová, J. (2009). *Statistické metody a demografie*. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu.

Mates, P. (2015). *Základy správního práva trestního*. Praha: C.H. Beck.

Márton, M. & Gonsiorová, B. (2017). *Průvodce novým přestupkovým zákonem pro správní praxi*. Praha: Leges.

Minařík, J., & Kmoch, V. (2015). Přehled psychotropních látek a jejich účinků. In Kalina, K. et al., *Klinická adiktologie*. s. 49-83. Praha: Grada Publishing.

Miovský, M. (2003). Halucinogenní drogy. In Kalina, K. et al., *Drogy a drogové závislosti 1: mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky.

Miovský, M. (2006). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada Publishing.

Mezinárodní statistická klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů: MKN-10: desátá revize : aktualizovaná druhá verze k 1.1.2009. (2008-). Praha: Bomton Agency. Retrieved 12.01.2019 from <http://kramerius.medvik.cz/search/handle/uuid:MED00162954>

Mošna, F. (2017). *Základní statistické metody*. Praha: Univerzita Karlova v Praze - Pedagogická fakulta.

Mravčík, V., Chomynová, P., Grohmannová, K., Janíková, B., Tion Leštinová, Z., ...Vopravil, J. (2017). *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2016* [Annual Report on Drug Situation 2016 - Czech Republic] Mravčík, V. (ed.). Praha: Úřad vlády České republiky. Retrieved 21. březen 2019, from https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/32732/786/VZ_2016_drogova_situace_v_CR.pdf

Mravčík, V., Chomynová, P., Grohmannová, K., Janíková, B., Černíková, T.,...Vopravil, J. (2018). *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2017*. [Annual Report on Drug Situation 2017 - Czech Republic] Mravčík, V. (ed.). Praha: Úřad vlády České republiky Retrieved 28. leden 2019, from https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/32962/837/VZdrogy2017_web181207.pdf

Müllerová, P. (2003). Klienti v konfliktu se zákonem. In Kalina, K. et al., *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup* 2. s. 249-254. Praha: Úřad vlády České republiky.

MZ ČR. (2012). Metodický pokyn pro postup při toxikologickém vyšetření specifikovaných návykových látek v krvi a/nebo v moči. Věstník Ministerstva zdravotnictví České republiky. vydáno: 27. listopadu 2012, částka 9, Retrieved 15. leden 2019. from <http://www.adiktologie.cz/cz/articles/download/5371/ZDRAVOTNICTVI-09-12-pdf>

Pasic, J., Zarkowski, P., Nordstrom, K., & Wilson, M. P. (2017). Psychiatric Emergencies for Clinicians: Emergency Department Management of Cocaine-Related Presentations. *The Journal of Emergency Medicine*, 53 (3), s. 383-387. Retrieved 6. března 2019, from [https://www.jem-journal.com/article/S0736-4679\(17\)30365-7/pdf](https://www.jem-journal.com/article/S0736-4679(17)30365-7/pdf)

Pavlovský, P. (2012). Patická opilost. *Psychiatrie pro praxi*. 13(2), s. 58-60. Retrieved 17. duben 2019, from <https://www.psychiatriepropraxi.cz/pdfs/psy/2012/02/04.pdf>

Pleva, P., & Fidesová, H. (2018). Analýza možných limitů, nedostatků či kolizí v národních právních předpisech: problematika definicí. *Analýza systémového rámce protidrogové politiky*, 32. Praha: Úřad vlády České republiky. Retrieved 11. březen 2019, from <https://www.rozvojadiktologickychsluzeb.cz/wp-content/uploads/2019/01/analyza-systemoveho-ramce-prodidrogove-politiky.pdf>

Popov, P. (2003). Alkohol. In Kalina, K. et al., *Drogy a drogové závislosti 1: mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky.

Potměšil, J. (2019). Zahájení řízení o přestupku, zahájení řízení se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku, překážky řízení, společné řízení. In Strakoš, J. et al., *Vademekum ke zkoušce odborné způsobilosti k přestupkům*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky. Retrieved 30. leden 2019, from <https://www.mvcr.cz/soubor/vademekum-ke-zkousce-odborne-zpusobilosti-k-prestupkum-vypracovane-otazky-ke-zkousce.aspx>

Prášková, H. (2017). *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges.

Rejstřík trestů. (n.d.). *Výroční zpráva rejstříku trestů za rok 2016*. Retrieved 30. leden 2019, from <http://portal.justice.cz/Justice2/soubor.aspx?id=157288>

Sadílková, M. (ed.). (2012). *Kriminalita & drogy: Sborník odborné konference*. Praha: Sananim. Retrieved 1. února 2019, from http://www.sananim.cz/pages/serve.php?file=1358934893_10_san_kriminalita-a-drogy_148x220_v3.pdf

Strakoš, J. (2018). *Zákon o některých přestupcích: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer.

Strakoš, J. & Kroupová, P. (2017). *Základy správního trestání*. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha.

Straus, J., Porada, V. et al. (2017). *Teorie, metody a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o.

Štablová, R. et al. (1995). *Návykové látky a kriminalita*. Praha: Policejní akademie České republiky.

Štefůnková, M. (2011). *Drogy a zákon: trestný čin opilství*. Retrieved 2. dubna 2019, from <http://www.adiktologie.cz/cz/articles/detail/68/2612/Trestny-cin-opilstvi>

Úřad vlády České republiky, (n.d.). *Vláda České republiky: Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky*. Retrieved 26. leden 2019, from <https://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/protidrogova-politika-72746/>

Vojtíšek, P. (2012). *Výzkumné metody: Metody a techniky výzkumu a jejich aplikace v absolventských pracích vyšších odborných škol*. Praha: Vyšší odborná škola sociálně právní.

Zábranský, T., Mravčík, V., Gajdošíková, H., & Miovský, M. (2001). Projekt analýzy dopadů novelizace drogové legislativy v ČR (Souhrnná závěrečná zpráva). Praha: ResAd. Retrieved 13. prosince 2019, from https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/1403/113/PAD%20CMYK.pdf

Zeman, P. et al. (2011). *Vybrané aspekty drogové problematiky z pohledu občanů*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.

Materiály pro vnitřní potřebu Policie ČR. (2014).

Materiály pro vnitřní potřebu správního orgánu. (2017).

SEZNAM ZÁKONŮ:

zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních)

zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů

zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích

zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích

zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (zákon o Probační a mediační službě)

zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek

zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů

zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách

zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů (zákon o léčivech)

zákon č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog

zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

zákon č. 204/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

zákon č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů

zákon č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích

JINÉ PRÁVNÍ PŘEDPISY

Nářízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek

Nářízení vlády č. 467/2009 Sb., Nářízení vlády, kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů

Vyhláška Ministerstva vnitra č. 388/2002 Sb., o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností

Obecně závazná vyhláška statutárního města Liberec o zákazu konzumace alkoholických nápojů na veřejném prostranství č. 5/2012

Důvodová zpráva (volební období 2013–2017) – 828/0 Vládní návrh zákona o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek k zákonu o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek

Důvodová zpráva (volební období 2013–2017) – 368/0 Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů

SEZNAM JUDIKATURY

Nález Ústavního soudu ze dne 15.03.2012 sp. zn. III. ÚS 1330/11

Nález Ústavního soudu ze dne 22.06.2016 sp. zn. I. ÚS 520/16, ze dne 22. 6. 2016

Rozsudek Nejvyššího správního soudu v Brně ze dne 29.08.2014 sp. zn. 5 AS 4/2013

Rozsudek Nejvyššího správního soudu v Brně ze dne 21.03.2016 sp. zn. 2 Afs 173/2015

Rozsudek Nejvyššího správního soudu v Brně ze dne 16.04.2008 sp. zn. 1 AS 27/2008

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 29.12.1997 sp. zn. 6 A 226/95

Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ČR ze dne 13.03.2014, sp. zn. Tpjn 301/2013

10 PŘÍLOHY

Příloha 1 – seznam grafů a tabulek

Příloha 2 – seznam obrázků

Příloha 3 – vymezení konkrétních skutkových podstat

Příloha 4 – sběrný arch na data

Příloha 5 – vyhláška statutárního města Liberec

10.1 Příloha 1: seznam grafů a tabulek

Graf 1 - výskyt přestupků v souvislosti s návykovou látkou vs. celkový výskyt.....	67
Graf 2 - počet vydaných rozhodnutí u cizinců.....	80
Tabulka 1- primární přestupky (zdroj: vlastní).....	22
<i>Tabulka 2 - sekundární přestupky (zdroj: vlastní)</i>	<i>24</i>
Tabulka 3 - přehled skutkových podstat primárních přestupků (1. část) zdroj: vlastní.....	36
Tabulka 4 - přehled skutkových podstat primárních přestupků (2. část)	37
Tabulka 5 - přehled skutkových podstat sekundárních přestupků (1. část) zdroj: vlastní	38
Tabulka 6 - přehled skutkových podstat sekundárních přestupků (2. část).....	39
Tabulka 7 - přehled skutkových podstat sekundárních přestupků (3. část).....	40
Tabulka 8 – posuzovaná kritéria (proměnné) u výběrového souboru a dokumenty je obsahující (zdroj: vlastní).....	61
Tabulka 9 - výskyt návykových látek ve vztahu ke konkrétním primárním přestupkům	63
Tabulka 10 - výskyt návykových látek ve vztahu ke konkrétním primárním přestupkům	64
Tabulka 11 - duplicity návykových látek u jednotlivých skutkových podstat.....	65
Tabulka 12 - deset nejčastějších přestupků bez ohledu na členění sekundární a primární.....	66
Tabulka 13 - procentuální zastoupení přestupků spáchaných pod vlivem návykové látky či pro její opatření ve srovnání s celkovým výskytem	67
Tabulka 14 -spáchané přestupky v závislosti na míře opilosti	69
Tabulka 15- přehled návykových látek v souvislosti se způsobem spáchání přestupku.....	70
Tabulka 16 - páčání primárních přestupků ženy versus muži	71
Tabulka 17- páčání sekundárních přestupků ženy versus muži	72
Tabulka 18 - páčání primárních a sekundárních přestupků mladistvými pachatelí	72
Tabulka 19 - odkládací důvody správního orgánu.....	75
Tabulka 20 - zavinění – úmysl x nedbalost u primárních přestupků	76
<i>Tabulka 21 - úmysl x nedbalost u sekundárních přestupků</i>	<i>77</i>
<i>Tabulka 22- správní trestání – primární a sekundární přestupky obecně</i>	<i>78</i>
Tabulka 23 - správní trestání – primární přestupky – zohledněny legální a nelegální návykové látky	78
Tabulka 24 - přehled primárních přestupků spáchaných cizinci	79
Tabulka 25 - přehled sekundárních přestupků spáchaných cizinci	79

10.2 Příloha 2: seznam obrázků

Obrázek 1 - vztah mezi uživatelem návykových látek a porušováním zákona na úrovni přestupků – inspirováno dynamickým konceptem Davida Collinse	25
Obrázek 2 - znázornění průběhu správního řízení (obrázek inspirován tabulkami Mgr. Kroupové – vzory – interní materiály pro správní orgány)	48

10.3 Příloha 3: vymezení konkrétních skutkových podstat, které správní orgán řeší v souvislosti s návykovými látkami.

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích (platné znění 1. 10. 2016 – 30. 5. 2017):

§ 29 odst. 1 - přestupky na úseku zdravotnictví:

Přestupku se dopustí ten, kdo

a) úmyslně zmaří, ztíží nebo ohrozí poskytnutí zdravotnické služby nebo se nepodrobí povinnému vyšetření nebo léčení,

e) poruší povinnost při zacházení s omamnými látkami, psychotropními látkami nebo jinými látkami škodlivými zdraví,

g) padělá lékařský předpis nebo pozmění jeho obsah v úmyslu, aby ho bylo použito jako pravého, nebo užije takového předpisu jako pravého anebo poskytne tiskopis lékařského předpisu jinému v úmyslu, aby ho bylo použito k padělání, nebo v témže úmyslu odcizí či jinak neoprávněně získá takový tiskopis,

§ 30 odst. 1 - přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi

Přestupku se dopustí ten, kdo

a) prodá, podá nebo jinak umožní požití alkoholického nápoje osobě zjevně ovlivněné alkoholickým nápojem nebo jinou návykovou látkou, osobě mladší osmnácti let, osobě, o níž lze mít pochybnost, zda splňuje podmínku věku, nebo osobě, o níž ví, že bude vykonávat zaměstnání nebo jinou činnost, při níž by mohla ohrozit zdraví lidí nebo poškodit majetek,

b) neoprávněně prodá, podá nebo jinak umožní druhé osobě škodlivé užívání jiné návykové látky, než jsou omamné látky, psychotropní látky a alkohol,

c) se nepodrobí opatření postihujícímu nadměrné požívání alkoholických nápojů nebo užívání jiných návykových látek,

d) úmyslně vyrobí líh nebo destilát bez povolení anebo úmyslně líh nebo destilát bez povolení vyrobený přechovává nebo uvádí do oběhu,

e) úmyslně umožňuje požívání alkoholických nápojů nebo užívání jiných návykových látek než látek omamných a psychotropních osobě mladší osmnácti let, ohrožuje-li tím její tělesný nebo mravní vývoj,

f) umožní neoprávněně požívání omamných a psychotropních látek osobě mladší osmnácti let, nejde-li o čin přísněji trestný,

g) požije alkoholický nápoj nebo užije jinou návykovou látku, ačkoliv ví, že bude vykonávat zaměstnání nebo jinou činnost, při níž by mohl ohrozit zdraví lidí nebo poškodit majetek,

h) po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky vykonává činnost uvedenou v písmenu g),

ch) ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil požitím alkoholického nápoje nebo užitím jiné návykové látky, vykonává činnost uvedenou v písmenu g),

i) odepře se podrobit vyšetření, zda není ovlivněn alkoholem nebo jinou návykovou látkou, k němuž byl vyzván podle zvláštního právního předpisu 10),

j) neoprávněně přechovává v malém množství pro svoji potřebu omamnou nebo psychotropní látku,

k) neoprávněně pěstuje pro vlastní potřebu v malém množství rostlinu nebo houbu obsahující omamnou nebo psychotropní látku,

l) prodá jednotlivé cigarety nebo neuzavřené jednotkové balení cigaret,

m) kouří na místech zákonem zakázaných,

n) prodá výrobek podobný tabákovému výrobku, tabákové potřebě ve formě potravinářského výrobku nebo hračky, anebo podobný alkoholickému nápoji ve formě hračky,

o) prodá tabákový výrobek, tabákovou potřebu nebo alkoholický nápoj v zařízení nebo na akcích určených osobám mladším 18 let,

p) prodá, podá nebo jinak umožní užití tabákového výrobku osobě mladší 18 let nebo neodepře jejich prodej fyzické osobě, o níž lze mít pochybnost, že splňuje podmínku věku.

§ 46 odst. 2 - ostatní přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě

Přestupkem proti pořádku ve věcech územní samosprávy je porušení povinností stanovených v obecně závazných vyhláškách obcí a krajů vydaných na úseku jejich samostatné působnosti.

§ 47 odst. 1 - Přestupky proti veřejnému pořádku

Přestupku se dopustí ten, kdo

a) neuposlechne výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci,

b) maří vykázání z obydlí provedené podle jiného právního předpisu nebo rozhodnutí soudu o předběžném opatření podle zákona o zvláštních řízeních soudních, kterým se ukládá povinnost dočasně opustit společné obydlí a jeho bezprostřední okolí a zdržet se vstupu do něj nebo povinnost zdržet se styku s ohroženou osobou a navazování kontaktů s ní,

c) poruší noční klid,

d) vzbudí veřejné pohoršení,

e) znečistí veřejné prostranství, veřejně přístupný objekt nebo veřejně prospěšné zařízení anebo zanedbá povinnost úklidu veřejného prostranství,

f) poruší podmínky uložené na ochranu veřejného pořádku při konání sportovních, kulturních a jiných společenských akcí anebo v místech určených k rekreaci nebo turistice,

g) cestou na organizované sportovní utkání, v místě takového utkání nebo cestou zpět z takového utkání má obličej zakrytý způsobem ztěžujícím nebo znemožňujícím jeho identifikaci,

h) poškodí nebo neoprávněně zabere veřejné prostranství, veřejně přístupný objekt nebo veřejně prospěšné zařízení, jde-li o případy, které nelze postihnout podle jiných zákonů

§ 49 - Přestupky proti občanskému soužití

Odst. 1: přestupku se dopustí ten, kdo

- a) jinému ublíží na cti tím, že ho urazí nebo vydá v posměch, nebo
- b) jinému ublíží na zdraví.

Odst. 2: přestupku se dopustí ten, kdo úmyslně naruší občanské soužití tím, že

- a) jinému vyhrožuje újmou na zdraví,
- b) jiného nepravdivě obviní z přestupku,
- c) se vůči jinému dopustí schválnosti, nebo
- d) se vůči jinému dopustí jiného hrubého jednání.

§ 50 odst. 1 - přestupky proti majetku

Přestupku se dopustí ten, kdo úmyslně způsobí škodu na cizím majetku

- a) krádeží,
- b) zpronevěrou,
- c) podvodem, nebo
- d) zničením nebo poškozením věci z takového majetku.

Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích:

§ 4 odst. 2 - přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě

Fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že poruší povinnost stanovenou v obecně závazné vyhlášce obce nebo kraje (pozn. autora vyhlášky upravující noční klid, požívání alkoholu na veřejnosti apod.)

§ 5 odst. 1 - přestupky proti veřejnému pořádku

Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že

- a) neuposlechne výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci,
- b) zneváží postavení úřední osoby při výkonu její pravomoci,
- c) maří vykazání ze společného obydlí provedené podle zákona o Policii České republiky nebo rozhodnutí soudu o předběžném opatření ve věci ochrany proti domácímu násilí podle zákona o zvláštních řízeních soudních,
- d) poruší noční klid,
- e) vzbudí veřejné pohoršení,
- f) znečistí veřejné prostranství, veřejně přístupný objekt nebo veřejně prospěšné zařízení anebo zanedbá povinnost úklidu veřejného prostranství,
- g) poškodí nebo neoprávněně zabere veřejné prostranství, veřejně přístupný objekt nebo veřejně prospěšné zařízení, jde-li o případy, které nelze postihnout podle jiných zákonů,
- i) poruší podmínky uložené na ochranu veřejného pořádku při konání sportovních, kulturních, pietních a jiných společenských akcí anebo v místech určených k rekreaci, turistice nebo pohřbívání, nebo
- j) cestou na organizované sportovní utkání, v místě takového utkání nebo cestou zpět z takového utkání má obličej zakrytý způsobem ztěžujícím nebo znemožňujícím její identifikaci.

§ 7 odst. 1 - přestupky proti občanskému soužití

Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že:

- a) jinému ublíží na cti tím, že ho zesměšní nebo ho jiným způsobem hrubě urazí,
- b) jinému ublíží na zdraví, nebo
- c) úmyslně naruší občanské soužití tak, že
 1. jinému vyhrožuje újmou na zdraví,
 2. jiného nepravdivě obviní z přestupku,
 3. se vůči jinému dopustí schválnosti, nebo
 4. se vůči jinému dopustí jiného hrubého jednání.

§ 8 - přestupky proti majetku

Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že úmyslně

- a) způsobí škodu na cizím majetku

1. krádeží,
2. zpronevěrou,
3. podvodem, nebo
4. zničením nebo poškozením věci z takového majetku;
pokus tohoto přestupku je trestný

Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek

§ 35 odst. 1 - přestupky fyzických osob

Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že

- a) v rozporu s § 3 odst. 1, 2 nebo 3 nebo § 11 odst. 1, 2, 3 nebo 4 prodá tabákový výrobek, kuřáckou pomůcku, bylinný výrobek určený ke kouření, elektronickou cigaretu nebo alkoholický nápoj,
- b) v rozporu s § 3 odst. 4 prodá nebo podá tabákový výrobek, bylinný výrobek určený ke kouření nebo elektronickou cigaretu osobě mladší 18 let,
- c) v rozporu s § 3 odst. 4 prodá kuřáckou pomůcku osobě mladší 18 let,
- d) v rozporu s § 4 odst. 1 prodá nebo vyrobí potravinářský výrobek nebo hračku napodobující tvar a vzhled tabákového výrobku nebo kuřácké pomůcky,
- e) kouří na místě, na němž je kouření zakázáno podle § 8 odst. 1,
- f) kouří na místě, na němž je kouření zakázáno obecně závaznou vyhláškou obce podle § 17 odst. 1,
- g) používá elektronickou cigaretu na místě, na němž je její používání podle § 8 odst. 2 zakázáno,
- h) používá elektronickou cigaretu na místě, na němž je její používání zakázáno obecně závaznou vyhláškou obce podle § 17 odst. 1,
- i) neoznámí správci spotřební daně příležitostný prodej lihovin podle § 14,
- j) v rozporu s § 11 odst. 5 prodá nebo podá alkoholický nápoj osobě mladší 18 let,
- k) v rozporu s § 11 odst. 6 prodá nebo podá alkoholický nápoj osobě, o níž lze důvodně předpokládat, že alkoholický nápoj vzápětí požije a následně bude vykonávat činnost, při níž by vzhledem k předchozímu požití alkoholického nápoje mohla ohrozit zdraví lidí nebo poškodit majetek,
- l) v rozporu s § 11 odst. 7 prodá alkoholický nápoj osobě zjevně ovlivněné alkoholem nebo jinou návykovou látkou,
- m) v rozporu s § 12 odst. 1 prodá nebo vyrobí hračku napodobující tvar a vzhled obalu alkoholického nápoje,
- n) ve stavu zjevně pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky, v němž ohrožuje sebe nebo jinou osobu, majetek nebo veřejný pořádek, vstoupí na místo, na které je podle § 18 odst. 1 osobám v tomto stavu vstupovat zakázáno, nebo se na takovém místě zdržuje,
- o) v rozporu s § 19

1. požije alkoholický nápoj nebo užije jinou návykovou látku, ačkoliv ví, že bude vykonávat činnost, při níž by mohla ohrozit život nebo zdraví svoje nebo jiné osoby nebo poškodit majetek,

2. po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky vykonává činnost, při níž by mohla ohrozit život nebo zdraví svoje nebo jiné osoby nebo poškodit majetek, nebo

p) v rozporu s § 20 se odmítne podrobit orientačnímu vyšetření nebo odbornému lékařskému vyšetření, k nimž byla vyzvána podle § 21.

Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách

§ 39 odst. 2

Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že

a) neoprávněně přechovává návykovou látku v malém množství pro vlastní potřebu,

b) neoprávněně pěstuje pro vlastní potřebu v malém množství rostlinu nebo houbu obsahující návykovou látku

c) umožní neoprávněné požívání návykových látek osobě mladší 18 let, nejde-li o čin přísněji trestný.

Zákon č. 119/2002 Sb., o zbraních

§ 76a odst. 1

Držitel zbraně kategorie D se dopustí přestupku tím, že

d) nosí zbraň nebo s ní na veřejnosti nebo na místě veřejnosti přístupném jakkoliv manipuluje, pokud je jeho schopnost k této činnosti snížena požitím alkoholických nápojů, návykových látek, léků nebo v důsledku nemoci

10.4 Příloha 4 – sběrný arch na data

skutek	paragraf	skutková podstata	žena/muž	ročník	alkohol	pod vlivem / ‰	množství ukradeného zboží	metamfetamin	pod vlivem	množství v gramech
			/			/				
			/			/				
			/			/				
			/			/				
			/			/				
			/			/				
			/			/				
			/			/				
			/			/				
			/			/				
			/			/				
			/			/				
			/			/				
			/			/				

THC	pod vlivem	množství v gramech	extaze	pod vlivem	množství v gramech	LSD	pod vlivem	množství v gramech	tabák	množství ukradeného zboží (pro opatření látky)

jiná látka	pod vlivem	množství v gramech	rozhodnutí vina+spr.trest	odloženo - zák. důvod	konkrétní důvod	odkl.š	propadnutí	zabráni	zavinění ú/n	cizinec

10.5 Příloha 5 – Obecně závazná vyhláška o zákazu konzumace alkoholických nápojů na veřejném prostranství (správní orgán řeší jako přestupek dle § 4 odst. 2 zákona o některých přestupcích; před 01.07.2017 jako přestupek dle § 46 odst. 2 zákona o přestupcích)

Obecně závazná vyhláška Statutárního města Liberec č. 5/2012

č. 5/2012

OBECNĚ ZÁVAZNÁ VYHLÁŠKA STATUTÁRNÍHO MĚSTA LIBEREC o zákazu konzumace alkoholických nápojů na veřejném prostranství

Zastupitelstvo města Liberec se na svém zasedání dne 13.12.2012 usneslo vydat na základě ustanovení § 10 písm. a) a § 84 odst. 2 písm. h) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o obcích), tuto obecně závaznou vyhlášku:

Čl. 1

Cíl obecně závazné vyhlášky

Cílem této obecně závazné vyhlášky (dále jen „vyhláška“) v rámci zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku je vymezit některá místa veřejného prostranství, na kterých je zakázáno konzumovat alkoholické nápoje.

Čl. 2

Základní pojmy

1. Veřejným prostranstvím jsou všechna náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru.¹
2. Konzumací alkoholických nápojů na veřejném prostranství se rozumí požívání alkoholického nápoje nebo zdržování se na veřejném prostranství s otevřenou lahví nebo jinou otevřenou nádobou s alkoholickým nápojem.

Čl. 3

Zákaz konzumace alkoholických nápojů na veřejném prostranství

Je zakázáno konzumovat alkoholické nápoje na dále uvedených místech veřejného prostranství ve městě Liberci:

- v městské památkové zóně²,

¹ § 34 zákona o obcích

² Vyhláška Ministerstva kultury České republiky č. 476/1992 Sb., o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny, ve znění pozdějších předpisů; mapa památkové zóny je přílohou této vyhlášky

- na dětských hřištích,
- v parcích,
- v okolí budovy terminálu MHD Fügnerova v rozsahu stanoveném v příloze č. 2 této vyhlášky,
- u škol a školských zařízení a v okruhu 100 metrů od jejich hlavního vchodu,
- na zastávkách a v přístřešcích veřejné silniční a drážní dopravy a v okruhu 50 metrů od označnicku zastávky.

Čl. 4

Výjimky ze zákazu

1. Zákaz konzumace alkoholických nápojů na veřejném prostranství neplatí ve dnech 31. prosince a 1. ledna.
2. Zákaz konzumace alkoholických nápojů se nevztahuje na restaurační předzahrádky, které jsou součástí restauračních zařízení, případně jiných provozoven.
3. Zákaz konzumace alkoholických nápojů se nevztahuje na příležitostnou konzumaci alkoholických nápojů při slavnostech, tradičních akcích, výročních trzích a jim podobných akcích.

Čl. 5

Kontrola a sankce

1. Kontrolu plnění povinností uvedených v této vyhlášce vykonávají strážníci Městské policie Liberec, pověření zaměstnanci Statutárního města Liberec a pověření zaměstnanci Městského obvodu Liberec – Vratislavice nad Nisou.
2. Za nedodržení povinností uvedených v této vyhlášce je možno uložit sankce dle zvláštních právních předpisů.³

Čl. 6

Účinnost

Tato obecně závazná vyhláška nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2013.

Bc. Jiří Šolc v.r.
náměstek primátorky

Bc. Martina Rosenbergová v.r.
primátorka města Liberec

³ § 58 odst. 4 zákona o obcích

§ 46 odst. 2 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

**Univerzita Karlova v Praze, 1. lékařská fakulta
Kateřinská 32, Praha 2**

**Prohlášení zájemce o nahlédnutí
do závěrečné práce absolventa studijního programu
uskutečňovaného na 1. lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze**

Jsem si vědom/a, že závěrečná práce je autorským dílem a že informace získané nahlédnutím do zpřístupněné závěrečné práce nemohou být použity k výdělečným účelům, ani nemohou být vydávány za studijní, vědeckou nebo jinou tvůrčí činnost jiné osoby než autora.

Byl/a jsem seznámen/a se skutečností, že si mohu pořizovat výpisy, opisy nebo kopie závěrečné práce, jsem však povinen/a s nimi nakládat jako s autorským dílem a zachovávat pravidla uvedená v předchozím odstavci.

Příjmení, jméno (hůlkovým písmem)	Číslo dokladu totožnosti vypůjčitele (např. OP, cestovní pas)	Signatura závěrečné práce	Datum	Podpis
